Şu hortumlu dünyada fil Yalnız bir hayvandır

İLETİŞİM, BAŞARI VE HAYAT ÜZERİNE

100. BASIM

AHMET ŞERİF İZGÖREN

Sosyosmsal ve Bireysel Gelişim Serisi

elma

"İnsanlar hayalleriyle yaşarlar ve biraz yaşamaya başlayınca tüm hayallerini kaybederler."

Voltaire

ÖNSÖZ

Bu kitabı niye yazdım?

Krushen diye bir Amerikalı dilbilimci seminerinde, İngiltere'de Güzin Abla benzeri bir köşe yazarına giden mektubu anlatmıştı. Mektup şöyleydi:

"Sevgili Kathy,

Biriyle ilişkim var, fakat onunla evlenip evlenmemek konusunda kararsızım. Beni çok kıskanıyor. Birkaç kere şiddet de uyguladı. Kavgacı.. Ayrıca bana hiç güveni yok. Bir gün beni eve bıraktıktan iki saat sonra telefon açtı, amacı benim evde olup olmadığımı anlamaktı. Bir sabah onu kapımın önünde uyurken buldum. Ayrıca çok asabi; bu da kararsızlığımı arttırıyor. En ufak bir şey-

den parlayabiliyor. Aslında düşünüyorum da beni sevdiğini gösteren hiçbir şey yapmıyor, niye onunla birlikteyim ki? Evet doğruyu söylemek gerekirse, yanlış kişiyle birlikteyim. Evet kararımı verdim. Neyse Kathy umarım sen iyisindir"!

Yazmak sadece bildiklerinizi aktarmanızı sağlamaz ayrıca kafanızda uçuşan fikirleri somuta indirirsiniz ve kendiniz de çokça öğrenirsiniz. Ben bu kitabı yazarken çok şey öğrendim, kendimle ilgili ve daha doğru yapmam gerekenlerle ilgili. Hayata daha fazla dokunmamı sağladı bu kitap.

İlk defa bir kitabı niçin başladığımı bilmeden, ne hakkında yazdığımı bilmeden, fikirler kafamda uçuşarak yazdım. Çok ilginç bir şey oldu, kitabı bir arkadaşıma öğle arası bir bölümünü okuması için verdim, akşamüstü beni aradı "Şerif bir bölüm diye başladım, şu anda kitabı bitirdim, öğleden sonraki görüşmelerimi iptal ettim, bu büyülü bir kitap, adını 'Büyülü Kitap koy' dedi. Çok sevindim.

Peki kitabın adı niye "Şu Hortumlu Dünyada Fil Yalnız Bir Hayvandır"? 87 yılı Nejat, Oğuz ve Bülü okuldan kıkırdayarak geldiler. Bir çeviri imtihanı. Onların okulu Dil Tarih'te mi yoksa Açık Öğretim imtihanlarında mı olmuş orasını hatırlamıyorum. Cümle şu; "Elephant is the only animal in the world with a trunk" yani "Fil dünyada hortumu olan tek hayvandır." Öğrencilerden biri bunu Şu "hortumlu" dünyada fil yalnız bir hayvandır diye çevirmiş, yıllarca aklıma geldikçe pıh pıh güldüm.

Sonra bir gün farkettim ki hepimiz aslında 'Şu hortumlu dünyada' birer yalnız canlıyız. "Eh" dedim "Kitabın adı bu olsun." Durum bu. Nasıl okuyucularsanız, herşeyi de anlatmak zorunda kalıyorum, neyse.

Ben edebiyattan biraz anlıyorum çok da okuyorum, dili de iyi kullandığım söylenebilir, oysa kitapta edebi hiçbir şey görmeyeceksiniz. Nasıl konuşuyorsam öyle yazdım. Kitabı kalabalığa da yazmadım, sadece sanki yanımda en sevdiğim küçük kuzenlerimden birisi, ya da biraz büyümüş kızım varmış da; hayatın bana öğrettiklerini, dümdüz bir denizin kıyısında bir zeytin ağacının sevgi dolu gölgesinde yanyana ona anlatıyormuş gibi yazdım. Siz de okurken bizim yanımızda oturuyormuş gibi yapın, pek de konuşmayın, sadece dinleyin... Kitap bitince ise lütfen konuşun, e.p. adresim kitapta var.

Bu kitapta diğerlerinde yapmadığım bir şey yaptım, kendimle ve hayatımla ilgili örnekler de anlattım ve yaşadıklarımdan bahsettim. Diğer kitaplarımda bunu yapmaktan özellikle kaçındım, bu sefer öyle bir şansım olmadı, çünkü hayatla ilgili düşündüklerinizi anlatırken, kendinizi dışarıda tutarsanız, keçiboynuzu yedirirsiniz in-

sanlara, bal dolu bir sepet bayır inciri yerine. O yüzden diğer kitaplarımın aksine bu kitabın fazla içindeyim.

Bu kitabı niye yazdım?

Birinci nedeni; Ailemin geleceğini sağlamak.

İkinci nedeni ise;

Etrafımda amaçsız, sevgisiz, yollara bira şişeleri atan insanların çoğaldığını gördüm.

Televizyon ekranlarında, boyalı gazete sütunlarında kandırıldığımızı gördüm.

Bu kitabı niye yazdım?

Okullarda hayatla ilgili gerçek hiçbir şey öğretilmediğini gördüm. Öğretmenlerin ve öğrencilerin ideallerini kaybettiğini, insanların sadece para için yürüyüş yaptıklarını gördüm.

Arabaların içinde sıkışan yaralı insanları, televizyondan elimizde yapay Amerikan markalı mısır cipsleri, doğallıkla seyredebilmeye başladığımızı gördüm.

Etrafımdaki gençlerin bomboş bilgilerle ve ülkelerine herhangi bir sevgi taşımadan büyüdüklerini gördüm.

Ülkenin adının ticari indirim kampanyalarına alet edildiğini, markaların "Türkiye için seve seve" % 20 indirim yaptıklarını gördüm.

Köprülerden atlayanları kameraların zevkle çektiğini

1 ABASIYANIK, Sait Faik, Bayır İnciri, seçme hikayelerinden bir terim.

gördüm. Binanın üstüne çıkmış bir adama aşağıdan "Atla atla" diye tezahürat yapan acımasızlığı gördüm. Hukuksuzluğun, rüşvetin tavana vurduğu bir ülkede, birbirini tokatlayan boyalı, mini etekli, silikonlu göğüsleri ekranı kaplayan kadınları küçük kızımın hayretle seyrettiğini gördüm.

Bu ülkede 400,000 kahvehane, 15,000 meyhane ve 131 kütüphane olduğunu gördüm.

Kişi başına yıllık kitap harcamamızın 3 dolar, batıda 500 dolar olduğunu gördüm.

En üzücüsü Yunanistan'da beş yaşına kadar 1000 çocuktan 6'sının öldüğünü, Türkiye'de ise 61 çocuğun öldüğünü gördüm.

Öyleyse gördüklerimi yazayım dedim.

Kitabın binlerce satmasını, en çok satanlara girmesini beklemiyorum. Tek beklediğim okuyan sizi derinden etkilemesi, hayatınızla ilgili önemli değişiklikler yaratması.

"Herkes kendi evinin önünü süpürse sokaklar tertemiz olur" diye bir laf var ya, sakın inanmayın, silin kafanızdan. Eğer bu ülkede kendi evinizin önünü süpürürseniz görevinizi yapmıyorsunuz demektir. Çıkın ve bütün sokağı süpürün, çünkü herkes evinde sokağını ve ülkesini televizyondan izliyor ve çöpünü sokağa atıyor.

İşin acı tarafı televizyondan gösterdikleri sokak sizin gör-

düğünüz kirli sokaklar değil.

İnin ve sokağı süpürün.

Kafanızı kaldırıp size çöp ve laf atanlara bakmadan.

Hayallerinize sıkı sıkı sarılın.

Ahmet Şerif İzgören
14 Mayıs 2002
Mağusa - Kıbrıs

Hindistan'da bir sucu, boynuna astığı uzun bir sopanın uçlarına taktığı iki büyük kovayla su taşırmış. Kovalardan biri çatlakmış. Sağlam olan kova her seferinde ırmaktan patronun evine ulaşan uzun yolu dolu olarak tamamlarken, çatlak kova, içine konan suyun sadece yarısını eve ulaştırabilirmiş. Bu durum iki yıl boyunca her gün böyle devam etmiş. Sucu her seferinde patronunun evine sadece bir kova su götürebilirmiş. Sağlam kova başarısından gurur duyarken, zavallı çatlak kova görevinin sadece yarısını yerine getiriyor olmaktan dolayı utanç duyuyormuş.

İki yılın sonrasında bir gün çatlak kova ırmağın kıyısında sucuya seslenmiş. "Kendimden utanıyorum ve senden özür dilemek istiyorum".

"Neden" diye sormuş sucu. "Niye utanç duyuyorsun?"

Kova cevap vermiş. "Çünkü iki yıldır çatlağımdan su sızdığı için taşıma görevimin sadece yarısını yerine getirebiliyorum. Benim kusurumdan dolayı sen bu kadar çalışmana rağmen, emeklerinin tam karşılığını alamıyorsun".

Sucu şöyle demiş. "Patronun evine dönerken yolun kenarındaki çiçekleri fark etmeni istiyorum".

Gerçekten de tepeyi tırmanırken çatlak kova, patikanın bir yanındaki yabani çiçekleri ısıtan güneşi görmüş. Fakat yolun sonunda yine suyunun yarısını kaybettiği için kendini kötü hissetmiş ve yine sucudan özür dilemiş.

Sucu kovaya sormuş:

"Yolun sadece senin tarafında çiçekler olduğunu ve diğer kovanın tarafında hiç çiçek olmadığını fark ettin mi? Bunun sebebi benim senin kusurunu bilmem ve ondan yararlanmamdır. Yolun senin tarafına çiçek tohumları ektim ve her gün biz ırmaktan dönerken sen onları suladın. İki yıldır ben bu güzel çiçekleri toplayıp onlarla patronumun sofrasını süsleyebildim. Sen böyle olmasaydın o evinde bu güzellikleri yaşayamayacaktı".

2 ULUÇ, Hıncal, Nisan 2002, Bir Hint Hakayesi Sabah Gazetesi, Köşe Yazısı

Olmamız gereken şeyi olduğumuz gibi kalarak olamayız.

Max De PREE

I. KAPI

KİM OLDUĞUNUZ ÜZERİNE

Ben kimim? Niçin buradayım? Yapmak istediğim şey bu mu? Çoğu zaman bu üç soruyu sormadan koca bir hayatı yaşar gideriz. Önünüze bir hedef koyarlar, koşturur dururuz, çoğu zaman niye olduğunu bilmeden.

John Lennon (bir İngiliz saz ustası) "Hayat biz başka şeyler planlamakla meşgulken olagelen şeylerdir" diyor.

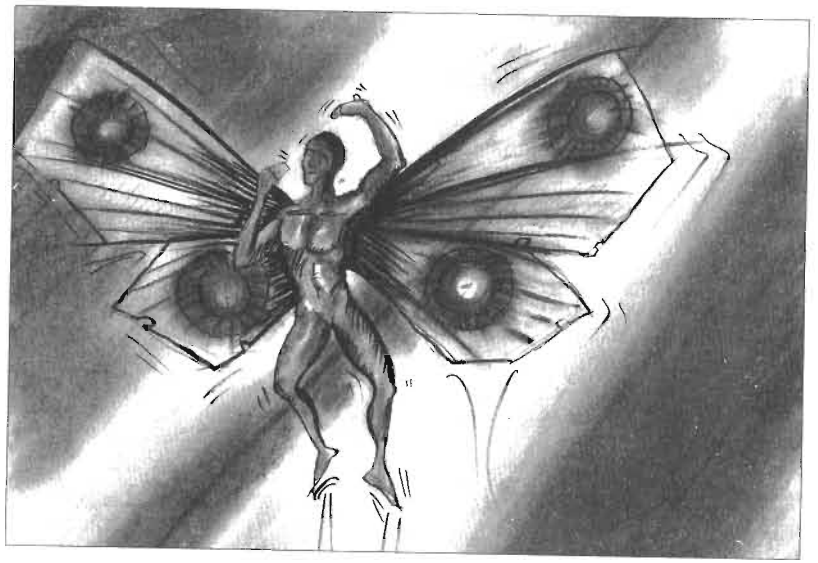
Bir gün bakarsınız uzun sandığınız koca bir hayat geçip gidivermiş.

1979 Haziranında Kuleli Askeri Lisesinin hazırlık binasını iç

bahçesinde 1.46 boyumla (Bana uzun bir pardesü vermişlerdi, ben bahçede yürürken "Aaaa bak ileriden bir pardesü geliyor" diye şaşırıyorlardı) Selahattin, Şükrü, Tuğrul Ali oturup "Abi 2000 yılı imkanı yok gelmez! Üff, ta o zamanyüzbaşı olacağız, imkanı yok!" diye konuşuyorduk. Selahattin okuldan ayrıldı Amerika'da, Şükrü Ankara Halinde kabzımal oldu, Ali kan kanserinden öldü.

Bu kitabı 2002 yılının Şubatında yazmaya başladım. Şimdi ömrümün sonu o kadar da uzak gelmiyor.

Kendinize hiç sordunuz mu "Ben kimim?" sorusunu? ve yeteneklerinizi, hobilerinizi ve başarılı olduğunuz alanları. Bunları sormadığınız sürece üretken bir hayatı, dolayısıyla da mutlu bir hayatı hak etmezsiniz.

Tek beklediğim okuyan sizi derinden etkilemesi, hayatınızla ilgili önemli değişiklikler yaratması.

"Alice Harikalar Diyarında" kitabı, bildiğimizin aksine bir çocuk kitabı değildir, bir matematik profesörü, aynı zamanda da bir rahip olan yazar bu kitabı dönemin İngiltere'sini eleştirmek için Lewis Carroll takma adıyla yazar. Kitabın başlarında Alice aşağıya düşer ve bir tavşanla karşılaşır. Önünde iki yol vardır; tavşana sorar "Hangi yoldan gideyim?". Tavşan bugüne değin duyduğum en iyi cevaplardan birini verir:

"Nereye gideceğini bilmiyorsan hangi yoldan gittiğinin hiçbir önemi yok".

Tavşanın diğer yanında bir tavşan da ben olsaydım (evet, bu tür fantezilerim var!), derdim ki;

"Aslında nereye gideceğini bilmenden daha önemlisi, kim olduğunu bilmen. Kim olduğunu bilirsen, gideceğin yer değiştiğinde ortalıkta dımdızlak kalmazsın ve nereye gideceğini çok daha iyi belirlersin".

Müslüman bir tavşanın bir rahibin yazdığı kitapta yer alma imkanı olmadığı için bu sahne gerçekleşmedi.

Yavru deve annesine sormuş:

- Anne bizim niye hörgücümüz var?
- Çöl sıcağında susuzluğa dayanabilelim diye.
- Anne bizim toynaklarımız niye bu kadar geniş?
- Çölde ayaklarımız kuma batmasın diye.
- Anne bizim boynumuz niye bu kadar uzun?
- Çölde uzaktan gelebilecek tehlikeleri görebilelim diye.
- Peki anne, Allahaşkına bizim Atatürk Orman Çiftliğinde ne işimiz var?

"Hayatın bana öğrettiklerini, dümdüz bir denizin kıyısında bir zeytin ağacının sevgi dolu gölgesinde yanyana ona anlatıyormuş gibi yazdım. Siz de okurken bizim yanımızda oturuyormuş gibi yapın"

Bu ülke Atatürk Orman Çiftliğinde yaşayan develerle dolu. Yetenekleriyle alakası olmayan işlerde çalışan sürüyle mutsuz insan. İyi ki 1991 yılının o soğuk Şubat sabahı, Balıkesir saat kulesinin altında, kendime "Ben kimim, neden buradayım ve yapmak istediğim şey bu mu?" diye sormuşum.

Pardesüm üzerime tam olarak oturuyor olmasına rağmen.

Bütün dünya sizsiniz, yine de başka bir şey var sanmaya devam ediyorsunuz.

Hsijeh - Feng

II. KAPI

BENLİK ÜZERİNE

Şimdi lütfen elinize bir kağıt alın.

Hayatta en değer verdiğiniz üç şeyi alt alta yazın:

1 -

2 -

3 -

Ben ilk sıraya yazdığım maddeyi söylemek istiyorum BEN!

Kendime çok değer veriyorum, bunu yaptığım sürece etrafıma da değer verebileceğimi biliyorum. Etrafımdaki her şey

ben olduğum için var ve kendimi ne oranda geliştirirsem etrafımı da o oranda anlar ve yararlı olabilirim.

Nerede, ne zaman ve nasıl doğacağınızı seçemezsiniz. Nerede ve nasıl öleceğinizi de seçemezsiniz. Ama nerede, nasıl yaşayacağınızı pekala seçebilirsiniz. Yeter ki bunun için çaba gösterin.

Değerli bir benliğiniz ve değerli bir hayatınız olsun.

Talat Halman diyor ki: "Dünya sizin için bir şaheser olsun ve dünyaya şaheserler sunun[3]".

Dünyaya şaheserler sunmanın yolu sizin bir şaheser olmanızdan geçmeyebilir ama kendinizle ilgili en iyiyi yakalamaya çalışabilirsiniz.

Kendinize değer vermenizle "kendini beğenmek" arasında dağlar vardır.

Değer vermek kendinizle başlar, kendine değer vermeyenin çevresine değer vermesi imkansızdır, o yüzden kendinizle başlayın şaheserlere, siz hayattan keyif aldıkça hayat da farklılaşır. Ancak kendinizi severseniz etrafınızdakileri sevmeye başlarsınız. Etrafınıza bakın, kendisinden memnun olmayanların fiziğini, benliğini sevmeyenlerin etrafıyla hep kavgalı olduğunu görürsünüz. Kendinizi sevin, kendinize aşık olun, etrafınızdakilere aşık olmanız kolaylaşır.

Eğer kendinize gerekli saygıyı göstermezseniz, zaman içinde

3. Bilkent Üniversitesi, Mezuniyet töreni konuşması, 1999 Ankara.

kendi hayatınızı değil çevrenizdeki insanların beklentileri doğrultusunda bir hayat yaşarsınız.

Hiç kimse sizin izniniz olmadan kendinizi değersiz hissettiremez[4].

O zaman ruhunuzu güçlendirin, zorluklara ve engellere karşı. Siz kendinize değer verdiğiniz sürece etrafınızdakilerin de size verdiği değerin arttığını göreceksiniz.

Ruhunu, fiziğini ve varlığını seven insan mutludur. Mutluluğu kendi benliğinizde arayın.

4. ROOSEVELT, Eleanor.

Eğitilmişlerin umutları hiçbir şey öğrenmeyenlerin zenginliğinden daha güçlüdür.

Demokritos

III. KAPI

ALIŞKANLIKLAR ÜZERİNE

Sizce ilerlemeniz önündeki en önemli engel nedir?

KENDİNİZ!

Alışkanlıklarınız, önünüzdeki en önemli engeldir. Hayatınız bir süre sonra bir rutin yaratır, bir türlü dışına çıkamazsınız.

Bir grup tırtılı boş bir saksının üstüne yerleştirmişler ve önlerine yiyecek koymuşlar. Tırtıllar dönerek yemeye başlamış. Bir süre sonra, tırtılları saksının üstünden aşağı indirmişler, yiyecekleri saksıyla aynı büyüklükte bir daire şeklinde koymaya devam etmişler, tırtıllar dönerek yemeye devam etmiş.

Daha sonra yiyecekleri, tırtılların alışmış oldukları çemberin 1-2 santim dışına koymuşlar; tırtıllar ölmüş. (Deneyi yapan sapık bilim adamıyla ilgili tüm düşüncelerinize aynen katılıyorum.)

Önünüzdeki en büyük engel alışkanlıklarınızdır.

Amos Parrish "Alışkanlık anahtarı kaybolmuş bir kelepçedir" der.[5]

Japonya'da çok yoğun çalışan yöneticiler bazen gidiyor ve bir yıl ayakkabı boyacılığı gibi bir iş yapıyor, bir yıl sonra işlerinin başına farklı bir insan olarak dönüyorlar.

Öğrenmeyi ve öğrendiklerimizin doğrultusunda gelişmeyi bir hayat biçimi olarak belirlemelisiniz.

Henry Ford "İnsan öğrenmeyi bıraktığı gün yaşlanır" diyor. Biz bu ülkede 18 yaşında yaşlanmaya başlıyoruz, 30'larda ölüyoruz, 70 yaşında gömülüyoruz.

Etrafınızda öğrenecek çok şey var, yeter ki hayata ve çevrenizdekilere o gözle yaklaşın. Ben, Uludağ'ın eteklerinde kurduğu küçük kulübede hayatını geçiren avcı Ali Osman Amcadan öğrendiklerimi İngiltere'de aldığım üst düzey yöneticilik eğitimlerinde öğrenmedim.

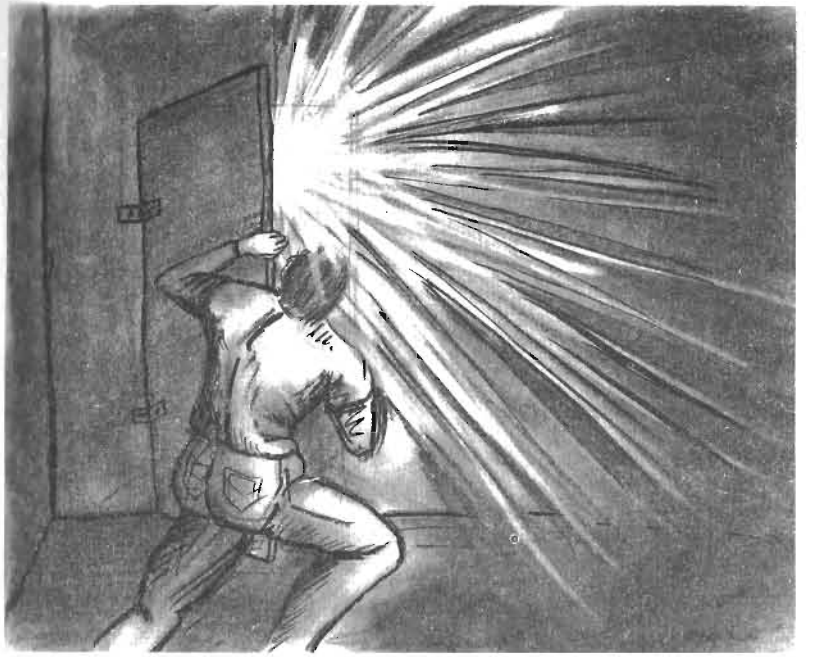
Bilmeyen ve bilmediğini bilen çocuktur, ona öğretin;

Bilen ve bildiğini bilmeyen uykudadır, onu uyandırın;

5. VAROL, Metin, Ankara 2002. Zerdüşt Yaşamak İstiyorum Dedi. Academyplus Yayınevi.

Bilmeyen ve bilmediğini bilmeyen aptaldır; ondan sakının;

Bilen ve bildiğini bilen liderdir, onu takip edin.[6]

Tüm dünyada derinliğine bilgi değerli olmaya başladı. Oysa hepimize aynı şeyleri öğretiyorlar. İnsan farklılıkları ve yetenekleri bir ülkenin zenginliğidir.

Dünyadaki eğitim sistemleri insan yeteneklerini ve farklılıklarını bulup geliştirmeye yönelikken, Türkiye'deki eğitim sistemi farklılıkları yok etmeye yöneliktir. Aynı sıralarda oturur yeteneklimiz, yeteneksizimiz, dehamız, aptalımız, aynı eğiti-

6. Çin Atasözü.

mi alırız, ezberler de ezberleriz. Sonra bir çıkarız tornadan; hayata aynı şekilde bakan, farklılıkları ve yetenekleri yok edilmiş, ana haber bülteninde aynı haberi yedi defa tekrar ederek söyleyen haber spikerleri gibi birbirini tekrarlayan, gazetelerin verdiği üçüncü sayfa cinayet haberleri kadar birbirine benzeyen insanlar oluruz.

Tarlanın yirmi yerini birer metre kazdığınızda hiçbir şey bulamazsınız, bir yerini yirmi metre kazdığınızda da suya ulaşırsınız.

"Aslında nereye gideceğini bilmenden daha önemlisi, kim olduğunu bilmen. Kim olduğunu bilirsen, gideceğin yer değiştiğinde ortalıkta dımdızlak kalmazsın ve nereye gideceğini çok daha iyi belirlersin".

Pablo Neruda 1954 yılında Santiago Üniversitesinde verdiği bir seminerde "Bilgi bir ışık gibidir. Sızacak bir yer bulur ve içeri girer" diyor. Biz bu ülkede yıllardır bilgi içeri girmesin diye kapıları kapadık, çünkü bilgiyi içeri sokmazsanız ilkokul mezunu, eroin kaçakçısı milletvekilleyle bir ülkeyi yönetirsiniz.

Sistem sizin yeteneklerinizi ve farklılıklarınızı keşfetmek için çaba göstermiyor olabilir, peki siz kendiniz için bu çabayı gösterdiniz mi?

Hayır!

Şu anda bu kitabı okurken bile ışık içeriye girsin diye kapıyı biraz araladınız. Peki ya sonuna kadar açarsanız...

("Alim oluruz aliiiiiim!" diye bağırarak odanın içinde koşturanların gereksiz dolduruşa geldiklerini belirtmek isterim).

KORİNTOSLULARA[7]

Eğer insanların ve meleklerin dilleri ile söylersem, fakat sevgim olmazsa, ses çıkaran bir bakır, yahut öten bir zil olmuş olurum. Eğer peygamberliğim olursa ve bütün sırları ve her ilmi bilirsem ve eğer dağları nakledecek bütün imanım olursa, fakat sevgim olmazsa bir hiçim. Ve eğer bütün mallarımı sadaka olarak yedirirsem ve eğer bedenimi yanmak üzere teslim edersem, fakat sevgim olmazsa, bana hiç faide etmez. Sevgi çok sabreder, lütufla muamele eder, sevgi haset etmez; sevgi övünmez, kibirlenmez; çirkin muamele etmez, kendi faidesini aramaz, hiddetlenmez, kötülük saymaz; haksızlığa sevinmez, fakat hakikat ile beraber sevinir; her şeye katlanır her şeye inanır, her şeyi ümit eder, her şeye sabreder. Sevgi asla zeval bulmaz; fakat peygamberlikler ise iptal olunacaklar; diller ise bitecekler; ilim ise iptal olunacaktır. Çünkü cüzi biliriz, cüzi peygamberlik ederiz; fakat kamil olan geldiği zaman, cüzi olan iptal olunacaktır. Çocukken, çocuk gibi söylerdim, çocuk gibi anlardım, çocuk gibi düşünürdüm; adam olunca, çocuk şeylerini bıraktım. Çünkü şimdi ayna ile muammalı surette görüyoruz. Fakat o zaman yüz yüze göreceğiz; şimdi cüzi biliyorum, fakat o zaman bildiğim gibi bileceğim. Şimdi ise, iman, ümit, sevgi, bu üçü kalıyor; ve bunların en büyüğü sevgidir.

7. İncil, Korintoslular, Bap 13. *İncil - i Şerifteki 1. Korintoslulara mektup, Paulus'un Tebliğ Mektuplarından Hazreti İsa'ya vahiy edilen İncil'e eklenmiş ilham yoluyla bildirildiği öngörülen kutsal metinlerdendir.*

"Aya ulaşma umutları içindeki insanlar ayaklarının dibinde açan çiçekleri görmez oldular."

Albert Scheweitzer

IV. KAPI

SEVGİ ÜZERİNE

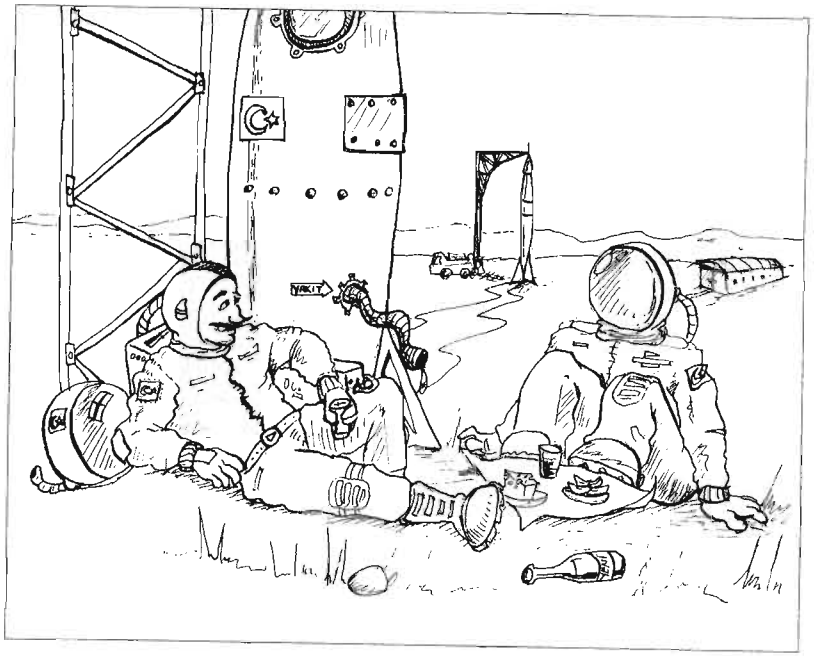
Bir süre sonra size hayat sevinci veren gücün etraftan aldığınız sevgi olduğunu fark edersiniz. Yerli diziler size kavga etmeyi, Amerikan filmleri öldürmeyi öğretiyor olabilir. Ama öç aldığı için, başkasını yaraladığı için mutlu olan bir ruh yoktur. Bir başladınız mı daha fazlasını istersiniz. Etrafınızdan da size nefret yansır.

Hırs içinde yaşarsanız, etrafınız da hırs dolar.

Hayat sizin ona nereden baktığınıza bağlı olarak değişir. Sizin ruh haliniz değiştikçe hayatın da farklılaştığını görürsünüz.

Ne girdi verirseniz, o çıktıyı alırsınız;

İlk Türk astronotlar uzaya gidecekler. Son akşam "gidelim şöyle son bir demlenelim" diyorlar. Türk uzay gemisi ya, Allah'a emanet. Neyse gidiyorlar bir meyhaneye, herkes bunları televizyondan tanıyor, bir izzet-i ikram:

– Ne içersiniz?

– Rakı

– Hayatta olmaz yarın uçuşunuz var, vermeyiz.

Başka meyhaneye gidiyorlar, aynı muhabbet. Bunlar içki içemeden dönüyorlar, Ankara Çinçin Bağları'ndaki uzay üssüne.

Bu arada biri ötekine diyor ki:

– Abi, ben yakıtın formülünü okumuştum, içinde bayağı alkol var!

Gözleri parlıyor ve bir hortum bulup yakıttan üç - beş kadeh içiyorlar ve odalarına çekiliyorlar. Gece saat iki, birisinin telefonu çalıyor, açıyor telefonu, diğer astronot:

– Ağabey, yakıt midende gaz yaptı mı?

– Evet.

– Aman sakın çıkarma, ben şu anda Japonya'dayım!

Ne girdi verirseniz, o çıktıyı alırsınız.

Beyninizi, ruhunuzu sevgiyle doldurun ve dağıtın. Size de aynı ışık yansır.

Tüm dünyada derinliğine bilgi değerli olmaya başladı. Oysa hepimize aynı şeyleri öğretiyorlar. İnsan farklılıkları ve yetenekleri bir ülkenin zenginliğidir.

Beyniniz neredeyse bedeniniz de oradadır. Ruhunuzun dünyaya çiçeklerle dolu bir vadiden bakmasını tercih edin, hırs, kötülükler dolu bir uçurumun kenarından değil.

Milli Kütüphanenin Balgat dönüşünde bir dolmuş. Acı bir fren yaparak arkamızda durdu. Benim arkamdaki kadını sıkış-

tırarak kaldırımın üzerinden devam ederek kırmızı ışıkta geçti. İleride bir yerde yolcu indirirken gördüm, tam benim geçtiğim sırada, sinyal falan zaten hak getire, hızla yola çıktı (dolmuşlarda sinyal kolunu ekstra aksesuar olarak satıyorlar, 'opsiyonel') ben çarpmamak için sola kırdım, santimle kurtardım. Sakin bir insan sayılırım, trafikte kavga falan etmem, herkese yol veririm. Gecenin üçünde boş ara sokaklarda dönerken sinyal veririm, bunun ülkeme ve çevreme saygı olduğunu düşünüyorum. Fakat üst üste gördüklerim üzerine dolmuşun önüne geçtim durdum, arabadan indim, dolmuştan benim babam yaşında ufak tefek bir amca atladı. Bırakın tartışmayı, bizim kültürümüzde elini öpmem gereken yaşta bir insan. Birbirimize doğru yürümeye başladık, yaklaştığımızda ben amcaya gülümsemeye başladım. Durduk, o da bana gülümsedi.

– Amca ne yaptığını gördün mü?

– E oğlum biz de ekmek parası kazanıyoruz

– Bak amca, ekmek parası kazanacağım derken son onbeş dakikada kaç kişiyi ekmekten ediyordun!

– Doğru dedi.

Birbirimizin omzuna vurduk ve arabalara bindik. Herkes şaşkınlıkla bizi seyretti. Birbirimize el salladık ve devam ettik. Bir ihtimal "Ne sırıtıyon" diye gözüme yumruğu da yiyebilirdim ama olmadı. İçinizi sevgiyle doldurun ve etrafınıza yayın. Sevgi de size döner, nefret de.

Barbara süper market çalışanlarına hitap ettikten yaklaşık üç ay sonra bir akşamüstü telefonu çaldı. Arayan kişi adının Johnny olduğunu ve marketlerden birinin kasada müşterilerin torbalarını doldurmalarına yardım ettiğini söyledi. Ayrıca Down sendromu olduğunu belirtti ve "Barbara, anlattıkların hoşuma gitti!" dedi. Johnny, konuşma yaptığı günün gecesi eve gittiğinde babasından kendine bilgisayar kullanmayı öğretmesini istemişti. Bilgisayarda, babasıyla birlikte üç sütunlu bir tablo yaptılar. Şimdi her akşam eve gittiğinde bir 'günün sözü' buluyor. Bulamadığı zaman da bir tane "uyduruyor!". Sonra bu sözü bilgisayarda yazıyor, birkaç tane çıktı alıyor, onları kesiyor ve her birinin arkasına ismini yazıyor. Ertesi gün müşterilerin torbalarını 'zevkle' doldururken her birinin torbasına günün sözünden bir tane koyuyor ve böylece yaptığı işe içten, eğlenceli ve yaratıcı bir biçimde imzasını atıyor.

Bu konuşmadan bir ay sonra marketin müdürü beni aradı.

"Barbara bugün olanlara inanamayacaksın" dedi. Sabah markete gittiğimde Johnny'nin kasasının önündeki kuyruk diğerlerinin üç katıydı! Bağıra çağıra etrafa emirler yağdırmaya başladım: "Daha fazla kasa açın. İnsanları buradan daha çabuk çıkarın!" Ama müşteriler: "Hayır, biz Johnny'nin kasasında beklemek istiyoruz. Günün sözlerinden almak istiyoruz!" dediler. Müdürün söylediğine göre bir kadın müşteri onun yanına gelmiş ve "Eskiden markete haftada bir gelirdim, ama şimdi buradan her geçişimde uğruyorum, çünkü günün sözlerinden almak istiyorum" demişti. Son olarak müdür bana "Marketteki en önemli kişi kim biliyor musun?" diye sordu.

Elbette Johnny'di.

Aradan üç ay geçti ve marketin müdürü beni yeniden aradı. "Sen ve Johnny marketimizde büyük bir değişim yarattınız" dedi. Şimdi çiçek bölümündeki bütün sapı kırık çiçekleri ve kullanılmayan yaka çiçeği buketlerini yaşı geçkin kadınların ya da küçük kızların yakalarına iliştiriyorlar. Et paketleme bölümündeki bir elemanımız Snoopy seviyormuş ve 50,000 tane Snoopy çıkartması getirmiş. Her et paketinin üzerine bir çıkartma yapıştırıyor. Hem biz, hem de müşterilerimiz çok eğleniyoruz."

8 Bu hikayeyi bana ulaştıran sevgili karıncam Selin Bilensoy'a teşekkürlerimle

"Eğer sizden sokakları süpürmeniz istenirse
Michelangelo'nun resim yaptığı, Beethoven'ın beste
yaptığı veya Shakespeare'in şiir yazdığı gibi süpürün.
O kadar güzel süpürün ki gökteki ve yerdeki herkes durup
"Burada dünyanın en iyi çöpçüsü yaşıyormuş" desin.

Martin Luther King

V. KAPI

İŞİNİZ ÜZERİNE

Aklınızda böyle örnekler var mı bilmiyorum, bu satırları yazarken Kıbrıs'tayım ve Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde Yönetim ve Sistem Liderliği üzerine dersler veriyorum. Yakınımda Tower Restaurant var ("Tower" Anadolu'da, özellikle Urfa ve Kayseri yöresinde ve Kıbrıs'ta Beyarmudu civarında "kule" anlamında yaygın olarak kullanılan yerel bir terimimizdir). Orada bir garson var, Derviş, Kıbrıs'tan Türkiye'ye dönerken 'işini en iyi yapan birkaç kişi sayın' deseler, kesin profesör ve yöneticilerin arasında onun da adını sayarım. İşin-

den büyük zevk alıyor. Koşturarak ve gülümseyerek yapıyor. Derviş'ten çok şey öğrendim.

Ortağım Hakan'la İngiltere'ye görüşmelere gittik (o kadar kitap yazıyoruz, bir yerinde "Ben İngiltere'deykene" demezseniz yakışık almaz) görüşme yapacağımız danışmanlık kuruluşundaki odalarımıza gidip giyinip çıktık, ikimiz de aynı şeyi yapmışız, aynanın üstünde zor görülür bir yere uzanıp parmağımızla toz var mı yok mu ona bakmışız. "Nasıl temiz değil mi abi? Gavur yapıyor kardeşim cık cık" diye konuştuk. Ertesi sabah odaları temizleyenleri görünce iyice şaşırdık altmış yaşında kadınlar, yüzleri gülüyor ve pırıl pırıl çalışıyorlar. Bu bir hayat kültürü; yaptığı işi daha iyi yapmak, kişiliğini katmak ve sonuçlarından zevk almak.

Yıllar önce bir devlet kuruluşunun müdürlüğünü yaparken, İdare amirimin söylediği şeyi unutmuyorum, yanında çalışan görevlilerden Bulgaristan göçmeni olan Türkler var ve bizimkiler. "Hocam, göçmen vatandaşlarımızın yaptığı hiçbir işi kontrol etmiyorum, bizimkilerse ilk ay müthişler, ondan sonra her işlerinin peşinden koşuyorum". Halbuki bizimkiler de pırıl pırıl iyi çocuklar.

Fakat iş disiplini, yaptığı işi iyi yapmak bizim okulda ve ailede kazandığımız bir beceri değil. Ne yazık ki.

Yeşil Yol filminde çok dikkatimi çeken bir sahne vardı, onlarca yıldır elektrikli sandalyede infaz yapan bir ekip. Tom Hanks başrolde oynuyor. Ertesi gün infaz var, görev yerlerine gidiyorlar. Tom Hanks, "Bir" diyor içeride bir gardiyan, belli

ki yıllardır aynı işi yapıyor. "Bir" dediklerinde o kolu çevirirmiş gibi yapıyor. "İki" dediklerinde tekrar o kolu ikiye getirirmiş gibi yapıyor. Her seferinde bu kadar basit bir işlemi tekrar tekrar yapıyormuş gibi yapıyorlar. Bizde adam bunun teorisini ikinci ayda bırakır. "Şunu şurdan şuraya mı indiremiceez? Bizim maaş zammı nooldu allahesen?"

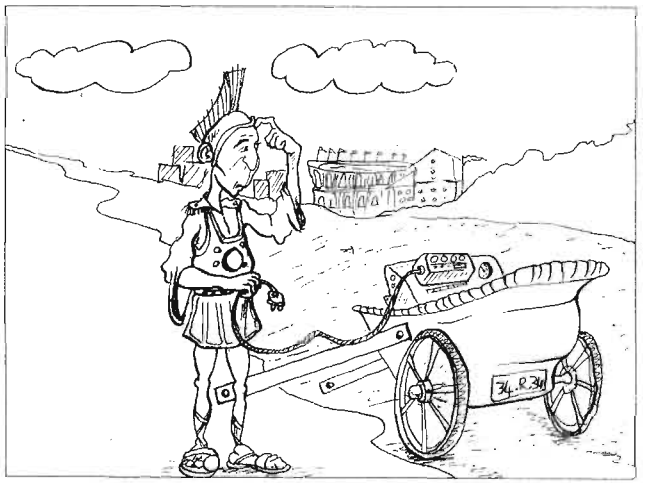
Yeşil Yol filminden bir sahne.

Eski Roma'da at arabalarının tekerleklerine bağlı iki kutu varmış. Üstteki kutu çakıl taşı dolu ve altında bir delik, alttaki kutunun üstünde bir delik, araba hareket edince alttaki kutu dönmeye başlıyor. Gittiğiniz yere varınca alttaki kutuyu açıyorsunuz kaç taş varsa o kadar para ödüyorsunuz. Zamanımızdan 2000 yıl öncesinden bahsediyorum. Bu ülkede 15 yıl önce taksimetre yoktu. Mazaallah bir taksici mekanizmayı keşfetse dese ki "Ağabey ben tekerleğe iki kutu bağlayayım." Adam sabah erken kalkar alttaki kutuya fazladan beş - altı taş atar. Bu kişisel kalite ve iş sorumluluğu bizi yetiştiren sistemlerde aile ve okulda yok. Tüm alışkanlıklarımız kalite ve işi-

ne değer katma dışı. "Yok canım o kadar da değil" demeyin. "Bu haplar alışkanlık yapıyor olamaz, ben yıllardır kullanıyorum" diyen insanlara dönersiniz.

Beyniniz neredeyse bedeniniz de oradadır. Ruhunuzun dünyaya çiçeklerle dolu bir vadiden bakmasını tercih edin, hırs, kötülükler dolu bir uçurumun kenarından değil.

Sünnetçi yeni bir dükkan açmış, vitrinine de bir sandalye koymuş. "Ne alakası var?" diye sormuşlar. "Ne koysaydım?" demiş.

İşinize yaratıcılığını katmanız öncelikle onu sevmenizden geçer. İşinize bilgiyi katmalısınız. Bilgi gerçek sevgisidir.

İşinize bilgi, sevgi ve yaratıcılığınızı kattığınızda onu sevilir

hale getirirsiniz. Bunları kattığınızda bile sevemiyorsanız, seveceğiniz bir iş mutlaka vardır. "Ben ondan da zevk alamıyorum" diyorsanız, köye gidip dana besleyebilirsiniz.

Fakat danaları öyle bir besleyin ki;

Gökteki ve yerdeki herkes durup "Böyle bir adam niye dana besliyor ki?" desin.

Kıkırdamayın..

Gürültü ve karmaşanın ortasından sakince geç, sessizlikte ne büyük bir huzur olduğunu hatırlayarak. Mümkün olduğunca ama teslim olmaksızın herkesle iyi geçin. Doğru bildiğini sesini yükseltmeden ama açık seçik dile getir ve diğerlerine de kulak ver; ne kadar pırıltısız görünse de onların da bir hikayesi vardır. Gürültücü ve saldırgan insanlardan uzak dur, çünkü onlar özüne sıkıntı verirler. Eğer kendini başkalarıyla kıyaslayıp durursan, ya mutsuz ya kendini beğenmiş olursun, çünkü her zaman senden daha iyi ya da daha kötü durumda birileri olacaktır. Planların kadar gerçekleştirdiklerinden de zevk al. Kariyerine ilgini kaybetme; ne kadar basit olursa olsun, zamanın değişen değerlerine karşı gerçek hazinendir. İşinde temkinli ol; dünya sahtekarlıklarla doludur. Fakat bu temkinliliğin, sahip olduğun meziyetleri kullanmana engel olmasın; çok insan yüksek idealleri için çırpınır ve hayat her yerde kahramanlıklarla doludur. Kendin ol. Özellikle sevmediğin halde seviyormuş gibi davranma. Aşka kırılgın da olma; çünkü bütün hayal kırıklıklarına rağmen aşk çimenler gibi yeniden doğar hiç beklemezken. Yılların geçişine saygıyla boyun eğ ve asaletle terket gençliğin heveslerini. Ruhunu güçlendir beklemediğin anda gelen talihsizliklere karşı seni koruması için. Ama bu karanlık hayallerle kendini üzme. Pek çok korku bitkinlik ve yalnızlıktan doğar. Kendine karşı nazik ol. Sen de bu evrenin çocuğusun en az ağaçlar ve yıldızlar kadar. Sen farketsen de farketmesen de evren olması gerektiği gibi hareketine devam ediyor zaten. Bu yüzden Tanrı'dan her ne anlıyorsan onunla barış içinde ol. Çabaların ve emellerin ne olursa olsun, hayatın gürültülü karmaşasında barış ve huzuru kalbinden hiç eksik etme. Bütün basitlikleri, yıpratıcılığı ve hayal kırıklıkları ile bile dünya çok güzel. Neşeli ol. Mutlu olmak için çırpın.[9]

Max Ehrmann, 1927

9 EHRMANN, Max, Şeyh Edebali'nin Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu Osman Bey'e öğütleri, 1927

Kişinin hayatı düşünün rengine boyanmıştır.

Marcus Aurelius

VI. KAPI

OLUMLU DÜŞÜNCE

Yağmur yağdıktan bir süre sonra toprağın üzerinde yağmurun ilerleyeceği kanallar oluşur daha sonraki yağmurlarda sular hep bu kanallardan akar. Beynimizde de bu tür yağmur kanalları vardır, herkesin beynine aynı yağmur yağar fakat ayrı kanallara gider.[10]

Küçükten itibaren beynimize dışarıdan gelen birçok uyarı, etrafımızdan gördüğümüz tepkiler beynimizde bu tür kanallar oluşturur. Belli bir süre sonra artık yağan yağmurun gideceği kanallar çok belirlidir. Eğer bu kanallar pozitif oluşmuşsa ha-

10 ALDER, Dr. Harry, NLP, Sinir Dili Programlaması, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1997

rika, olumsuz oluşmuşsa gelen her veri bizim için olumsuzdur.

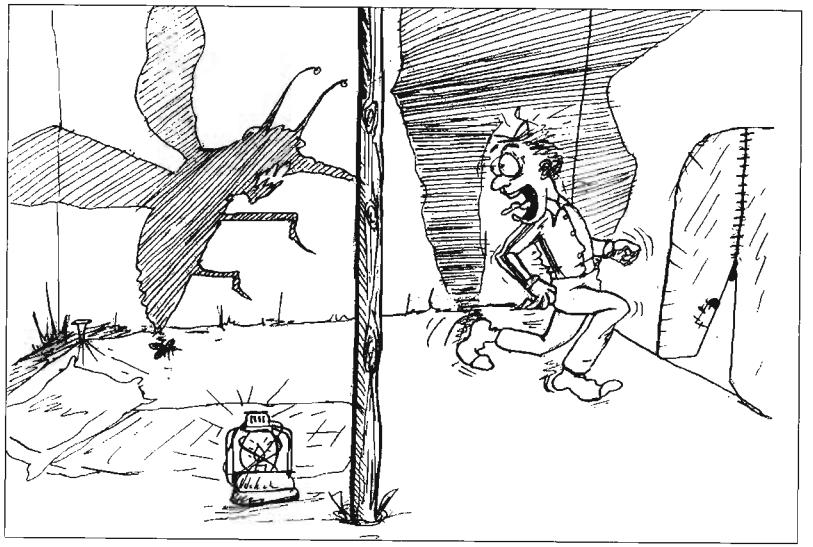
Benim çok sevdiğim bir dostum var. Ahmet'i tüm arkadaşlarımız çok severiz (Ahmet bak soyadını vermedim). Bir öğle arası arazide ağaçların arasında çadırda uyuyoruz, müthiş bir sıcak var. Bizimkisi de yan çadırda, bir anda sesiyle irkilerek uyandım, dışarıda dövünüyor, kahroluyor:

"Bu benim kaderim mi Yarabbim? Niye hep beni buluyor? Allah belasını versin!"

Ben "Eyvah" dedim, "Memleketten çok kötü bir haber aldı". Zorlukla uyandım ve çadırdan dışarı fırladım.

Ahmet devam ediyor:

"Bilmemne sinek, başka konacak adam mı yok?"

Bizimki uyurken bir sinek gelmiş ve burnuna konmuş, uyandırmış. Bizimki kaderine küsüyor. Sizin, benim burnumuza konsa elimizle şöyle bir kovalar ve tekrar uyuruz. Ahmet olayı şahsına almış ve çok kızmış. Ahmet her habere üzülebilen bir arkadaşımdır.

Hepimize aynı yağmurlar yağar, kimimizi ıslatır, kimimizi ıslatmaz.

Kelimeleri seçerken bile olumluyu seçme şansınız var. Ne kadar az 'ama', 'fakat' kullanırsanız o kadar iyi. Farkettiğim ilginç bir şey var. Biz şehitlerimizin arkasından ne deriz? Veya şehitliklere ne yazarız? "Sizi Asla Unutmayacağız!". Batıda "We'll always remember you." "Sizi Daima Hatırlayacağız!" diyorlar. 'Daima hatırlamak' 'Asla unutmamak'tan daha iyi değil mi?

İşinize yaratıcılığını katmanız öncelikle onu sevmenizden geçer. İşinize bilgiyi katmalısınız. Bilgi gerçek sevgisidir.

Yurtdışında bir toplantıdan sonra yerel yönetim binasından çıkıyoruz, ailemden uzakta, toplantı üzerine toplantı ve hava nasıl gri, nasıl yağmurlu. Mike West durdu "Harika bir hava değil mi?" dedi. "Yuh!" diyecektim, durdum ve gökyüzüne baktım, düşündüm. "Gerçekten harikaydı". O gökyüzünün altında olmak harikaydı. 8 yaşında Çiğli'deki Amerikan lojmanlarında yağmurlu havalarda portakal suyu sıkıp, cincibir

gazozunun boş şişesine doldurup, saatlerce tembel tembel dışarıyı seyredip, ilkokul numaramın 105 olmasına ne kadar memnun olduğumu, babamın "Bak oğlum, bu dünyanın en cins köpeği kabul edilen tazıdır" diye beni kandırdığı ortalama köpek zekasının oldukça altındaki sokak köpeği Tarzanımı nasıl sevdiğimi ve gece 'uzaylılar geldi' numarasıyla anne ve babamın ortasında yatmaktan aldığım zevki hatırladım.

O gün yaşlı bir danışman, hiç farketmeden bana havadan zevk almayı hatırlattı, eskiden sadece güneşli ve rüzgarsız havaları severdim, şimdi kaloriferin üzerinden küçük kızımla kar seyretmeyi çok seviyorum.

Bugün on bir mart iki bin iki, biraz önce babamın çok sevdiğimiz Osman dayısı, Osman Tanrıseven'in vefat ettiğini öğrendim. Bundan bir kaç yıl önce eşimi istemeye gittiğimizde ailenin en büyüğü olarak Osman Dayım gelmişti. Yol boyu Osman Dayı'mın daha önceki kız istemelerde kırdığı potlar anlatıldı, 'nasılsa bu sefer olmaz' diye gülüşüldü. Bir seferinde "Zaten oğlumuzla kızımız anlaşmışlar, birbirlerini sevmişler" diye başlamış, kız tarafı ayaklanıp kızlarının üzerine yürümüş, onların flörtten haberi yokmuş..

Bizim isteme sahnesinde de Osman Dayım "Allah'ın emri, Peygamberin kavliyle kızınız Meltem'i oğlumuz.. oğlumuz..". Dayım heyecandan benim ismimi unuttu. Kenardan "Şerif.. Şerif." diye fısıldaştılar, hepimizin kulakları kıpkırmızı oldu.

Bugün Osman Dayım 76 yıllık serüvenini tamamladı.

Fizik kanunlarına göre, iki şey aynı anda birarada olmaz. Eğer beyninize olumlu düşünceyi yerleştirirseniz, olumsuz düşünce oraya yerleşemez.

Beyninize yeni ve pozitif yönlere giden yağmur olukları açın. "Toprağı ne yapalım?" diye düşünenler olabilir. Onları da eski yolları tıkamada kullanabilirsiniz.

Bir çukurdan çıkardığınız toprak hiçbir zaman o çukuru tekrar doldurmaz. Yine epeyi bir kapatır.

Güneydoğu'da üzerine kurşun yağmış devre arkadaşlarımın, sıradan şeylerden şikayet etmediğini gördüm.

"Güne canlı bir kurbağa yiyerek başlarsanız o gün daha kötüsü olmadığını görürsünüz" derler. Bugün Kıbrıs'ta kapalı ve fırtınalı bir hava var, ofisimden deniz görünüyor, dalgadan geçilmiyor, okaliptüs ağaçları sallanıyor, harika bir hava.

Eminim Cennette de harika bir hava vardır bugün...

Seni daima hatırlayacağım Osman Dayı.

'AN'LAR

Eğer yeniden başlayabilseydim hayata
ikincisinde daha çok hata yapardım.
Kusursuz olmaya çalışmaz.
Sırt üstü yatardım.
Neşeli olurdum, ilkinde olmadığım kadar,
çok az şeyi ciddiyetle yapardım
Elbette mutlu anlarım oldu ama
yeniden başlayabilseydim eğer
yalnız mutlu anlarım olurdu.
Farkında mısınız bilmem: yaşam budur zaten:
anlar, sadece anlar.
Siz de anı yaşayın (..)

Eğer yeniden başlayabilseydim.
İlkbaharda ayakkabılarımı fırlatır atardım.
Ve sonbahar bitene kadar
yürürdüm çıplak ayaklarla.
Bilinmeyen yollar keşfeder
güneşin tadına varır, çocuklarla oynardım.
Bir şansım daha olsaydı eğer.
Ama işte 85'indeyim
ve biliyorum..
ölüyorum

Jorge Lois Borges

---

11 Borges'in 'A'nlar şiirinden kısaltılmış bir pasaj.

İnsanlar plan yapar ve Tanrı güler...

VII. KAPI

HAYAT ÜZERİNE

'Dalgıç Giysisi Giymiş Kelebek' Fransız bir dergi yönetmeninin yazdığı kitaptır. Yayın yönetmeni bir hastalık geçirir ve yatağa düşer, vücudunu hiçbir şekilde kullanamaz, vücudunda hareket ettirebildiği tek şey sağ göz kapağıdır. Serum dışında hiçbir besin alamaz, tüm vücut fonksiyonları kaybolur. Sağ göz kapağını Mors alfabesi gibi kullanarak bir kitap yazar, gözünü kaç defa kırparsa o harf anlamına gelir, asistanı not alır ve kitabı yazmaya başlarlar.

Ayda bir kere bir dilim kızarmış patates yemesine müsaade

edilir. Tüm bir ayı o hazzı yaşamayı bekleyerek geçirir.

Bir dilim kızarmış patates.

Hayat sadece anlardan ibarettir.

Kitabı okuduktan sonra bir dilim patatesten zevk almayı öğrendim. Ve herşeyden şikayet etmemeyi.

Başınıza gelen ve çok kötü sandığınız bir çok olayı birkaç sene sonra hatırlamazsınız bile. O an içinde olduğunuz için kendinizi kahrettiğiniz bir olayı üç sene sonra düşündüğünüzde yüzünüze bir gülümseme gelir.

Mark Twain, "Yaşamım boyunca birçok korkunç olayla karşılaştım. Bunların birkaçını gerçekten yaşadım" diyor.

Üniversite sonrası uzun bir süre birlikte olduğum bir kız arkadaşımla ayrılmıştık. (Sırıtmayın, evet o beni bırakmıştı). Günlerce moralim bozuk dolaşmıştım, ilk gün bir şişe şarap içmiştim, hiç içkim sigaram yoktur ama etraftan gördüğüm, kadarıyla kızdan ayrılınca ilk iş olarak içki içmeniz gerekir. Ev arkadaşlarım Kemal ve Erhan hayretle beni izlemişlerdi. "Ağabey, yapma" falan.

Sordum onlara manalı manalı;

"Siz hiç sevdiğinizden ayrıldınız mı ki?"

"Tabii."

"Hadi yaaa?"

Yıllar sonra dönüp baktığımda ayrılmış olmanın geleceğim

için ne kadar iyi olduğunu görüyorum.

Biraz önce bir elektronik posta aldım. 7 yaşında beyin sapı tümörüne yakalanmış bir çocuğu olan bir baba modern tıbbın bütün imkanlarını kullandığını, doğal tedaviyle herhangi bir şekilde bu hastalıktan kurtulunmadığını, herhangi bir çare bilenin yazmasını istiyor. Çocuğu birçok fonksiyonunu kaybetmiş..

Hayat size verilmiş en büyük armağandır.

Değerini anlamasanız bile en azından hak etmeye çalışın.

Hayatın ne kadar büyük bir armağan olduğunu anlamanız için başınıza mutlaka böyle bir acı gelmesi gerekmez.

Etrafınıza bir bakın, insanların bu inanılmaz armağanı nasıl mahvettiklerini görün.

Mazaallah bir taksici mekanizmayı keşfetse dese ki "Ağabey ben tekerleğe iki kutu bağlayayım." Adam sabah erken kalkar alttaki kutuya fazladan beş - altı taş atar.

Dert zannettiğiniz şeyler dert falan değil.

Üçbin yıl öncesine ait Hitit tabletlerinde hayat pahalılığıyla ilgili yazılar var.

Döviz kurlarıyla kafayı bozanlar, ekonomik kriz bizi mahvetti diyenler, araba modelimiz eski diye bunalanlar, kız arkadaşım terketti diye üzülenler, 'ne olacak bu memleketin hali' diye hayıflananlar, 'böyle koca olmaz olsun' diye düşünenler..

Işığı görebilmeniz için mutlaka karanlıkta kalmanız gerekmez.

Hayatı hakedin..

Işığı görün.

Kızarmış bir patatesin tadını anlamaya çalışın.

Ben bu akşam eşime bir çiçek götüreceğim.

Televizyonu hiç açmayıp, bütün gece kızımla oynayıp her ikisini de hiç öpmemişçesine öpeceğim.

Ve adını bilmediğim o çocuk için, onlar yatağına çekildiğinde dua edeceğim.

Lütfen siz de edin...

Genç ve başarılı bir yönetici, lüks arabasıyla bir mahalleden hızlı bir şekilde geçiyordu. Park etmiş arabaların arasından yola aniden çıkabilecek çocuklara dikkat ediyordu ve bir şey gördüğünü sanarak yavaşladı. Arabayla caddeden yavaşça geçerken hiçbir çocuk görmedi fakat, arabasının kapısına bir tuğla atıldığını farketti. Aniden arabasını durdurarak tuğlanın fırlatıldığı yere geri döndü. Arabadan indi, orada bulunan küçük bir çocuğu tuttu ve onu parketmiş bir arabaya doğru iterek bağırmaya başladı; "Bunu neden yaptın? Sen de kimsin, ne yaptığının farkında mısın?" İyice sinirlenerek devam etti: "Bu yeni bir araba ve atmış olduğun bu tuğla bana çok pahalıya malolacak. Bunu neden yaptın?" Çocuk yalvararak cevap verdi. "Lütfen efendim. Çok üzgünüm ama başka ne yapabilirim bilmiyorum. Eğer tuğlayı fırlatmasaydım kimse durmazdı" Parkedilmiş bir arabanın arkasına işaret ederken çocuğun gözyaşları çenesine süzülüyordu. "Kardeşim kaldırımın kenarından yuvarlandı ve tekerlekli sandalyesinden düştü, ben onu kaldıramıyorum. Lütfen onu tekerlekli sandalyesine oturtmam için bana yardım eder misiniz? Benim için çok ağır." Bu durumdan son derece duygulanan işadamı, boğazında büyüyen yumruyu zar zor da olsa yutkundu. Yerdeki genci kaldırarak, tekerlekli sandalyeye geri oturttu. Mendiliyle, çizik ve yaraları sildi ve adamın ciddi bir yarası olup olmadığını kontrol etti. Küçük çocuk genç yöneticiye dönerek "Teşekkür ederim efendim, "Tanrı sizden razı olsun" dedi. Adam, küçük çocuğun, ağabeyini kaldırımdan evine doğru götürmesini izledi. Bulunduğu yerden arabasına geri dönmesi oldukça uzun sürmüştü. Uzun ve yavaş bir yürüyüştü.

Genç yönetici, kapıyı hiç tamir etmedi. Kapıda oluşan çöküğü, hayatını birisinin kendisine tuğla atmasını gerektirecek kadar hızlı yaşamaması gerektiğini hatırlatması için öylece bıraktı.

Tanrı, ruhunuza fısıldar ve kalbinize konuşur. Bazen, dinleyecek kadar zamanınız olmadığında ise, size bir tuğla fırlatılır... İster fısıltıyı, ister tuğlayı dinleyin. Tercihi siz yapın...

Bebekler büyüklerin anlayacağı dili bulana değin birçok dil denerler.

VIII. KAPI

DİNLEMEK ÜZERİNE

Bir dostum anlatmıştı, bir tanıdıklarının evlerinde televizyon arıza yapmış, tamirci gelip TV'nin arkasını açmış ki bir sürü ekmek kırıntısı. Tabii kimin yaptığını hemen anlamışlar, evin beş yaşındaki yaramaz kızı, bu hangi ailemizde gerçekleşirse gerçekleşsin tepki bellidir; tamircinin de yanında çatır çutur çocuğa gireriz. Anne öyle yapmamış, çocuğuyla konuşmayı denemiş, öğrendiklerinden sonra hüngür hüngür ağlamış. Çocuk ekranda Afrika'daki aç çocukları gördükçe mutfaktan ekmek alıp TV'nin açık bulduğu tek yerinden, arkadaki ızgaralardan içeri atıyormuş.

Herkes dinlemeye değer.

Lise sona kadar çok konuşkan bir çocuktum, çok okuyordum, sonra da ne biliyorsam her fırsatta anlatıyordum. Şimdilerde ortalamanın çok altında konuşan bir insanım.

Zamanla şunu öğrendim; bence aklın yolu kulaklardır, ağız değil. Kulaklardan beyne çok şey gider ağızdan ise gitmez, ağzınız bir karış açık dolaşıyorsanız birşey öğrenmiyorsunuz demektir.

Bizde bir deyim vardır. Açtım ağzımı yumdum gözümü. Ben bundan yıllar önce kendime özgü bir deyim buldum bana çok şey öğretti:

Yumdum ağzımı, açtım gözümü![12]

Dinlemek zeka belirtisidir, konuşmak değil. İnsanlar ağızla-

12 Bu deyimi ben buldum. yakın dönemde bunun da yürütülüp kaynak gösterilmeden kullanıldığını izleyeceksiniz.

rıyla söylediklerini kulaklarıyla duysalardı çok daha az konuşurlardı.

Konuşmak kızgın patates gibidir kimin elindeyse onun elini yakar, atın karşıya sizin elinizi yakmasın. Ne kadar az konuşuyorsanız o kadar az dinlersiniz.

Şimdi aranızda "Ne yani evde Clint Eastwood gibi dolaşacak mıyız?" diyen okurlar olacaktır. Onu kastetmiyorum. Konfiçyüs der ki:

"Konuşmaya değer olmayanlarla konuşursan kelimeleri kaybedersin.

Konuşmaya değer olanlarla konuşmazsan dostlarını kaybedersin."

(Konfüçyüs Sayın Süleyman Demirel'in DSİ'de genel müdür olduğu dönemde müsteşarmış...)

Bazen karşınıza birisi çıkar hiç katılmadığınız fikirler söyler, siz de onu ikna etmeye çalışırsınız, sonuç koca bir hiçtir. Mevlana diyor ki: "Aptalın karşısında kitap kadar sessiz ol".

Batıda bir deyim vardır "Budalayla tartışma, dışarıdan bakanlar farkı anlamayabilirler".

Benim için fikrimi anlatacağım kişinin buna çok değmesi gerekir. Eğer karşıdaki birşeyler anlatıyor ve bana hiç uymuyorsa, hiç itiraz etmem. Sadece dinlerim. Onaylamam.

Dinlemek Allah'ın insana verdiği en büyük becerilerden biridir ve bence sevgiyi gösteren en güzel hediyedir.

Birgün kalabalık bir topluluğa seminer veriyorum, bir hanım söz istedi. "Akşam eşimle birşeyler konuşuyoruz, ben birşeyler anlatırken televizyona bakıyor, ben susunca da "Anlat ben seni dinliyorum" diyor. Ne öneriyorsunuz?" diye sordu. İki öneri getirilebilir: 1) Herifi derhal boşa 2) Bakışlarının sizin için ne kadar değerli olduğunu eşinize anlatın.

Dinlemek, çocuğunuza kendini değerli hissetmesini sağlayacak en önemli yöntemlerden biridir. O yüzden; "Çocuğunuza kulak verin, yüz değil"

Bir insana dinlendiğini hissettirmek sevginin en güzel ifadesidir. Çiftleri izleyin, yeni çıkanların birbirlerini ne kadar dinlediğini, evliliği belli bir sürenin üzerinde olanların birbirlerinin anlattıklarına ne kadar ilgisiz olduklarını göreceksiniz.

Üniversite son sınıftayız, Özgür'le beraber Ankaradan İzmir'e Mavi Trenle sömestr tatiline gideceğiz, 'Yemekli vagona geçeriz gece 12'ye kadar yemek yer sohbet ederiz, sonra da bataklık mandaları gibi uyuruz' diye planladık. Üzerimizde resmi kıyafetler bir masa bulduk oturduk ve kıkıdı kukudu sohbet ediyoruz. Özgür "Ağabey, yan masadaki adam kesin muhabbete girecek aman gelince 'özel konuşuyoruz' deyip geri gönderelim" dedi. Cidden baktım ileride bıyıklı bir amca bize bakıyor. Kalktı elinde rakısı geldi. Biz hazırız "Oturabilir miyim?" diyecek, biz de "Kusura bakmayın ailevi" falan diyeceğiz.

Durdu... "Arkadaşlar, cennet bile yalnız çekilmezmiş" dedi.

Biz birbirimize baktık ve "Buyur Ağabey" dedik.

O akşam o tanımadığımız amca bize harika ve ilginç hayat hikayeleri anlattı.

Doğru, cennet bile yalnız çekilmezmiş. Etrafınızdan öğreneceğiniz çok şey var, yeter ki anlamak için dinleyin.

Dünyada sadece bir çift kalan nadir bir orangutan türünün erkeği ölmüş. Bu ender hayvanın üreme ihtimali sıfır, bu yüzden soyu tükenecek. Ne yapalım diye düşünmüşler, kurullar toplanmış, çözüm yok. Kuruldaki bir Türk bilim adamı şöyle demiş: "Bizim memlekette bir İsmet Ağabey var, söylemesi ayıptır aynen bu orangutana benziyor, hatta biraz daha kıllıdır, ona olayı rica edebiliriz, 100 - 200 dolar da ödül verirsek bu işi yapar ve orangutanların soyunu kurtarır heralde" demiş.

Bakmışlar başka çare yok, İsmet Ağabey'e gitmişler ve durumun önemini, yapacağı hizmetin büyüklüğünü anlatmışlar bir de "Karşılığında 100 dolar söz konusu" demişler. İsmet Ağabey düşünmüş ve "Olur ama üç şartım var" demiş.

Herkes sevinç ve merakla "Ne?" diye sormuş.

"1 - Öpüşmem,

2 - Yavru erkek olursa rahmetli babamın adını koyarsınız,

3 - 100 dolar çok, en fazla 50 dolar veririm"!

Anlamak için dinlemelisiniz, dinlemek için dinlemeyin.

Dinleme ve konuşma Şarklı ve Garblıyı[13] en çok ayıran konu-

13 Doğulu ve Batılı

lardandır. İkisi tanıştıklarında Şarklı, Garblının ilk on saniyede adını öğrenir, altı ay hayatıyla ilgili hiçbir şey öğrenemezmiş. Garblıysa Şarklının ilk on saniyede hayatını öğrenir, altı ay ismini öğrenemezmiş.

Etrafınızı dinleyin; üç yaşındaki kızınızı, eşinizi, eski zaman hikayelerini, babaannenizin size yüzüncü defa anlattığı çocukluğunuzu, gökte uçan kuşları, ansızın kaybolan çiçekleri ve sessizliği dinleyin. Münir Nurettin'i, taş plakları, şehirlerarası yollarda ürün toplayan köylüleri, dağlardaki avcıları, bir karış boylu çocukları, annenizin yaptığı yemeğin tenceresinden gelen tıkırtıları, sualtını dinleyin. Çok şey öğreneceksiniz.

Yumun ağzınızı; Açın gözünüzü.

Ulu bir kavak ağacının yanında bir kabak filizi boy göstermiş. Bahar ilerledikçe bitki kavak ağacına sarılarak yükselmeye başlamış. Yağmurların ve güneşin etkisiyle müthiş hızla büyümüş ve neredeyse kavak ağacıyla aynı boya gelmiş.

Bir gün dayanamayıp sormuş kavağa:

– "Sen kaç ayda bu hale geldin ağaç?"

– "On yılda" demiş kavak.

"On yılda mı?" diye gülmüş ve çiçeklerini sallamış kabak. "Ben neredeyse iki ayda seninle aynı boya geldim bak!"

– "Doğru" demiş ağaç, "Doğru".

Günler günleri kovalamış ve sonbaharın ilk rüzgarları başladığında kabak önce üşümeye sonra yapraklarını düşürmeye, soğuklar arttıkça da aşağıya doğru inmeye başlamış.

Sormuş endişeyle kavağa:

– "Neler oluyor bana ağaç?"

– "Ölüyorsun" demiş kavak.

– "Niçin?"

– "Benim on yılda geldiğim yere, iki ayda gelmeye çalıştığın için."

Hayat bisiklete binmek gibidir, pedalı çevirmeye devam ettiğiniz sürece düşmezsiniz.

Claude Pepper

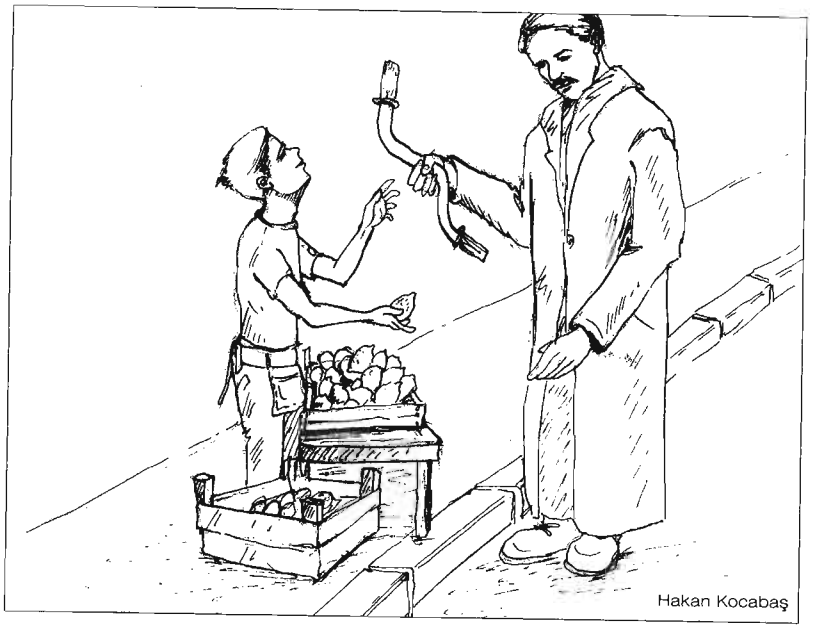
IX. KAPI

MÜCADELE ÜZERİNE

Ortaokul son sınıftayım, babam Çankırı'da görevli, subay lojmanlarında oturuyoruz, tüm arkadaşlarımın bisikleti var, bir benim yok. Sınıfı da geçtik. Babama gittim "Bana bir bisiklet alır mısınız?" dedim.

"Çalış kendin al" cevabını aldım. "Nasıl?" Beni aldı, Çankırının göbeğinde herkesin gülüşüyle tanıdığı 'Neşeli' diye bir manav vardı, ona götürdü, bir kasa limon aldı, bana verdi, "Borcun şu kadar, bir ay sonra ödersin." dedi. Kişiliğe bak biz bisiklet istiyoruz, babamız limon kasası alıp veriyor, çok hırs-

landım ve sinirlendim. Ertesi gün Çarşamba sabahı erkenden Çankırı pazarına gidip limon kasamı koydum ve satışa başladım. Lojmandan tanıdığım teyzeler geçiyor, arkadaşlarımın anneleri, kıpkırmızı oluyorum. Bir süre sonra olayı duyan arkadaşlarım sökün etti. Ayaklarda Nike'lar, Adidas ayakkabılar, havalı kotlar. Ben güneş altında limon satıyorum, karizma falan kalmadı. "- Oğlum çok zevkli", "- Hadi yaa?". Sonraki hafta arkadaşlarım ellerinde benim limonlardan onar tane alıp pazarı dolaşmaya başladılar. Bu arada ben rüyalarımda ve gündüzlerimde babama karakter atıyorum.

İki ay sonra biriktirdiğim paralarla babamın kitap okuduğu odaya girdim, parayı masanın üzerine bıraktım "Git bana bisiklet al!" dedim ve çıktım. Türk filmlerinden çalışılmış bir

sahne. Nasıl gurur, nasıl gurur!. Babam bana bal renkli, vitesli Polo marka harika bir bisiklet aldı. Yıllar sonra benim babamın önüne koyduğum parayla bırakın bisikleti, o bisikletin pedalını alamayacağımı farkettim. Bana belli etmeden paranın ve çabanın değerini öğretmişti. Babasından aldığı harçlıklarla büyüyen bir çocuk olsaydım bugün sahip olduğum mücadele ruhunun çok ufak bir bölümüne bile ulaşamayacaktım. O günden sonra bir daha babamdan para istemedim (yine 'birşeyler sattırır' diye değil). Yıllar sonra kendi şirketimi kurarken ihtiyacım olduğunu hissettiklerinde annem ve babam arabaları da dahil neleri varsa zorla verdiler.

Aklın yolu kulaklardır, ağız değil. Kulaklardan beyne çok şey gider ağızdan ise gitmez, ağzınız bir karış açık dolaşıyorsanız birşey öğrenemiyorsunuz demektir.

Çocuğunuza verebileceğiniz en iyi armağan iyi bir örnektir.

Bir seminerimde orta yaşlı bir anne söz istedi. "Sizin birçok sektöre danışmanlık yaptığınızı biliyorum, kızım liseyi bitirmek üzere, onu hangi bölüme ve mesleğe yönlendireyim, geleceği hangi sektörde ve meslekte görüyorsunuz?" diye sordu.

"Hanımefendi çocuğunuzu bir mesleğe, bölüme falan yönlendirmeyin. Sadece mücadele ruhu kazandırın, gerisini o halleder" dedim. "Mücadele ruhu yoksa en parlak mesleğe sahip olsun bir süre sonra karşısına çıkan zorluklardan yılacaktır".

Bir mafya babası oğluna mektup yazar ve der ki: "Oğlum, iyi bir boks seyircisi olacağına, kötü bir boksör ol, sahaya in ve dayak ye." Hayatı seyretmek yerine sahaya inmek ve savaşmak.

Üniversitelerde, okullarda önce dersleri alırsınız, sonra sınav olursunuz.

Gerçek hayatta ise tam tersidir. Önce sınav olursunuz sonra ders alırsınız.

Hem zekilerin hem de aptalların başarısızlıkları vardır, zekilerin farkı ders almalarıdır.

Dünyaya bir daha geleceksiniz fakat bu sefer bir meyva veya sebze olmanız gerekiyor. Ne olurdunuz? Niçin? Lütfen bunu düşünün ve cevabı vermeden okumaya devam etmeyin.

Bunu bana bir radyo programında sevgili arkadaşım Cengiz Alkış[14] sormuştu, ben ona sordum "Sen ne olurdun?" diye "Domates" dedi. "Niçin" diye sorduğumda "Dünyaya gelince nasıl olsa birileri üzerime basar, o zaman hayata salça olarak devam ederim" dedi. (olayı "Ben de üzüm olurdum, şaraba dönüşürüm", "Ben dut olayım pestili harika olur" boyutuna getirmeyin lütfen.)

Mutlaka birileri bir yerde üzerinize basacaktır. O zaman ayağa kalkıp kalkamayacağınız önemli.

14 Cengiz ALKIŞ'ın 26. Kilometre isimli bir kitabı var, harika, mutlaka okuyun.

Aranızda hayatında hiç başarısızlığı olmayan birisi var mı?

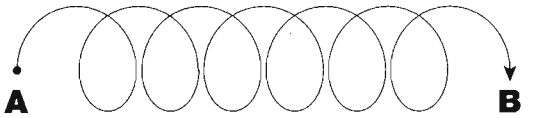
Cevabınızı duyar gibiyim: "Yook" (Benim okur kitlem sizin de gördüğünüz gibi hayatın sillesini yemiş insanlardan oluşuyor).

Hepimizin hayatında başarısızlıklar var, önemli olan başarısızlığın devamında mücadele ruhuyla devam etmek.

İş hayatında A noktasından B noktasına aşağıdaki gibi gidemezsiniz.

A noktasından B noktasına giderken yükselirsiniz. Bazen düşersiniz, bazen dersiniz ki "Ben olduğum yerde dönüp duruyorum galiba". Bir bakarsınız B noktasına gelmişsiniz, eğer böyle gelmişseniz bu bir başarı, hiç pürüzsüz gitmişseniz (politikacılar, rüşvet, torpil sayesinde), onun mutlaka bir düşüşü vardır.

Ben etrafımda başarıya asansörle çıkmış hiç kimse görmedim mutlaka merdivenlerden çıkmak zorundasınız.

Size Ahmet Ergüneş'in hayatından kısaca bahsetmek istiyorum. Üniversiteyi 1975'te bitirmesi gerekirken Ankara'da okuduğu okuldan terör yüzünden ayrılır. İstanbul Teknik Üniversitesi'ne gelir, orada da terörden dolayı okuyamaz, tekrar

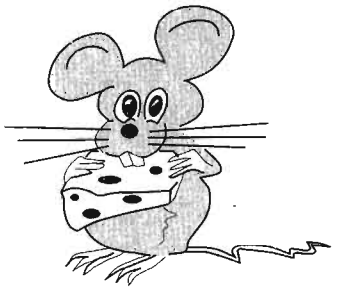
Ankara Siyasal Bilgiler'e gider ve hayata beş yıl sonra başlayabilir. Birçoğu için bu başarısızlık veya intihar sebebi olabilir. Ahmet Ergüneş hiç sızlanmaz ve bir bankada işe başlar. 1987'de Yapı Kredinin genel müdür yardımcısı olur, 1993'te de Pamukbank Genel Müdür Yardımcısı, daha sonra da başarılı bir kariyeri sürdürür. Eminim babası Muhittin Bey, 'oğlum sen şu okulu oku, şu bankaya gir' dememiştir ama onu hayat boyu ayakta tutacak bir mücadele ruhunu aşılamıştır.

Ailenize vereceğiniz en mükemmel hediye iyi bir örnektir.

Ahmet Erzurumlu ilkokul mezunu bir manavdır, çok çalışır. İşini büyütür, hatta ihracata başlar. Bir seferinde işler planladığı gibi gitmez. Elindeki tüm soğanları kamyon kamyon çöpe atmak zorunda kalır ve iflas eder. Eşi onu terkeder. Gider marketlerde asgari ücretle çalışır. Bir gün yolda yürürken boş bir arsa görür, sahibini öğrenir. "Arkadaş" der. "Ben senin arsanda çiçek satacağım.", "Git sat" der arsa sahibi. Para da istemez. Ahmet Erzurumlu sıfır sermayeyle orada çalışmaya başlar ve hayatını boş bir arsa üzerine kurar. Üzerinde isim falan yok küçük bir arsa bir çok çiçek. Hayatını oradan kazanıyor. Koca saksıları taşıyor. Ve yüzünde gülümseme "İleride daha da iyi olacak Şerif Hocam" diyor, "İleride daha da iyi olacak..." Ahmet Erzurumlu'nun çiçekçisini açtığı arsa ODTÜ'nün arka çıkışından 500 metre ileride. Bir gün terasım için çiçek almaya gittiğimde tanıştım. Mücadele ruhu bana örnek oldu. Hala bana "Şerif hocam, ülkenin kurtulması için ihracat yapmak lazım" der. Çiçek kokuları içinde çayımızı yudumlarız.

Televizyonlar, gazeteler size kolay kazanılmış pırıltılı hayatlar satıyorlar ama: Ben size şunu söylemek istiyorum, bu sözümü hiç unutmayın;

"Bedava peynir sadece fare kapanında var."

Tıp öğrencisi Bursa'daki Bilge Kitabevi'nin raflarını karıştırırken aradığı kitabı bulduğuna sevindi. Kitabın arkasını çevirdiğinde gördüğü fiyat gülümsemesini dondurdu. Belli etmeden sayfaları hızla geçti, aradığı bölümü buldu. Kitabevinin sahiplerine gizlice baktı. İkisi dünyadan bihaber müşterilerle görüşüyorlardı. Öğretmeninin ödev verdiği yeri hızla okudu, bitirince dışarı çıktı.

Ertesi gün yine geldi ve kitabın olduğu bölmeye geçti. Allahtan raflar kendisini gizliyordu, hızla sayfayı buldu ve okumaya başladı.

Öğrenci yaklaşık bir ay boyunca iki günde bir kitabevine gidip dersine çalıştı, işyerinin iki sahibi hiç farkına varmadılar. Bitirme sınavına bir hafta kala kitapçıya yine hayalet gibi sessizce süzüldü. Kitabın olduğu rafa geldiğinde kitabı bulamadı. Alt rafa, üst rafa baktı, bulamadı. Genç öğrencinin rengi attı. Belli etmeden tüm rafları inceledi. Kitap satılmıştı. Buz gibi bir renkle orayı terk ederken bir aydır ilk defa kitapçının iki sevimli sahibiyle gözgöze geldi.

"Merhaba" dediler.

"Merhaba..."

"Oturmaz mısınız?"

Öğrenci sessizce kendisine gösterilen tabureye oturdu.

Kitapçı tezgahın altına uzandı. Genç öğrencinin korku dolu bakışları altında kitabı çıkardı.

"Geçenlerde birisi geldi ve fiyatını sordu alacak gibi göründü. Ben de raftan indirdim ve senin için sakladım. Buradan alıp okuyabilirsin." dedi.

Genç öğrenci doktor çıktıktan sonra da Vural ve Mustafa Bey'i hiç unutmadı, fakir hastalarından hiç ücret almadı.

Neyi hakir görürsün? İşte tam bununla tanınırsın.
Frank Herbert[15]

15 HERBERT, Frank Dune, Yalnızlar Gezegeni mavioda yazının isyanı yayınları, İstanbul

X. KAPI

İYİLİK ÜZERİNE

Afyon - Uşak arası şehirlerarası yol, ayçiçeği zamanı... Eşimin ayçiçeği sevgisi yüzünden peşinden gitmediğimiz traktör, sahibini aramadığımız tarla kalmamıştır. (Tahmin ettiğiniz gibi olay doğa ve çiçek sevgisiyle ilgili değil, 'çiçeğe en ufak bir sevgisi yok, çekirdeklerini yiyor.') Bir anda yakındaki bir tarlada çalışan bir aile gördük. Arabada yaklaşık beş saattir ayçiçeği çeşitleri, hangi renk tarlalarda hangi büyüklükte yetiştikleri, niçin lezzetli oldukları, yaprağı küçük olanların çekirdeklerinin büyük olabildiği gibi kesinlikle bilgiye değil de içgüdülere dayalı konuşmalar yapıldığı ve en az üç saat daha

sürebileceği için ben durdum. İnip tarlaya gittim. Tatlı bir aile, hoşbeşten sonra durumun vahametini anlattım. Tarlanın sahibi "Ağabey bunlar iyi ayçiçeği değil, üşenmezsen bizim köye gidelim" dedi.

– Sizi işinizden alıkoymayayım

– Olur mu ağabey?

Çocuğunu da aldı, arabaya doluştuk, kötü yollardan dört - beş kilometre ötedeki köye gittik, orada koca ayçiçeklerini arabanın bagajına doldurdu, "Dur" dediysek dinlemedi. Para vermeye kalkışınca almadı, neredeyse yalvardım. "Bak işini bıraktın, ürününü bize veriyorsun ne olur al şunu!" almadı. Kızımın topunu oğluna verdim, tarla sahibini tekrar tarlasına bıraktık. Helalleştik, birbirimizin adresini, telefonunu aldık. Bir saat kadar vakit geçirdik, içimiz sevgi ve enerjiyle doldu, o köye yine uğrayacağım ve Faruk Bey'e elim kolum dolu gideceğim, iyi ki bu ülkede böyle insanlar var.

Yumun ağzınızı; Açın gözünüzü.

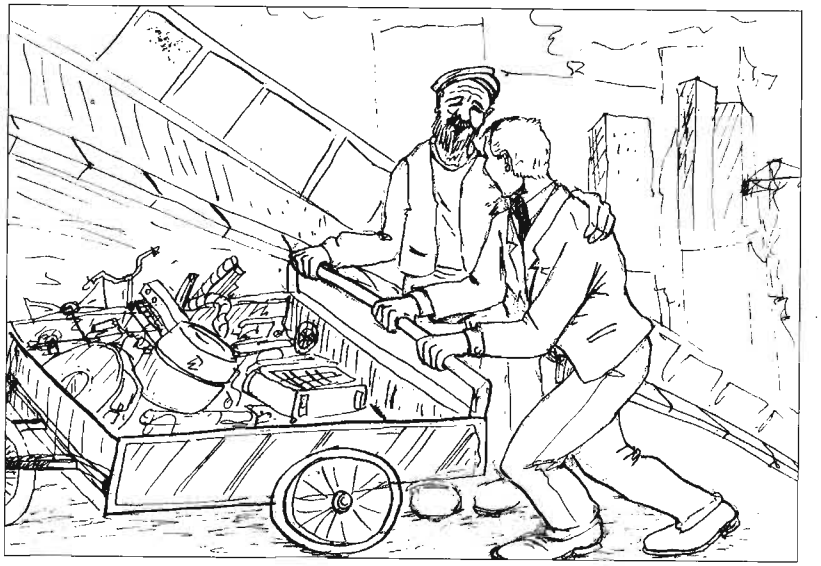
Birilerini yaraladığınızda, öc aldığınızda rahatlamazsınız, öfke dolarsınız. Bir iyilik yaptığınızda huzuru ve mutluluğu, suya atılan taşın etrafındaki dalgalar gibi yayılır.

İyilikten kastettiğim akrabanıza, annenize, babanıza yaptığınız iyilikler değil. Hiç tanımadığınız, belki de bir daha hiç görmeyeceğiniz, sizi hiç tanımayan birilerine yaptığınız iyilikler, sizi daha bir insan yapar. Var olma nedeninizi hissettirir.

En önemlisi kendinizi daha mutlu hissedersiniz.

Yani asıl iyiliği kendinize yaparsınız.

Birgün bir iş toplantısı için ACADEMY'nin garajından çıktım; Selanik caddesinde şirketin bulunduğu yerden aşağıya doğru döndüm, hafif yağışlı bir hava, yırtık pırtık kıyafetli yaşlı bir adam ağır metal bir arabayı yukarı itmeye çalışıyor, içi çöpten toplanmış maddelerle dolu. Toplantıya yirmi dakika var ancak yetişirim, kafam karıştı. Bir anda aklıma bir gün onu taşımak zorunda kalacak kişinin babam da olabileceği geldi. Arabayı kenara çektim. Geçtim yanına, üstümde lacivert takım elbise, beraberce on dakikada arabayı Meşrutiyete kadar ittik. Bana yolda birşey söyledi: "Yıllardır bu arabayı

bu yoldan iterim, kimse bana yardım etmez, herkes birbirinden utanır".

Cidden çok kalabalık bir yol ve tam piyasa mekanı, Rayban'lı, Levis'lı, McDonalds'lı ciks gençler, sakallarını Tarkan gibi jölelerler, bir tanesi o adama yardım etmemiş.

Ansızın kaybolan çiçekleri ve sessizliği dinleyin. Münir Nurettin'i, taş plakları, şehirlerarası yollarda ürün toplayan köylüleri, dağlardaki avcıları, bir karış boylu çocukları, annenizin yaptığı yemeğin tenceresinden gelen tıkırtıları, sualtını dinleyin. Çok şey öğreneceksiniz.

Bunu size "Ben şöyle iyi bir adamım" anlamında anlatmıyorum. Tek söylemek istediğim, varlık nedenimizi hep beraber kaybetmiş olmamız.

O gün toplantıya on dakika geç kaldım ama kendimi o akşam çok daha insan hissettim.

Artık bizim okuduğumuz iyilerin hep iyi, kötülerin hep kötü olduğu çizgi romanlar yok, herkes gri. Herkes rüzgarı bekliyor. Akşam Reha Muhtarlardan gelecek rüzgarları, beyaza ve siyaha dönüşmek için.

Özdemir Asaf "Bütün renkler aynı hızla kirleniyordu, birinciliği beyaza verdiler" der.

Bütün renklerin kirlendiği doğru.

Son yıllarda hiç yaşlı birini karşıdan karşıya geçiren bir çocuk gördünüz mü? Ya da otobüste bir büyüğüne yer veren bir genç? Göremezsiniz. Çünkü gençler birbirlerini 'Hüp diye içlerine çekmeye' odaklanmış durumda.

Bir ara Ankara'da yürüyerek bir yerden bir yere giderken gözleri görmeyen insanların koluna girmekten gideceğim her yere geç kalır olmuştum.

Şimdi evden işe, işten eve o şansım olmuyor ama; onları Kızılay'da yalnız görünce kahroluyorum.

Budist felsefesine göre herşey yok olur. Bir tabak kırıldığında sizin hanım çığlık atarak bütün gece kafanızı didiklerken, bir budist için olması gereken olmuştur, hiç üzülmez. (Lütfen bana "Nereden budist hanım bulabiliriz?" türü elektronik postalar göndermeyin).

Fransız bir kız tanımıştım, master yapmak için ailesinden para istemişti. Aile parayı vermişti ama tek bir şartla "Mirasından düşeriz". Bu tür bir felsefeyle büyümüş insanların fikirleri ve kitapları bizi anlamaz ve anlatmaz.

Ve o felsefeden yola çıkarsanız böyle insanlar yetiştirirsiniz. Sevgisi az, birbirine karşılıksız iyilik yapmayan.

Birgün berberim yanındakine "Sen binmeyeceğin eşeğe torba takmazsın" demişti.

"Para her kapıyı açar" diyenlerin para için çalmayacakları ka-

pı yoktur" der Sir George Saville.

Her şeyin fiyatını bilen ama hiçbir şeyin değerini bilmeyen insanlar olmaya başladık.

Rastgele iyilik yapın..

Emekli olan Sanders bütün parasıyla eşiyle birlikte beraber yol kenarında bir lokanta açar. Kendine özel bir yemek tarifi vardır. Bir süre sonra Hükümet yeni bir anayol yapar, herkes yeni otoyolu kullandığı için artık lokantalarına kimse gelmez olur. İflas etmek üzeredirler. Sanders eşine "Madem elimizde yemek tarifinden başka birşey yok, ben lokanta lokanta gezeyim. Eğer olur da birileri bu tarifi beğenirse, sattıkları her yemek için bir miktar para öderler" der.

Eşi de destek olur. Sanders lokanta lokanta gezmeye başlar, gittiği her lokantayı da günlüğüne yazar. Birinci lokantaya gittiğinde hala olumlu tek bir cevap yoktur.

Devam eder. 1019. lokantadaki adam "Pişir bir tadına bakalım" der. Yemeği beğenir ve ortak işe başlarlar.

Sanders, Kentucky Fried Chicken logosunda gördüğünüz, keçi sakallı, gözlüklü adamdır.[16]

16 Bu hikayeyi sevgili arkadaşım Erhan Özallı anlatmıştı. Ne kadar doğru, ne kadar yanlış bilemezsiniz. Bir gıda kapitalinin markasını sağlamlaştırmak ve sempatikleştirmek için kullandığı bir hikaye de olabilir. Urfa'da herkesin maddi durumu fena olmayan bir babanın oğlu olduğunu bildiği İbrahim Tatlıses'in inşaat işçisi olduğu yalanı gibi. Yine de iyi bir hikaye, firmanın adını çıkarın, aklınızda adamın çabası kalsın.

İçinde hep en iyi ikinci olacağına inancını koruyanlar hep o işi en iyi ikinci yapan olurlar, birinci olarak değil.

D.J. Schwartz

XI. KAPI

İDEALLER ÜZERİNE

Kansas Üniversitesinde ilginç bir araştırma yürütülür[17]. Öğrencilere boş kağıtlar verilir, hedeflerini yazmaları istenir, isterlerse kağıtları boş da verebilecekleri söylenir. Öğrenciler gelecek hedeflerini yazdıktan sonra kağıtlar zarflara konur ve on yıl boyunca saklanır. On yıl sonra zarflar açılır ve öğrencilerin ne işler yaptıklarına bakılır ve çok ilginç bir sonuç görülür: Ders başarıları pek de iyi olmayan ama kağıtlara hedeflerini yazan öğrenciler çok başarılıdır. Öte yanda ders başarıla-

17 ALDER, Harry, NLP, Sinir Dili Programlaması, Sistem Yayınları, İstanbul, 1997

rı yüksek olan ama hedeflerini yazmayan öğrencilerin iş hayatında hiç de başarılı olmadıkları saptanır.

Washington Irving, "Sıradan insanları hevesleri, büyük insanların ise idealleri vardır" der.

Gelecek için bir hedef belirler ve çabanızı o yolda gösterirseniz, çabanız değerli olmaya başlar. Hayatın amacını kaybetmek hayatın kendisini kaybetmekten daha acıdır. İntihar eden insanların hepsinin tek bir nedeni vardır, "Hayatın amacını kaybetmişlerdir". İntihar, görüp görebileceğiniz en gerçek, dürüst ve acı özeleştiridir.

"Mücadele ruhu yoksa en parlak mesleğe sahip olsun bir süre sonra karşısına çıkan zorluklardan yılacaktır".

Filmlerde gördüğünüz haberi komutanlarına ulaştırıp son nefesini veren askerler gerçektir. Ölmek üzere olan asker hayatının son amacına ulaştıktan sonra kendini bırakır. (Türk filmlerinde katilin ismini söylemeden bir saniye önce kafalarını hızla sağa sola atıp patır patır ölen maktüllere ise inanmayın).

Temel'e "Hani sen genç ve güzel bir dulla evlenecektin ne oldu?" diye sormuşlar. "Kocasının ölmesini pekleyrum" demiş.

İdealleriniz gerçekleşmiyorsa gerçeklerinizi idealleştirebilirsiniz. Hepimizin kapasitesi ve becerileri belirlidir, bunun dı-

şına çıktığınızda havuç peşinde ömür tüketen değirmen eşeğine döneriz.

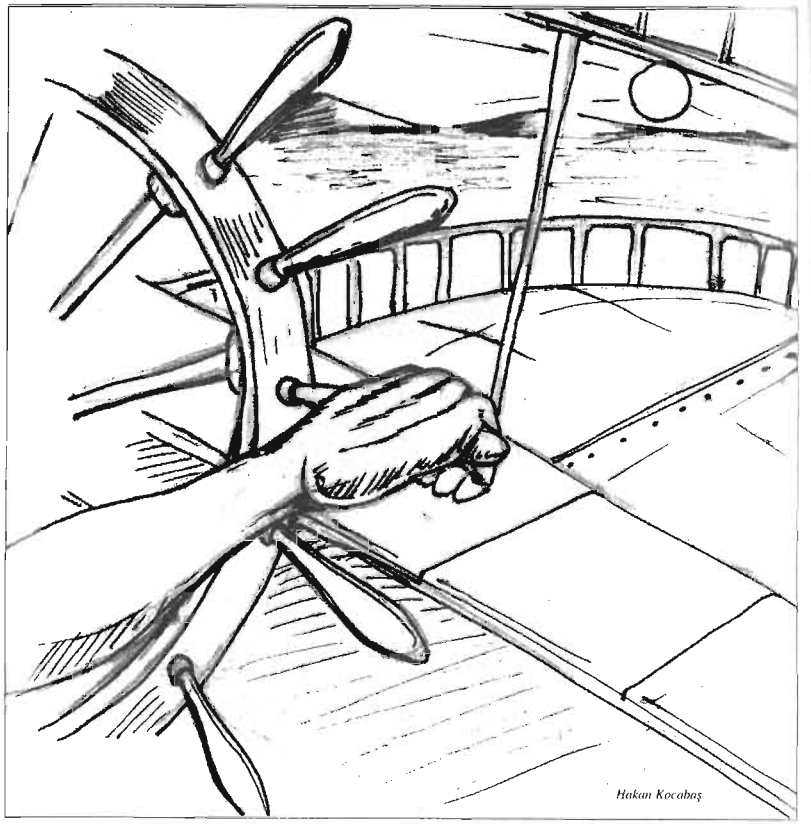
Okullarda önce dersleri alırsınız, sonra sınav olursunuz. Gerçek hayatta ise tam tersidir. Önce sınav olursunuz sonra ders alırsınız.

Burada kastettiğim etrafınızda gördüğünüz önce ateş edip tutturduğuna hedef diyen insanlardan olmanız değil.

Doğru zaman, doğru yer ve doğru kişi hep birarada olmalı. Formülde bir eksiklik olduğunda hedef hiç tutmaz. Aslında doğru kişi olduğunuzda, zamanı geldiğinde doğru yeri mutlaka bulursunuz.

Dikkat edin çok güzel olaylar hiç beklemediğiniz anlarda gerçekleşir.

Bill Gates diyor ki: "Hayatta karşınıza çıkan fırsatları sakın değerlendirmeyin, sadece iyi olduğunuz konuda çalışın". "Bunu diyen herif Türkiye'de hayatta tutturamaz ağabey, nerede fırsat var dalacaksın oraya" diye düşünen ve yaşayan bir grup var Türkiye'de, bunlar toplu cep telefonu dükkanı açtı, sonra hepsi "Internet işinde iyi para var" deyip Internet cafeler açtılar. (Bir Birleşmiş Milletler eğitim projesi için Van'a gittim, şehirde bir Internet cafe, içeride hiç bilgisayar yok!

Geri döndüm ve tekrar baktım, tahta kabinlerle bilgisayarları ayırmışlar, internet, niyet net!) Yakında yeni bir fırsat hissedecekler, toplu olarak o işe girecekler. Yani rüzgar nereye eserse oraya. Oysa teknenin nereye gideceğini, rüzgarın nereden estiği değil, sizin yelkeninizi ne yöne açtığınız belirler.

Aksi taktirde rüzgar nereden eserse oraya savrulursunuz.

Bu bölümü yazarken ben ne mi öğrendim?

Bir, şimdi boş bir kağıt alıp uzun uzun gelecekteki hedefleri-

mi yazacağım ve sonra bir kenara kaldırıp her yıl tekrar tekrar kontrol edeceğim acaba doğru yolda ilerliyor muyum?" diye. Bu en azından "Hayır" demek gerektiğinde diyemediklerimizin sayısını azaltacaktır.

Ben etrafımda başarıya asansörle çıkmış hiç kimse görmedim mutlaka merdivenlerden çıkmak zorundasınız.

İki, çoğumuz yüzüncü lokantada bırakırdık, yüzellinci lokantada bırakanlar olurdu, belki bir kişi bininci lokantaya gider ve öyle bırakırdı. Oysa 1019. lokantaya gidenler başarıyor. Hedef koyduğumda en azından 1019 defa deneyeceğim.

İnanç görünmeyene inanmaktır. Görünmeyene inanırsanız başkalarının görmediklerini görürsünüz.

Yıllar önce hastanede çalışırken ağır bir hasta kız getirdiler. Tek yaşam şansı beş yaşındaki kardeşinden acil kan nakli idi. Küçük oğlan aynı hastalıktan mucizevi şekilde kurtulmuş ve kanında o hastalığın mikroplarını yok eden bağışıklık oluşmuştu. Doktor durumu beş yaşındaki oğlana anlattı ve ablasına kan verip vermeyeceğini sordu. Küçük çocuk bir an duraksadı. Sonra derin bir nefes aldı ve "Eğer kurtulacaksa veririm kanımı" dedi. Kan nakli ilerlerken, ablasının gözlerinin içine bakıyor ve gülümsüyordu. Kızın yanaklarına yeniden renk gelmeye başlamıştı ama küçük çocuğun yüzü de giderek soluyordu. Gülümsemesi de yok oldu. Titreyen bir sesle doktora sordu: "Hemen mi öleceğim?" Küçük, doktoru yanlış anlamış, ablasına vücudundaki bütün kanı verip öleceğini sanmış, buna rağmen kanını vermişti.

Zirvede kartallar da bulunur, yılanlar da. Ancak birisi oraya süzülerek birisi sürünerek gelmiştir. Önemli olan nereye gelmiş olduğunuzdan çok nereden ve nasıl geldiğinizdir.

Cenap Şahabettin

XII. KAPI

HIRS ÜZERİNE

Amerikalılar NLP diye bir şey pazarladılar dünyaya, başarı ve başarmak odaklı, bütün filmleri de ona dayalıdır ya, en sonunda ana karakter başarır, seyreden herkese özgüven gelir, göstergelerle yaşatırlar sizi. NLP'nin temelinde "Modelling" diye yapay bir de kavram var, başarılı birini örnek alıyorsunuz ve onun yaptıklarını "model" alarak davranıyorsunuz.

Bu benim çok sahte bulduğum bir uygulama, bir de bunu maymunluk düzeyine getirenler olabilir. Yakın çevresindekiler ikaz etmiyor olabilir, ama etrafındaki insanların hepsi dalga geçerler. "Hocam, bakın attığınız her adımı maymun gibi

taklit ediyor, hiç utanmıyor mu?" derler hakkınızda onlarca kişi.

Benim için tek başarı etrafımda gördüğüm mutluluk, öyle bir başarım var ki; fikirlerimi alıp, seminerlerimi izleyip alıntı yapmadan beni taklit eden üç - dört kişinin ulaşamayacağı bir başarı.

Dünya tatlısı bir eşim, bıcır bıcır bir kızım, çok sevdiğim bir ailem, can dostlarım, bana gönülden bağlı ekip arkadaşlarım var.

Benim için başka bir başarı yok. Bir başkasının televizyona çıkmaktan duyduğu hazzın on katını ben kızımla, eşimle bomboş bir sahilde kurumuş keçiboynuzu dallarından yaktığımız ateşte avladığım balıkları pişirirken yaşarım.

Kimseyle de bir yarışım yok. Kendi çizgimde mutlu mesut üretiyorum.

Bedava peynir sadece fare kapanında vardır.

Etrafınızda adamlar vardır, kurnazdırlar kendilerine üstlerine basarak yükselecekleri insanlar bulurlar. Ortaklarını kandırıp oradan oraya atlarlar. Tek hedefleri ünlü olmak, tanınmak ve paradır. Kaşlarının altından hırs fışkırır. Bir tek onu saklayamazlar.

Lütfen bu sözümü hep hatırlayın.

Geleceğinizi belirlemeyle ilgili karakteriniz zekanızdan her zaman daha önemlidir.

Etrafınızda adamlar vardır, sizden para aldıkları sürece, bir çıkarları oldukları sürece sizin can dostunuzdurlar. Fikirlerinizi alkışlar, sizi çok beğenirler, çıkarları bittiği gün 180° değişirler.

Kendiniz olun.

Kendiniz de iyi kalpli, iç huzuru olan, etrafını seven birisi olsun.

Bir büyüğüne yer veren bir genç göremezsiniz. Çünkü gençler birbirlerini 'Hüp diye içlerine çekmeye' odaklanmış durumda.

Size başarı, başarı diye pazarlamaya çalıştıklarının ne olduğunun farkında olun.

Aynı işyerinde çalıştığım batılıların çoğu alkolikti. Yurtdışına yönetim kurulu başkanı olarak gittiğim şirket adına görüşmeler yaptığım batılılar, toplantı aralarında, iş bitiminde içkiye sarılıyorlardı. Bana "Bizle sizin aranızdaki belirgin fark ne?" diye sordu birisi. "Planlama, organizasyon gücü" falan diyeceğimi düşünüyordu, ben başka bir şey söyledim.

"Sizin aranızda bir yarış[19] var. Biriniz yanlışlıkla düşse ötekiler üstüne basar ve geçer gider. Bizde öyle değildir, üzerinize basıp geçen olmaz, aksine durup ayağa kaldırmak isteyen çok olur." Bunu söylerken İstanbul'dan başlayan benzeri bir yarışma kültürü ve koşunun aynısıyla bize yansıdığını bilerek ve

19 Batılılar bunu "rat race" fare yarışı diye adlandırıyor, korkunç bir koşuşturmaca.

biraz için için sıkılarak söylüyordum. Anadolu'nun o ferah ve içten yüzünün engellenemez bir propaganda ve globalleşmeyle yok olmaya başladığı kesin ve hepimiz tüketici olmadan ve

'başarıyı tüketmek' olarak algılamaya başlamadan savaşı kazanmayacaklar.

O yüzden bir İngiliz'le ayak üstü konuşun, kaç kravatı, kaç gömleği olduğunu anlatır. Amerikalılar inanamayacağınız bir şekilde devamlı bir önceki gün yaptıkları alışverişleri anlatırlar birbirlerine. Ve size de sorarlar "Sen dün ne aldın?" diye. Tüketmeyi varolmak olarak öğrettiler onlara. Şimdi de bize öğretiyorlar.

Ve Hollywood hep en sonda başaran birilerini ve tüketimi pompalar size.

Emerson diyor ki, "Dualarınıza dikkat edin, gerçekleşebilirler".

Başarı istediğinizi elde etmenizdir,

Mutluluk ise elde ettiğinizi istemeniz..

İki küçük çocuk bahçede kimsenin anlamayacağı, sadece aralarında konuşabilecekleri özel bir dili keşfetme oyunu oynuyorlardı, keyifle.

– Brif, braf - dedi birincisi.

– Braf, brof - diye yanıtladı diğeri. Ve gülmekten kırıldılar.

Birinci katın balkonunda, gazete okuyan halim selim yaşlı bir bey vardı ve tam karşıda yüzünü pencereye dayamış, biraz huysuz görünüşlü yaşlı bir kadın.

– Ne budala şeyler, şu çocuklar, - dedi kadın.

Yaşlı adam aynı fikirde değildi: - Ben hiç de öyle düşünmüyorum.

– Bana konuştuklarını anladığınızı söylemeyeceksiniz herhalde.

– Bilakis hepsini anladım. Çocuğun biri 'ne güzel bir gün' dedi. Diğeri 'yarın daha da güzel olacak' diye cevap verdi.

Kadın burmunu kıvırdı, ama karşılık vermedi çünkü tam o anda çocuklar tekrar oyunlarına başlamışlardı.

– Maraski, barabaski, pippirimoski, - dedi biri;

– Bruf, diye yanıtladı öteki. Ve katılırcasına güldüler yeniden.

– Şimdi de anladınız mı yoksa ne konuştuklarını, - dedi kadın öfkeyle.

– Evet tabii ki anladım, - diye yanıt verdi adam gülümseyerek. - Birincisi 'iyi ki hayattayız', ikincisi de 'hayat bir harika' dedi.

Gerçekten de harika mı? Diye sordu kadın ısrarla.

Brif, bruf, braf – oldu adamın yanıtı.[7]

---

20 RODARİ Gianni, Çeviren: Ayşen Onaran, 1994, Edebiyat Çeviri Dergisi. Bursa TÖMER Yayınları, Bursa

Hiçbir zaman gülümsemekten vazgeçme, üzgün olduğunda bile. Gülümsemene kimin ne zaman aşık olacağını bilemezsin.

Gabriel Garcia Marquez

XIII. KAPI

GÜLÜMSEMEK ÜZERİNE

Birleşmiş Milletlerin Orta Avrupa yöneticilerine bir eğitim veriyorum, sınıfta dünyanın birçok yerinden gelmiş insanlar var, eski Sovyet Cumhuriyetlerinden gelen birkaç yaşlı yönetici İngilizceyi çok az düzeyde bildikleri için otelin salonunda iki de çevirmen kabinde görev yapıyorlar, hepimizde kulaklıklar, ben İngilizce anlatıyorum çevirmen Rusçaya çeviriyor. Beşinci gün bir uygulama için katılımcılar sırayla ayakta bana hazırlıklarını anlatıyorlar, ben de onlara not veriyorum. Ermenistan'dan gelen bir yöneticiye sıra geldi, bana gülerek bir-

şeyler anlatmaya başladı, ben de onu dinliyorum ve kik kik gülüyorum. Beş gün yaklaşık otuz saatin sonu, çok komik şeyler söylüyor. Sonra birden farkettim ki kulaklığım kulağımda değil ve konuşmacı Rusça konuşuyor. Sonra hep beraber daha fazla güldük. Çok ilginç birşey farkettim, hiçbirşey anlayamama rağmen onun ağız dolu gülümsemesi beni de güldürdü.

Vc o felsefeden yola çıkarsanız böyle insanlar yetiştirirsiniz. Sevgisi az, birbirine karşılıksız iyilik yapmayan.

Gülümsemek böyle birşeydir işte.

Taşı suya attığınızda yayılan dalgalar gibi yüzden yüze yayılır.

Gülümsemek size de iç huzuru getirir. Beyin vücut kaslarının hareketlerini takip eder ve hormon dengesini değiştirir.[21] Örneğin sakız çiğnediğinizde, birşey yediğinizi zannedip mideye asit salgılaması için komut gönderir. Gülümsediğinizde ise mutluluk hormonu salgılar. En mutsuz anınızda gülümseyin, rahatladığınızı görürsünüz.

Gülümsemek iletişime değer katar.

Kendinize gülümsemediğinizde kimseyle beraber gülemezsiniz. Kendinize gülmediğinizde, herkes size güler.

21 DIAMOND John, Bedenimiz Yalan Söylemez, Dharma Yayınları İstanbul, 1995

Bölüğe yeni yüzbaşı gelmiş, daha kendi gelmeden ünü gelmiş "Çok takıntılı adamdır, dikkat edin!".

Bölük komutanı askerleri toplamış.

"Adım Ahmet KIRÇ, soyadımdaki "R"'yi unutanı yakarım!". Herkes stres içinde. Beş gün sonra bir askeri çağırmış. "Söyle, ne benim adım soyadım?". Asker titremiş ve kekelemiş:

"- Ahmet GÖRT!"

Kendiyle barışık olmayan insanlar dünyaya gülümsemez.

Her şeyin fiyatını bilen ama hiçbir şeyin değerini bilmeyen insanlar olmaya başladık.

Ne kadar asık yüzlüyüz, birbirimize ne kadar az gülüyoruz ve ne kadar az 'Merhaba' diyoruz dikkat ettiniz mi? Sakın bana ekonomik kriz, hayat pahalılığı falan demeyin. Çünkü bunları, işsiz kalanları, ne yaşadıklarını ben zaten çok yakından ve içtenlikle biliyorum. Ekonomik kriz yokken de biz birbirimize gülümsemiyorduk. Köylerde şehirdekinden çok daha kötü

şartlarda yaşayan insanlar sizi gördüklerinde "Selamünaleyküm" der ve gülümser. Biz şehirde birbirimize "Merhaba" demeyiz. İnşallah köyden kente yayılır, bence ne yazık ki kentten köye yayılacak.

İdealleriniz gerçekleşmiyorsa gerçeklerinizi idealleştirebilirsiniz.

Denizli'nin Moran köyüne gidin ve insanların hiç tanımadıkları insanlara nasıl gülümsediğini ve yardımcı olduklarını görün.

Bu kültürel bir alışkanlık. Aynı asansöre binip birbirine "Merhaba, iyi günler" demek ve gülümsemek. Yollarda, daracık bir koridorda gözgöze gelmeden geçmeye çalışmak. "Türk milletini nasıl tanırsınız?" diye size sorduklarında rahatlıkla bunu söyleyebilirsiniz. "Birbirimize gülümsemeyiz."

Birgün eskiden oturduğum apartmandaki asansöre bindim. Üç bekar çocuk, büyük ihtimalle öğrenciler, ellerinde akşam için aldıkları nevaleler. Buz gibi bir ortam onlar asansörde ben olduğum için konuşamıyorlar. Ben sert bir ifadeyle "Akşama yemeğe sizdeyim" dedim. Bunlar şok, sonra ben gülümseyince kahkahayı bastılar. "Ağabey, Allahaşkına gel!". Bu keratalar bekar diye kimse bunlara 'merhaba' demezmiş, bunlar potansiyel sapık ya! Gülüştük, fırsat bulup gidemedim ama onlar da ben de asansörden daha mutlu, daha insan ayrıldık.

Kızımdan öğrendiklerim; çocukların yedi harikası:

☺ Herşeye kahkaha atabilirler, sizin kafanıza inen tencere onun için kahkaha kaynağıdır.

☺ İnanılmaz çabuk öğrenirler ve öğrenmeye çok açıktırlar. Kıbrıs'a geldikten iki hafta sonra 2 yaşındaki kızım "Baba oraşta bir gıccacık var, çorbacık içiyor gendini! Naapan?" dedi. Aşağıya inip Kıbrıslı dünya tatlısı komşularımız İlkay ve Aysel Hanıma çevirttirdik.

☺ Arkadaşlarını çok severler, onlardan ayrılmamak için perdelere tutunmak dahil herşeyi yaparlar.

☺ Akıllarında ne varsa söylerler, hiç içlerine atmazlar, çok direkt anlatırlar. Bir gün bizimki "Baba ben gazeteyle öpüştüm" diyerek çıktı geldi.

☺ Birşeyi akıllarına koyduklarında alana kadar susmadan ağlar, gece yatağınıza gelmek için birbuçuk saat ağlayan bir bebek tanıyorum (benimki.)

☺ Her zaman meşgul olabilecek bir şeyler bulurlar. Nedensiz mutlu olurlar, eline konan uğurböceği saatlerce onu mutlu eder, ya da yemekte burnunuza fırlattığı yoğurt, her yoğurt gördüğünde ya da her burun gördüğünde onu gülümsetir, mutluluk kaynağı olur.

☺ Tükenmez bir enerjileri vardır, siz o günün yorgunluğuyla giyinmeye çalışırken o yatakta yüzlerde kez zıplayıp kahkaha atar ve "Babadan eşek yapalım" diye bağırır (Bu "sır-

tına bineyim beni evde dolaştır" ben de "deh deh" diyeyim anlamına geliyor).[22]

Dikkat edin çok güzel olaylar hiç beklemediğiniz anlarda gerçekleşir.

"Ne gülüyorsun deli gibi" deriz ya aslında psikolojik problemi olanların % 90'ı somurtur.

Aklınızda hiçbir şey yoksa gülümseyin, herkes "Ne düşünüyorsunuz" diye merak eder. Gülümsemek zeka belirtisidir.

Bugün tanımadığınız insanlara "Merhaba" deyin.

Gülümseyin, dünya da sizinle birlikte gülümser.

Dünyanın en güzel görüntüsünü görmek mi istiyorsunuz?

Geçin aynanın karşısına koca bir elma dolusu gülümseyin ve "brif, braf, bruf." deyin.

22 Bu yedi maddeyi yazarken bir yabancı yazardan esinlendim. 3 tane bulmuş Paulo Coelho der ki; "Çocuklardan öğrenecek üç şey vardır: 1) Nedensiz yere mutlu olabilmek 2) Her zaman meşgul olabilecek bir şey bulmak, 3) Elde etmek istediği şey için tüm gücüyle savaşmak.

Yıllar, yıllar önce fakir bir aile varmış. Kıt kanaat geçinen ve üç kişiden oluşan bir aile. Bir gün evin bahçesinde kızın altın renkli pahalı bir kağıtla bir kutuyu kapladığını gören baba, kızına çok sinirlenmiş:

"Utanmıyor musun zorlukla kazandığım paraları böyle kağıtlara harcamaya?". Kız ağlarken baba oradan uzaklaşmış.

Ertesi gün kız altın kaplı kutuyu babasına getirmiş ve "Baba bu senin için hazırladığım hediyeydi" dediğinde, baba dünkü davranışı için üzülmüş. Kızını kucağına almış, saçını okşamış ve teşekkür etmiş. Ne olduğunu anlamadan kızına sinirlendiği için hata ettiğini düşünmüş. Kutuyu açtığında, kutunun boş olduğunu görünce daha da sinirlenerek "Böyle hediye mi olur? Sen benimle alay mı ediyorsun? Bu kutu boş!" diyerek kızına bağırmış. Kızın gözlerinde birikmiş yaşlar;

"Baba o kutu boş değil ki! Dün gece sabaha kadar uyumadım ve içine öpücüklerimi üfledim. İçinde senin için yüzlerce öpücük var!" demiş. Baba allak bullak olmuş, kızından defalarca özür dileyip onu defalarca öpmüş.

O günden sonra altın kutu adamın hep başucunda durmuş. Ne zaman üzülse veya sıkılsa o altın kutu ona hep güç vermiş.

23 Bu öykünün bana ulaşmasını sağlayan DPT'li dostlarım Asuman, Emel, Sema ve Pelin hanımlara kucak dolusu teşekkürler.

İnsanları kitaplar gibi düşünün ve kapaklarına bakıp aldanmayın. Okumaya başlayınca değerini anlarsınız.

XIV. KAPI

DEĞER VERMEK ÜZERİNE

Biricik hissettirmek...

Bir eğitim programında Mehmet adlı bir öğrencime sordum "Türkiye'de kaç Mehmet var?" "Beş - altı milyon vardır" dedi. Diğer öğrencilere sordum, hepsi rakamlar söylediler: "Üç yüz bin, on milyon" vs. Bana sordular "Peki Hocam kaç tane var?"

"Bir tane" dedim öğrencilerime, "Bir tane Mehmet var".

İletişim bu temelden başlıyor işte. Karşınızdaki insana dünya-

da onun tek bir tane olduğunu hissettirmek. Eşinize, çocuğunuza, anne ve babanıza, iş arkadaşlarınıza onların sizin için biricik olduklarını hissettirebilir ek. Bunu hissettiriyorsanız gerisi tamamdır.

Can Dündar bir yazısında "Bir tepsinin içinde beş top taşırız"[24] diyordu. "İşimiz, ailemiz, sağlığımız, dostluklarımız, benliğimiz. Bunlardan dördü cam, biri lastik toptur, diğerleri düştüğünde kırılırlar. İşimiz ise lastik toptur kırılmaz sadece zıplar.

İnsanlar biriciktir ve öyle olduklarını görmek isterler.

Bunu dostlarınıza ve ailenize hissettiriyor musunuz?

Ben yaş günlerinde arkadaşlarımı mutlaka ararım, bazen oturup bir arkadaşıma mektup yazarım, bana neler ifade ettiğini, dostluğumuzun benim için ne kadar değerli olduğunu anlatırım. Geçenlerde Cemal söyledi "Ağabey, sende ne hafıza var! Nasıl hatırlıyorsun?" Çok zayıf bir hafızam vardır. Ama oturup önceden ajandama tüm dostlarımın yaş günlerini not ederim.

Bu kitabı yazarken bir seneliğine geldiğim Doğu Akdeniz Üniversitesinde karşı oda arkadaşım Malcolm Mckie arada bir bana gelip "Şerif personel arasında çok popülersin, nasıl oluyor bu?" diye çatıyordu. Gerçekten de temizlikle, mutfakla ilgili personel bana kurabiyeler getiriyor, ders aralarında bir orta kahve, bahçelerinden çağla bademler, meyveler toplayıp

24 DÜNDAR, Can, 'Ada' Milliyet Gazetesi köşe yazısı, Mart, 2002

getiriyorlardı. Masamda çalışıyorum ve bir tabak çilek tıkınıyorum. Öğretim görevlilerinden Taçgey Bey odaya girdi, çileklerden sundum. "Nereden geldiğini" sordu, bir personelin bahçesinden getirdiğini söyledim. "Ben yıllardır buradayım, bana hiç getirmezler, niye?" dedi. Görevli Hanımın ismini sordum, bilmiyordu. Ben geldiğimin ilk ayında tüm çalışanların ismini öğrendim ve sabah işe geldiğimde isimleriyle hitap ettim onlara. Emriye Hanım, Semra Hanım, hepsi benim iyi dostlarım oldular, buradaki öğretim üyesi arkadaşlarım kadar onlarla da vakit geçirdim. Bunu yapmasaydım rahat etmezdim. Kıbrıs'ta hiç unutmayacağım dostlarım oldu, onlardan yemek tarifleri aldım, hikayeler anlattık birbirimize, gülüştük. Tek hatam ilk kahvemi getirdiklerinde kahveyle aramın hiç iyi olmadığını, yılda bir kahve içtiğimi söyleyememem oldu. Bütün bir sene kahve içtim, höpürdeterek. Aslında yediğim meyvelerin ve içtiğim kahvelerin dostluklarla dolu, altın kutular olduğunu biliyorum. Üniversitedeki arkadaşlarım benim onlara yaptığımdan daha fazlasıyla beni biricik hissettirdiler.

Dönün etrafınıza bakın, size kaç altın kutu geliyor, kendinizi o kadar değerli hissedersiniz. Ne kadar çok altın kutu verirseniz o kadar çok alırsınız.

Eşimin annesinde (evet siz kaynana dersiniz, tamam) hayranlıkla izlediğim bir özellik var. Kendi eşinin geçmişle ilgili misafirlere anlattığı bir olayı yüzüncü defa dinliyor bile olsa müthiş keyif alarak, gülerek ve sanki ilk defa duyuyormuşçasına dinliyor. Eminim kayınpederim kendini biricik hissediyordur.

Derler ki; konuşmaktan zevk alacağın biriyle evlen çünkü yaşlılıkta konuşmak ve dinlemek en çok arayacağınız özellik olacaktır.

Hayatınız öpücüklerle dolu kutuları hak eden insanlarla dolu, ama o sevgiyle dolu kutuları vermiyoruz. Ne zaman akıl ediyoruz o kutuları vermeyi biliyor musunuz? Onları kaybettiğimiz zaman. "Ah" diyoruz," keşke sevgimi doya doya söyleseydim". Ne kadar çok sevgi dağıtırsanız o kadar çok öpücük dolu kutular alırsınız.

Onları kaybetmeyi beklemeyin ve sevginizi dağıtın.

"Ben kutulama işlemini yapmadan direkt öpücükleri tanıdığım tanımadığım herkese dağıtayım" demeyin, olacaklardan ben sorumlu olmam!

Bir tüccar Mutluluğun Sizi'ni öğrenmesi için oğlunu insanların en bilgesinin yanına yollamış. Delikanlı, bir çölde kırk gün yürüdükten sonra, sonunda bir tepenin üzerinde bulunan güzel bir şatoya varmış. Söz konusu bilge burada yaşıyormuş.

Bir ermişle karşılaşmayı bekleyen bizim kahraman, girdiği salonda hummalı bir manzarayla karşılaşmış: Tüccarlar girip çıkıyorlar, insanlar bir köşede sohbet ediyor, bir orkestra tatlı ezgiler çalıyormuş, dünyanın dört bir yanından gelmiş lezzetli yiyeceklerle dolu bir masa da varmış. Bilge sırayla bu insanlarla konuşuyormuş ve bizim delikanlı kendi sırasının gelmesi için iki saat beklemek zorunda kalmış.

Delikanlının ziyaret nedenini açıklamasını dikkatle dinlemiş bilge, ama Mutluluğun Sizi'ni açıklayacak zamanı olmadığını söylemiş ona. Gidip sarayda dolaşmasını, kendisini iki saat sonra görmeye gelmesini salık vermiş.

'Ama, sizden bir ricada bulunacağım' diye de eklemiş bilge, delikanlının eline bir kaşık verip sonra bu kaşığa iki damla zeytinyağı koymuş. 'Sarayı dolaşırken bu kaşığı elinizde tutacak ve yağı dökmeyeceksiniz.'

Delikanlı sarayın merdivenlerini inip-çıkmaya başlamış, gözünü kaşıktan ayırmıyormuş. İki saat sonra bilgenin huzuruna çıkmış.

"Güzel, demiş bilge, peki yemek salonumdaki Acem halılarını gördünüz mü? Bahçıvan başının yaratmak için on yıl çalıştığı bahçeyi gördünüz mü? Kütüphanemdeki güzel parşömenleri fark ettiniz mi?

Utanan delikanlı hiçbir şey göremediğini itiraf etmek zorunda kalmış. Çünkü bilgenin kendisine verdiği iki damla yağı dökmemeye çabalamış, başka bir şeye dikkat edememiş.

"Öyleyse git, evrenimin harikalarını tanı" demiş ona bilge. "Oturduğu evi tanımadan bir insana güvenemezsin."

İçi rahatlayan delikanlı kaşığı alıp sarayı gezmeye çıkmış Bu kez, duvarlara asılmış, tavanları süsleyen sanat yapıtlarına dikkat ediyormuş. Bahçeleri, çevredeki dağları, çiçeklerin güzelliğini, bulundukları yerlere yakışan sanat yapıtlarının zarafetini görmüş, Bilgenin yanına dönünce, gördüklerini bütün ayrıntılarıyla anlatmış.

"Peki sana emanet ettiğim iki damla yağ nerede?" diye sormuş bilge.

Kaşığa bakan delikanlı, iki damla yağın dökülmüş olduğunu görmüş.

"Peki" demiş bunun üzerine bilgeler bilgesi, "Sana verebileceğim tek bir öğüt var: Mutluluğun Sizi dünyanın bütün harikalarını görebilmektir, ama kaşıktaki iki damla yağı dökmeden."[25]

25 VAROL, Metin: Zerdüşt "Yaşamak İstiyorum" dedi, Academyplus Yayınevi, Ankara 2002

Değişim ancak içeriden açılabilen bir kapıdır.

Neil

XV. BÖLÜM

KARAR ALMAK ÜZERİNE

1991 yılı karanlık bir Şubat sabahı Balıkesir; yedi on beşi gösteren saat kulesinin önündeki otobüs duraklarında üzerimde haki üsteğmen üniformam beni mesaiye götürecek olan servisi bekliyorum. Birden niye orada olduğumu düşündüm, yapmak istediğim iş bu muydu? Hayır. Peki burada ne arıyordum? 1979 yılının teröre bulanmış, herkesin birbirinden korktuğu bulanık, karanlık ülkesinde on dört yaşında ortaokul son sınıfta hiç olmazsa okuyabilelim diye Kuleli Askeri Lisesini kazanmış ve başlamıştım. O yaş sizin mesleğinizle ilgili karar verebileceğiniz bir yaş değildir. O yüzden Türk Silahlı Kuv-

vetleri bir araştırma yapsın, ordudan istifa eden subayların büyük bir çoğunluğunun askeri lise kökenli olduğunu görürler.

Subay çıktığınız anda on beş yıl mecburi hizmetiniz vardır, tazminat ödeyerek de ayrılamazsınız. Sadece bir yabancıyla evlenirseniz istifa etmiş kabul edilirsiniz ve normal tazminatın dört katını ödersiniz.

1991 Mayısında çok şey öğrendiğim, bünyesinde bulunmaktan gurur duyduğum ve çok iyi anılarımın olduğu üniformamdan ayrıldım. Bunun iki temel nedeni vardı:

1. Hayatımla ilgili kararları veremiyor olmam
2. Ordunun sıkı hiyerarşisi içinde yeteneklerimi kullanamıyor olduğumu görmem.

Bugün orduda geçirdiğim günlerin bana öğrettiklerini unutmam mümkün değil. O üniformayı oniki yıl giymiş olmaktan büyük gurur duyuyorum. ama iyi ki o Şubat sabahı "ben kimim, niçin buradayım ve yapmak istediğim bu mu?" diye düşünmüş ve harekete geçmişim..

Hayatınızla ilgili alamadığınız kararlar, aldığınız kararlardan daha etkin bir rol oynar. Bizim sevgili arkadaşımız Bülü üniversiteden beri ordudan ayrılmayı planlar, 2004'de emekliliği geliyor.

"Kendinizi başkasının ayakkabılarının içinde hissetmelisiniz" diyorlar ya, bence daha önemlisi kendinizi gerçekten kendi ayakkabılarınızın içinde hissedebilmeniz. Ve kendinizi suyun akışına bırakmamanız.

Kendiniz ve hayatınızla ilgili kararlar alırken, lütfen kendinize sorular sorun ve karar almanız gerektiğine inandığınızda da alın. Başınıza gelen olumsuzlukları da birçok faktörde aramak yerine dürüst olun ve kendinizde arayın.

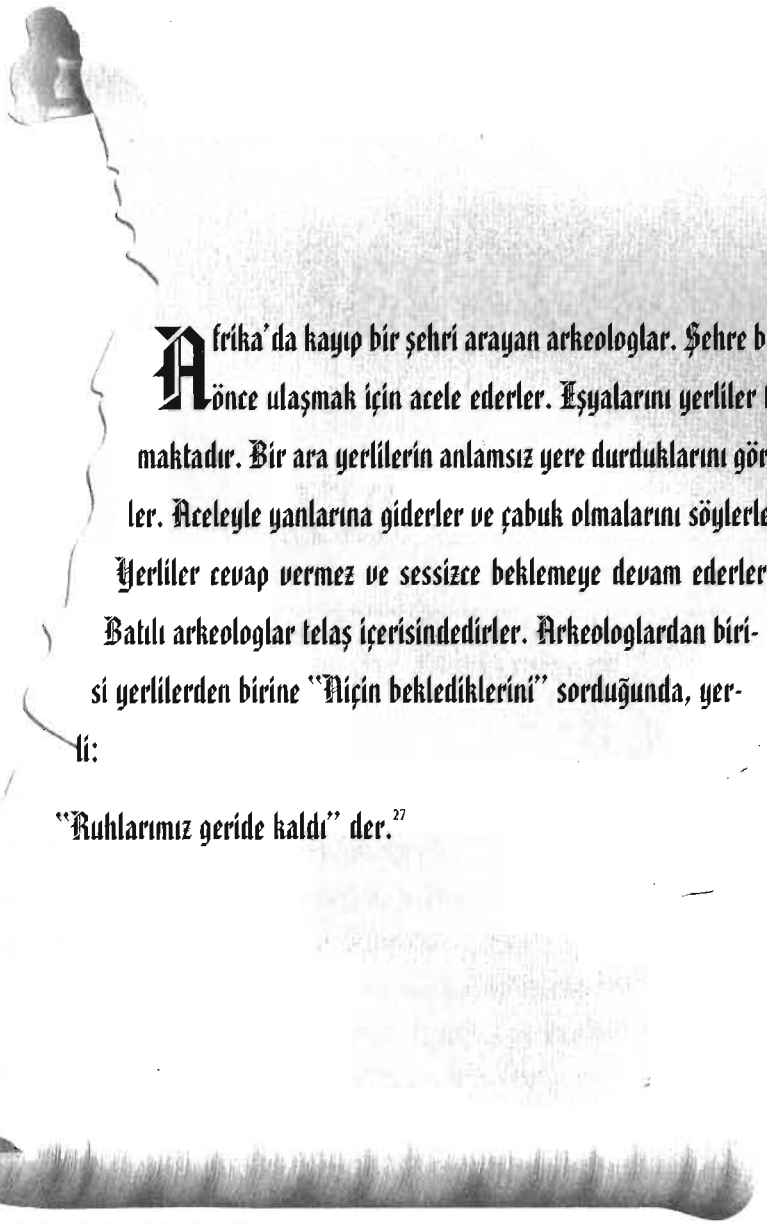
Kararlarınızda bütçenize de bakın. Bütçeniz ne mi? Onu metin Varol'dan dinleyelim:

"Sahip olduklarınız kadar özgür bir birey olabilir ve bir yaşam oluşturabiliriz. Bir milyarımız varsa bir milyarlık harcama özgürlüğümüz vardır. Otuz bin kelime biliyorsak, otuz bin kelimeden oluşan cümleler kurabiliriz. Hayallerimiz, bildiklerimiz ve gördüklerimiz kadardır. Çocukluğumuz yoksa çocuk yetiştirme, sevgilimiz yoksa aşkı yaşama özgürlüğümüz yoktur. Başkası tarafından dinlenmiyorsak konuşma, konuşamıyorsak başkasını dinleme yeteneğimizi geliştirme ve birlikte yaşama mutluluğumuz yoktur. Ancak sahip olduklarımızı iletişim sürecinde paylaşabiliriz. Paylaşmayı bilmeyenlerle birlikte oluyorsak yaşamı paylaşmak gibi bir özgürlüğümüz yoktur.[26]

Kararlarınızda fikir alın ama özgür olun.

Özgürken aldığınız kararlar sonucunda da mutsuz olabilirsiniz ama en azından mutsuzluğunuzun koşullarını siz belirlersiniz, başkaları değil.

26 VAROL, Metin: Zerdüşt "Yaşamak İstiyorum" dedi, Academyplus Yayınevi, Ankara 2002

Afrika'da kayıp bir şehri arayan arkeologlar. Şehre bir an önce ulaşmak için acele ederler. Eşyalarını yerliler taşımaktadır. Bir ara yerlilerin anlamsız yere durduklarını görürler. Aceleyle yanlarına giderler ve çabuk olmalarını söylerler. Yerliler cevap vermez ve sessizce beklemeye devam ederler. Batılı arkeologlar telaş içerisindedirler. Arkeologlardan birisi yerlilerden birine "Niçin beklediklerini" sorduğunda, yerli:

"Ruhlarımız geride kaldı" der.[27]

27 Michalengelo Antonioni, 1995 "Par de la Nuages", "Bulutların Ötesinde" filminde bu hikayeyi genç kız bir kafe'de anlatır.

Gerçek yolculuk geriye dönüştür.

Ursula Leguin

XVI. KAPI

DOĞALLIK ÜZERİNE

Kuleli Askeri Lisesi Hazırlık sınıfı, 1979 yılı, 14 yaşındayım. Futbol turnuvası, bizim kısım diğer bir takımla oynuyor, hakem bir pozisyonda taşın üzerinden giden bir topumuza gol vermedi (ki gol değildi) biz toplu halde itiraz ettik, bağırıştık ve yenildik. Hep beraber sınıfa gittik, yirmidört kişilik sınıf herkes sinirinden ve üzüntüsünden ağlıyor. Ben de oyuncardanım, etrafıma bir baktım, bir ben ağlamıyorum, birkaç kişiyle göz göze geldik, ben de ağlamaya başladım..

Davranışlarımızın ne kadarı doğal, ne kadarı öğrenilmiş hiç düşündünüz mü? Verdiğiniz tepkilerin, kararlarımızın ne ka-

dar gerçekte bizim? Bir öğrencim anlatmıştı, kardeşi Türkiye'de bir yeri acıdığında "ahh" derken, altı yaşlarındayken Almanya'ya gitmişler, bir süre sonra bir acı anında "auch" demeye başlamış, belki acılar karşısındaki tepkiler bile tam olarak kendimizin değildir. Bize roller öğretirler ve onları oynarız belki de, ne dersiniz?

Eşinize, çocuğunuza, anne ve babanıza, iş arkadaşlarınıza onların sizin için biricik olduklarını hissettirebilmek. Bunu hissettiriyorsanız gerisi tamamdır.

Türkiye'nin en çok dinlenen radyo programlarından biriymiş, davet ettiler, katılacağım programdan 15 dakika önce oradaydım, içeride bir bayan ve erkek spiker yarışma yapıyorlar ve ödüller veriyorlar, şöyle bir konuşma geçiyor:

"Hanımefendi Türkiye'deki istatistiki verileri toplayan kuruluşun ismi?"

"Bilmem ki"

"Hanımefendi hani Devlette İstatistik yapan kuruluş?"

"Bilmem ki, yalnız programınızı izliyor ve çok beğeniyorum, hala oğlumgil falan da hep dinliyoruz".

"Hanımefendi biz de sizleri çok seviyoruz, sizler için varız! Hele sizin Amasya'nın ayrı bir yeri var elmalar, misafirperverlik..."

"Bizler de sizi çok seviyoruz"

"Peki şöyle soralım "Devlette İstatistik yapan Enstitünün adı?"

"Valla bilemeyeceğim"

"Eh olsun hanımefendi, sizleri çok çook seviyoruz, lütfen dinlemeye devam ediniz".

"Biz sizi çok beğeniyoruz"

"Teveccühünüz, teveccühünüz hanımefendi".

Ben stüdyonun dışındayım, gözlerim dolmak üzere. Program bitti, spikerler dışarı çıktı ve erkek spikerin telefonları bağlayan görevliye ilk sözü şu oldu:

"Kardeşim hep davarları bağlıyorsunuz!"

Kendimizin ne kadar acaba kendimiz?

Ne kadarını ise oynuyoruz?

Süpermarkette yarım bir elma almak isteyen kişiyle görevli epey tartışmışlar, müşteri "Git müdürüne söyle o zaman" demiş, "Ben bu elmanın yarısını alacağım".

Görevli sinirli, müdürün odasına gitmiş "Müdür Bey, hayvanın birisi yarım elma almak istiyor" dönüp arkasına bir bakmış adam orada..

"Bu beyefendi de diğer yarısını almak istiyor" demiş.

Etrafınıza bir bakın, çevrenizdeki insanların yaratılmış tiple-

meler olduğunu göreceksiniz. Hollywood'un, TV kanallarının yarattığı tiplemeler.

Yaş grupları aşağıya doğru indikçe bu standartlaşmanın daha da arttığını göreceksiniz. İngilizce'den tüm lise boyunca çakıp, Türkçe'yi İngilizce vurgularla konuşan, aynı beden dilini kullanan, "Vaaw" tepkileri veren standartlaştırılmış bir grup.

Lise boyunca kilolarca okunmuş pirinç yemesine rağmen İngilizce'den hep kalan yeğenim geçenlerde, "Para 'save' etmem gerekiyor" dedi. Demek sonradan açılmış, hani keratanın background'ını bilmesem neyse.

"Globalization" denilen şeyin "Americanization" olduğunu hayretle göreceksiniz. Amerikalı gibi giyinir, Amerikalı gibi yerler ve Amerikalı gibi müzik dinlerlerse bir süre sonra Amerikalı gibi düşünürler ve istediğiniz gibi yönetirsiniz.

Etrafınıza bakın taklit TV yıldızları göreceksiniz. Taklit Tarkan yürüyüşleri, Brad Pitt duruşları, Nicole Kidman gülümsemeleri, Tom Cruise ahlakları.

Dünya kupasında Japon Milli Takımı'nı gördünüz mü? Bir tane çekik gözlü Japon oyuncu yoktu, hepsi gözkapağı ameliyatı olmuştu. Hepsi sarı, kızıl saçlıydı. Japonlar dünyada kendi kültürüne en bağlı ülke olarak tanınırlardı. Şimdilerde dünyanın en çok intihar eden milleti oldular. Kendileri olmak istemiyorlar, Amerikan propaganda makinasının yarattığı insanlarla kendileri arasında sıkıştılar. Çok mutsuzlar. Ruhları geride kaldı.

Amerika'da basılan "Benzersiz Olmanın Kılavuzu" kitaplarının milyon satması komikliği gibi.

Şimdilerin "Özgün", eskilerin "Nev - i Şahsına Münhasır" dedikleri insanlar azalıyor. Kendine özgü, farklı insan.

Özgürken aldığınız kararlar sonucunda da mutsuz olabilirsiniz ama en azından mutsuzluğunuzun koşullarını siz belirlersiniz, başkaları değil.

Ben yönetim ve iletişimle ilgili kendi alanımda yazılmış kitapları okumamaya çalışırım, sorduklarında okurlarıma, dinleyicilerime öneririm ama özellikle okumamaya çalışırım. Çünkü 'özgünlüğümü kaybettireceğini' düşünürüm, farklı alanlardaki araştırmalarımı çalıştığım alanlarda kullanırım. Böyle olunca, Saint Barnabas mağarasındaki mezarın bulunuşu bana yönetimle ilgili bir fikir sağlar.

Bir okurum aynı zamanda bir dinleyicim bana bir mektup yazmış ve benim verdiğim bir semineri aynı örnekler, aynı esprilerle başka bir kişinin verdiğini, kişinin seminer boyunca benim adımı anmadığını yazmış, sonuna da bir şey eklemiş; bana ders veren bir cümle:

"Şerif Bey sizi bir yerlerde dinlediği kesin. Bütün cümlelerinizi ve örneklerinizi taklit edebilir ama kişiliğinizi ve yaydığınız enerjiyi taklit edemez, belki diğer dinleyiciler görmedi ama ben aradaki farkı sizi de dinlediğim için gördüm".

Taklit edemeyecekleri tek şey sizsiniz, sizi taklit edemezler.

Bana yıllarca seminerlerimden sonra

Antony Robins'in "Sınırsız güç" kitabını okudunuz mu? Mutlaka öneririz" dedi dinleyicilerim. Ben ısrarla okumadım. Kitap motivasyon, aileye verilen değer ve başarı üzerineymiş. Geçenlerde bir öğrencim çok komik bir şey söyledi "Hocam, Antony Robbins'in karısı boşanmış ve basına yaptığı açıklamada 'Boşanma nedenim, eşimin başka kadınları motive etmesidir'demiş".

İletişimde en önemli adımlardan biridir, kendiniz olmak.

İki travesti kaza geçirmişler, biri ötekini çok ince ve işveli bir sesle "Orkidee, Orkidee" diye hafif hafif dürtmüş. Bakmış ses yok, durum ciddi, gür bir sesle sarsmaya başlamış: "Nurettin Abi, Nurettin Abi".

Eğer birilerini oynuyorsanız çok yorulursunuz, düşünün sanki devamlı üzerinizde spotlar var ve rol yapmak zorundasınız.

Dermana sarılmadan önce derdi bilmek gerek.

Şeyh Edebali Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu Osman Bey'e der ki;

"Eğer kendini başkalarıyla kıyaslar durursan ya mutsuz ya da kendini beğenmiş olursun. Çünkü her zaman senden daha iyi ya da daha kötü durumda birileri olacaktır".

Kendiniz olun.

Suyu damağınızda daha fazla hissedersiniz.

Duştaki gibi şarkı söyleyin, piknikteki gibi yemek yiyin. Çayınızı televizyon karşısındaki gibi höpürdetin, davar olduğunu düşündüklerinize olduğu gibi söyleyin, baş başaymış gibi dans edin, "Seni seviyorum" derken insanların gözüne bakın.

Kendiniz olun.

Ruhunuz geride kalmasın..

Eski zamanlarda bir kral, saraya gelen yolun üzerine koca-
man bir kaya koydurmuş, kendisi de pencereye otur-
muştu. Bakalım neler olacaktı? Ülkenin en zengin tüccarları,
en güçlü kervancıları, saray görevlileri birer birer geldiler, sa-
bahtan öğlene kadar. Hepsi kayanın etrafından dolaşıp sara-
ya girdiler. Pek çoğu kralı yüksek sesle eleştirdi. Halkından
bu kadar vergi alıyor ama yolları temiz tutamıyordu. Sonun-
da bir köylü çıkageldi. Saraya meyve ve sebze getiriyordu.
Sırtındaki küfeyi yere indirdi, iki eli ile kayaya sarıldı ve ıkı-
na sıkına itmeye başladı. Sonunda kan ter içinde kaldı ama
kayayı da yolun kenarına çekti. Tam küfesini yeniden sırtına
almak üzereydi ki, kayanın eski yerinde bir kesenin durduğu-
nu gördü. Açtı. Kese altın doluydu. Bir de kralın notu vardı
içinde. "Bu altınlar kayayı yoldan çeken kişiye aittir" diyor-
du Kral. Köylü, bugün dahi pek çoğumuzun farkında ol-
madığı bir ders almıştı.

"Her engel, hayat koşullarımızı daha iyileştirecek bir fırsat-
tır".

Tanrı bize iki yuvarlak organ verdi. Biri düşünmek, diğer oturmak için.
Başarı hangisini kullandığınıza bağlı.

Ann Landers

XVII. KAPI

ÜRETMEK ÜZERİNE

Türkiye'ye baktığımda gördüğüm en temel nokta "Hiçbiri projeye dönüşmeyen, sürüyle fikir".

Etrafınıza bakın, ne çok bitmemiş bina göreceksiniz.

Bir firma Afrika'ya iki ayakkabı satıcısı göndermiş. Birisi iki gün sonra telefon açmış "Patron beni niye buraya gönderdiniz ki Allahaşkına? Burada kimse ayakkabı giymiyor". Hemen arkasından diğer aramış "Patron burada inanılmaz bir pazar var, hiç kimsenin ayakkabısı yok, çabuk bana ayakkabı yollayın".

Dikran Masis'le yapılan bir röportajı okumanızı istiyorum:

"Sene 1979. Bir gün Ziraat Bankasına para götürdüm, veznedar sayıyor sayıyor bitmiyor. İçimden "Para saymanın makinesi olmaz mı" dedim. Amerika'da yaşayan kız kardeşim Nadya'ya telefon edip böyle bir makine olup olmadığını araştırmasını istedim. Birkaç gün sonra böyle bir fabrika olduğunu söyleyince hemen Detroit'e uçtum. Fabrikadakilere bizim fersude paraları verdim makine sayamadı. "Bu tür paralar için yeni bir makine geliştiriyoruz ama 300 bin dolar lazım. 100 bin dolar verirseniz yaparız" dediler. O tarihte bankada 170 bin dolar param var, bütün servetim bu para. 100 bin doları hemen verdim. Dört ay sonra bu makine geldi, adını "Akıllı Ayşe" koyduk. Hürriyet'te haberi çıkınca ertesi gün Ziraat Bankası'ndan "Gelin şu makineyi görelim" dediler. Akıllı Ayşe'yi alıp Ankara'ya gittim, beni merkezin bodrum katına indirdiler. Dere tepe, her yer silme para dolu. Karşımda yedi kişi oturmuş benim Akıllı Ayşe'nin para saymasını izliyor. Yırtıkları ayırıyor, eksik desteyi yakalıyor. Sordular fiyatını ben de 1350 dolar dedim. Uçakta İstanbul'a dönerken yanımda bankanın genel müdür yardımcısı ve ekibi vardı. 100 derlerken Yeşilköy'e indiğimizde rakam 1000 oldu. Bir hafta içinde 35 bin "Akıllı Ayşe" sattım ve ilk milyon dolarımı kazandım".

Steve Goodier, termostat ve termometre arasında bir fark vardır" der. "Termometre sıcaklık ölçer, ama yaptığı ölçü ile ilgili hiçbir şey yapmaz. Oysa termostat sıcaklığı ölçmekle kalmaz, ona göre tepki verir; sıcaklık yüksekse ısıtma işlemine son verir; sıcaklık düşükse ısıtma işlemini yeniden başlatır. Termometre edilgin, termostat ise etkin bir aygıttır. İkisinin konusunun da ısı olmasına karşın, ısı karşısında yalnıza termostat tepki verir".[28]

Amerikalı gibi yerler ve Amerikalı gibi müzik dinlerlerse bir süre sonra Amerikalı gibi düşünürler ve istediğiniz gibi yönetirsiniz.

Kimi kişiler termometre gibidirler, kendilerine zarar verecek şeylere bile karışmazlar. Karşılaştıkları sorun ve zorlukları fark etmenin ötesinde bir şey yapmazlar, bir çözüm yolu bulmaya çalışmazlar, yaşamı yalnızca seyrederler. Kendilerini her zaman güçsüz hissederler.

Kimi kişiler ise termostat gibidirler. Onlar güçlüklerle karşılaşır karşılaşmaz harekete geçerler. Daima bir çözüm yolunun bulunduğuna inanırlar. Tepki gösterir, kararlar alır, harekete geçerler.

Siz hangisisiniz acaba termometre mi, termostat mı?

Ben ülkedeki insanları üzerine "Beni yıka" yazan arabalara benzetiyorum.

Hele bazılarımızın üzeri öyle toz tutmuş ki; roka ekseniz yetişir.

28 GOODIER, Steve, The Book of Joy.

Hatta koca bir ülkenin üzerinde "Beni yıka" yazıyor.

Size Mümin Sekman'ın "Kişisel Ataleti Yenmek" kitabını öneririm. Benim bir bölüme sığdırmaya çalıştıklarımı o bir kitapta ve çok güzel anlatmış. Kitabın temel tezlerinden birisi, "Hayatta bulunduğumuz konumu yaptıklarımızdan daha çok yapmamız gerektiği halde yapmadıklarımızla belirleriz".

Kısa boylu zayıf bir genç yanında duran uzun boylu ve iriyarı kuzenine dönerek şöyle der:

"Ben senin yerinde olsaydım dünya ağır sıklet boks şampiyonu olurdum".

Bunu duyan kuzeni dönerek cevap verir:

"Seni dünya hafifi sıklet boks şampiyonu olmaktan alıkoyan ne?"[29]

Hayatın ne olduğunu fark etmeye başladığınız yaşlarda artık sizi hayata en çok bağlayan noktalardan birisi kendi ürettiklerinizin sonucunu görmektir. En büyük burukluğu ise üretmediğinizi hissettiğiniz an yaşarsınız.

Atılım gücüne sahipseniz, kimsenin fark etmediklerini bir araya getirir ve üretirsiniz. Eminim Masis'le birlikte yüzbinlerce insan bankalarda sıra bekledi ve söylendi. Yaratıcılık ve atılım gücünü bir araya getiren ise Dikran Masis'ti.

Temel yetmiş yaşındayken on sekiz yaşında bir kızla evlenmiş.

29 SEKMAN, Mümin. Kişisel Ataleti Yenmek. Alfa Yayınları, İstanbul. Ekim 2001

– Bunun on yıl sonrası da var. İyi düşündün mü? demişler.

– Niye? demiş. Yirmi sekiz yaşında kadın, kadın değildur?

Hayatınızın felsefesini üretmek üzerine kurarsanız gerisi gelir.

Yani politikacıların istatistik açıklarken yaptığını, siz hayatınız için yapabilirsiniz. Önce eğrileri çizin, sonra rakamları yazarsınız.

Yoksa hayatınız tuvaletlere "Ateşli sevişirim, beni ara!" yazanlara döner. (E, o kadar iyiysen git seviş o zaman, niye tuvaletlere yazmak zorunda kalıyorsun?)

Kaybetmekten korkmadığınızda kazanma şansınız artar.

Şimdi üstünüzü bir kontrol edin, üzerinizde toz var mı?

Ann Landers'a söylemek istediğim ise şu, bizim millet iki yuvarlağı aynı anda kullanır.

Hakim yaşlı çifte sormuş:

"Bunca yıldan sonra niçin ayrılmak istiyorsunuz?"

Yaşlı kadın cevaplamış:

"Hakim Bey bir ay öncesine kadar aklımda böyle bir şey yoktu. Eşim bana bir mine çiçeği hediye getirdi, ben de çiçekleri çok severim. Çiçek çok sulanması gereken bir çiçekmiş ve kocam düzenli aralıklarla sulanmadığında öleceğini söyledi. Ben kemik rahatsızlıkları olan bir insanım. Geceleri uykumdan kalkıp çiçeği sulamam gerektiği halde, bir gün fark ettim ki kocam bir kez olsun benim ağrıma rağmen gece kalkıp da çiçeği sulamadı. Bunun üzerine ben de bu kadar düşüncesiz bir insanla yaşamamam gerektiğine karar verdim."

Hakim kadına hak vermiş ama adettendir diye bir de adama sormuş:

"Senin söyleyecek bir şeyin var mı?"

Yaşlı adam cevaplamış:

"Eşimin anlattığı her şey doğru, tek bir şey dışında. Mine çiçeği çok sulandığında ölür. Karımın kemik rahatsızlığı var ve iyileşmesi için düzenli egzersiz yapması gerekir, ama eşim bunu yapmadığı için ben bu yalanı buldum. "Çiçeği ölmesin" diye her gece kalkmak zorunda kaldı. O her uyandığında ben de uyanık olurdum, işini bitirip uyuduğunda gidip çiçeğin suyunu boşaltır, peçetelerle toprağını kuruturdum. Sonra da yatağa gelip, bana hayatı bahşeden, canımdan çok sevdiğim eşimi doyasıya seyrederdim.."

Hakim çifti boşamamış.

Birisi hakkında karar vermeden önce onun makosenlerini giy ve ay üç defa görünüp kayboluncaya kadar karar verme.

Kızılderili Atasözü

XVIII. KAPI

ANLAMAK ÜZERİNE

1962 yılı, Hava Kuvvetleri Çiğli üssünde görevli bir üsteğmenin İzmir Türkay Kolejinde derse girmesi gerekir. Sınıfa girer, tüm öğrenciler ayağa kalkar, bir öğrenci hariç! Öğrencilerden biri subayın gözlerine baka baka ayağa kalkmaz, Üsteğmen'i arkadaşları önceden uyarmıştır. 'Özel okul, öğrenciler şımarık' diye. Üsteğmen öğrenciye bağırır: "Bu ne terbiyesizlik! Sınıfa bir öğretmen giriyor ve sen ayağa kalkmıyorsun, ben sana haddini bildiririm, kalk ayağa!"

Öğrenciler cevap verir: "Arkadaşımızın bacakları yok!"

Babam genç bir havacı subayken yaşadığı bu olayı hiç unutmadı. Bana anlattığında ben de bir ders aldım; insanlarla ilgili karar vermeden önce mutlaka beklemek lazım.

Onun mokasenlerini giyip en az üç gün dolaşmak.

Zeytinyağlı yemek gibi, sıcakken yerseniz mideniz mahvolur, soğumasını beklemelisiniz.

Türkiye'ye baktığımda gördüğüm en temel nokta "Hiçbiri projeye dönüşmeyen, sürüyle fikir".

Yaptığınız ani bir şey ise size hayat boyu acı verebilir.

Önce niye ayağa kalkmadığını sorun, kendinizi onun yerine koyun ve öyle karar verin. Bunun teknik adı "empati".

Atalarımızın "İğneyi kendine, çuvaldızı başkasına" dedikleri davranış.

Karar vermeden önce bilgi toplamak lazım.

Adam evine telefon etmiş, karşısına yabancı bir kadın çıkmış:

– Kimsiniz?

– Ben yeni temizlikçiyim, bugün işe başladım.

– Haa tamam. Karımı telefona çağırır mısınız?

– Özür dilerim ama karınız, kocası sandığım bir adamla şu anda yatak odasında.

Adam çıldıracak gibi olmuş, hiddetle:

– Şu anda elli bin dolar kazanmak ister misin?

– Tabii

– Git onları öldür.

Hizmetçi on dakika sonra nefes nefese dönmüş:

– Öldürdüm beyefendi, şimdi ne yapayım?

– İkisini arka bahçedeki havuza at!

– Ama bu evin arka bahçesi yok ki!

Bir sessizlik olmuş. Adam:

– Pardon, orası 425 14 26 değil mi? demiş.

Karar vermeden önce mutlaka iyi dinleyin.

Eğer gerçekten kendimizi karşıdakinin yerine koyabilsek, bombalar olmazdı, politikacılar gözümüze baka baka yalan söylemezlerdi, çocuklarımızı dövemezdik. Maçlarda rakip taraftarların annelerine küfretmezdik, sinirlendik mi yumruğu çakmazdık, öğretim üyeleri aynı dersi yirmi sene aynı ezberle anlatmazdı, Mersin gümrüğünde Kıbrıs'tan kesin dönüş yapan her Türk vatandaşından rüşvet alınmazdı, hastanelerde yüzümüze bakılırdı, devam ettirin daha neler bulursunuz.

Kendimizi karşımızdakinin yerine koymak.

Bizde damatlar ve gelinler kaynanalarıyla geçinemezler, ta ki kaynana ve kayınpeder olana dek. Bir söz vardır "Gelir dağı-

lımı eşitsizliğini eleştirme isteği yoksul bölgelerden uzaklaştıkça azalır". Bizde de aynen öyledir. Mutlu bir evlilik için "İki gönül bir olursa samanlık seyran olur" diye bir söz vardır ya burada bahsedilen gönüller kız ve annesinin gönlüdür. Sizin gönlünüzün olayla uzaktan yakından bir ilgisi yoktur. Oysa yetişkinleri karar vermede serbest bıraktığınızda sizin yanınızda daha fazlasıyla olurlar ve sevgi görürsünüz.

İletişimde doğruları uygulamamızın yolu, toplumun bize öğrettiklerini yapmak yerine, kendimizi karşımızdakinin yerine koymaktan geçiyor.

Stoddart diye bir adam, "Çocuğunu günde bir kez döv, sen nedenini bilmesen bile o bilir" diyor. Stoddart gibi bir babanız olsa hayat nasıl geçerdi düşünün.

Mine çiçeği hikayesinde beni şaşırtan şey ise şu: Madem birbirinizi o kadar seviyorsunuz, Niçin mahkemeye kadar çıktınız? Niçin öncesinde birbirinize birbirinizi ne kadar sevdiğinizi söylemediniz? Çünkü hep öyle öğrendik değil mi? Sevgimizi söylemeyi, sarılmayı öğrenmedik. Türk filmlerinde adam mahkemede bile söylemez meramını, kız adamın yaptığı iyiliği 15 sene sonra şans eseri başkasından öğrenir. Ne yazık ki saçlarına ak düşmüş ve Önder Somer'le evlenip iki tane de yavrusu olmuştur. Hıçkırarak gittiği metruk balıkçı kulübesinde adamı son nefesini verirken bulur "Haffet beni Kemal!" – "Men sana hiç küsmedim ki!" – "Naayır!".

Hani bir ara bir yoğurt reklamı vardı, adam yoğurt yiyip memleketimi ve ailesini hatırlıyor ve hüngür hüngür ağlıyor.

Bir dostum anlatmıştı, dört yaşındaki çocuğu reklamı izliyormuş ve "Yeme be kardeşim, yeme" demiş. Nasıl harika mantık değil mi?

Koca bir ülkenin üzerinde "Beni yıka" yazıyor.

Kıssadan hisse: İletişim deniz gibidir. Kişilere göre farklı formüller uygulamak zorundasınız. Bir gün iki metrelik suya dalarsınız, bir gün onbeş metreye tek nefesle inersiniz. Hepsinde farklı teknikler kullanırsınız. Kişiler de öyledir. Hatta Aynı yere yüzüncü dalışınızdır. Bütün taş altlarını, deniz şakayıklarını tanıyorsunuzdur, o gün hava koşulları değişik olabilir.

İnsanları anlamak çaba gerektirir ve buna kesinlikle değer. Anlamaya başladıkça daha çok seversiniz.

A.B.D.'nin ünlü üniversitelerinden birinde sekreter sabah dekanın odasına girer ve:

"Dışarıda yaşlı bir anne - baba var. Üstleri biraz dökük, çocuklarıyla ilgili bir konuda sizinle görüşmek istiyorlar, göndermeye çalıştım ama gitmediler" der.

"Beklet" der dekan, nasılsa sıkılır giderler.

İki - üç saat sonra sekreter içeri girer:

– "Efendim gitmiyorlar".

Dekan "içeri alın o zaman" der.

İçeri süklüm püklüm bir anne - baba girer.

"- Oğlumuz sizin öğrencinizdi, bir sağlık rahatsızlığı sonucu burada öldü, onun anısını yaşatmak üzere üniversitenin herhangi bir yerine küçük bir heykel yapılabilir mi?" derler.

Dekan "Bu imkansız!" der.

Baba "Yanlış anlamayın, tüm masrafları biz karşılayacağız" diye cevapladığında, Dekan gülümser ve

"Beyefendi, bu üniversitenin yıllık bütçesi bir milyon dolardır, siz ne diyorsunuz?"

Anne - baba hayretle birbirlerine bakarlar ve

"Bir milyon dolar mı?" derler, "O zaman biz gidip kendi üniversitemizi kuralım!"

Giderler ve çocuklarının adına bir üniversite açarlar. Çocuklarının adı Stanford'dur. Stanford üniversitesinin kampüsü bugün dünyanın en gelişmiş üniversite kampüslerinden birisidir.

Birçok hayvan nevilerinde, süslenen erkektir. Tavus, tabiatın san'at üzerinde hakikî bir zaferidir. Erkekler tarafında çift yaşamanın icap ettirdiği iktisadî mes'uliyetlerden kaçınmak temayülü görünen insan cemiyetlerinde, süse daha çok kadının ehemmiyet vermesi icap eder.

André Maurois[30]

30 MAUROIS, André, Yaşamak Sanatı, Kanaat Yayınları, İstanbul, 1958

XIX. KAPI

GÖRÜNÜŞ ÜZERİNE

1972 yılında Pitsburgh Üniversitesinde yapılan bir araştırmada, boyları 1.87 - 1.92 arasında olan mezunların hiçbir neden olmadan diğer mezunlara göre % 12 fazla maaş aldıklarını gösteriyor.[31]

İnsanlar hakkında karar verirken fiziklerinden etkilendiğimiz kesin, Albert Einstein'dan izafiyeti anlatması istendiğinde der ki" Kızgın bir korun üzerinde bir saniye bir saat gibi geçer,

31 COOPER, Sözsüz İletişim, İlgi Yayıncılık ve Tic. Ltd. Şti. İstanbul, 1989

oysa güzel bir kadının yanında bir saat bir saniye gibidir. İşte izafiyet budur!"

Bir gün bir kamyonun arkasında görmüştüm "Yollar gidişime, kızlar duruşuma hasta!" Abim nasıl duruyorsa artık![32]

Siz ne kadar etkilenmiyorum deseniz bile, bilinçaltınız ayrım yapar. Çünkü dünya propaganda makinesi beyninize yıllardır yerleştirir. Meksikalılar tembeldir. Bir filmde kötü bir adam varsa esmer ve siyah saçlıdır. Şirinler çizgi filmindeki Şirine büyüyle kötü bir kız haline geldiğinde saçları siyah olur, iyi kalpli olduğunda tekrar sarışın hale gelir.

Bugün ABD'de aykırı yönetmenler tepki olarak sadece zencilerin oynadığı siyah filmleri yaparlar. 74 yıllık Oscar tarihinde 2002 yılına kadar sadece Sydney Poitier en iyi aktör - aktris alanında ödül alabilmişti. Bu sene, ırkçılıkları dünyada çok konuşulunca iki ödülü birden iki siyaha verdiler.

32 Bir arkadaşım da kamyonun arkasında bir yazı görmüş şehirlerarası üç-dört saat bütün yol gülmüş! Pötürgeli Prens! Biliyorsunuz, Pötürge, bizde kraliyet merkezidir ve soylu kaynar.

Temel, ABD'de otobüs şoförlüğüne başlamış, önde beyazlar, arkada siyahlar oturuyor. İki grup arasında bir anda kavga çıkmış. Temel durdurmuş arabayı sinirle:

"İnin aşağı" demiş, herkes inmiş aşağı.

"Ne kardeşim böyle, sen siyah, ben beyaz kavgası. Bundan sonra yok böyle siyah - beyaz. Hepiniz yeşilsiniz, anlaşıldı mı? Binin şimdi arabaya'"

Bu arada mırıltılar başlamış. Temel bakmış durum vahim, işini kaybedebilir, devam etmiş:

"Yalnız açık yeşiller öne binsin, koyu yeşiller arkaya!"

"İki gönül bir olursa samanlık seyran olur" diye bir söz vardır ya burada bahsedilen gönüller kız ve annesinin gönlüdür.

Öyle bir dünya olmaya başladık ki insanlar giyimleriyle karşılanır, kuşamlarıyla uğurlanır olmaya başladı.

Telefon markanız kişiliğinizi belirler oldu, kullandığınız cep telefonu hattı sizin özgür olup olmadığınızı gösterir oldu. Sigara markanız sizi maceracı yaptı. Dondurmayla seksi birleştirdiler beyninizde, kullandığınız araba sizi Amerikan aktörleriyle özdeşleştirdi, hayattan zevk almak için belirli marka içecekler içmek zorunda kalır olduk.

Farkında mısınız yedi cüceler artık ancak masallarda mutlu

olabilir. Bugünün dünyasında hiç şansları yok. Pamuk Prenses suratlarına bile bakmazdı. Pamuk Prensesi magazin programlarında saçı jöleli, ağır parfümlü, iki cümleyi bir araya getiremeyen, gece bile güneş gözlükleriyle dolaşan züppelerle görürlerdi ancak. Yedi cücelerin böyle bir dünyada hiç şansları yok.

Ancak bir Ferrarileri olur, ellerinde bir Cola şişesi, Gucci ayakkabılar, şapkaları jölelerse biraz şansları olur.

Zulliani der ki; "Her kılıksız serseri olmayabilir, ama kılık kıyafetini hiç aksatmayan itin danıskasıdır."

Elinizde patlamış mısır ve kola, Bruce Wills'in başarılarını seyretmek, bir elimizde kalem, bir elimizde defter kendinizin başarısı için çalışmaktan daha kolaydır.

Unutmayın yollar gidişinize, kızlar duruşunuza hasta.

Mevlana diyor ki "Ne insanlar gördüm üstlerinde elbise yoktu, ne elbiseler gördüm içinde insan yoktu".

Bakın etrafınıza, o kara kutunun içinden size gösterdikleri pırıltılı dünyaya bakın, kaç elbisenin içinde insan var.

Hayatınız Biri Bizi Gözetliyor evlerine döndü. Etrafta kameralar, evlerin içinde deri ceketli, güneş gözlüğüyle dolaşan jöleli böcekler.

'Biri Bizi Gözetliyor' doğru sakın bu Tanrı olmasın? Ya hepimizi yukarıdan gözetliyorsa? Bittik.

Zilis der ki "Tanrı çıplaklığı onaylasa, hepimiz çıplak doğardık".

Hayatla aranıza firmaları sokmayın.

Saatiniz sadece saati göstersin.

Demek benimle görüşmek istiyorsun?" diye sordu Tanrı.

"Eğer zamanın varsa." dedim.

Gülümsedi,

"Benim zamanım sonsuzluktur." dedi.

"Ne sormak istiyorsun bana".

"İnsanoğlunun seni en çok şaşırtan davranışlarını."

Tanrı şöyle cevapladı sorumu:

"Çocukluktan sıkılırlar, büyümek için acele ederler ve sonra çocukluklarını özlerler. Para kazanmak için sağlıklarını kaybederler ve sağlıklarını geri kazanmak için para verirler. Gelecekten endişe ederken bugünü unuturlar, böylece ne bugünde ne gelecekte yaşarlar. Hiç ölmeyecek gibi yaşarlar, hiç yaşamamış gibi ölürler."

Bir süre sessizce oturduk, sonra tekrar sordum.

"Bize vermek istediğin hayat dersleri var mı?"

Tanrı bir gülümseme ile yanıtladı sorumu:

"Kimseye kendinizi sevdiremezsiniz, yapabileceğiniz kendinizi yalnızca sevilmeye bırakmak. Kendinizi başkalarıyla kıyaslamayın. Zengin bir insan hayatta en çok şeye sahip olan değildir, en az şeye ihtiyacı olandır. Sevdiğiniz insanları birkaç saniyede yaralayabilirsiniz, ama yaralarını iyileştirmek yıllar alabilir. Affetmeyi, affederek öğrenirsiniz. Sizi çok seven insanlar vardır, ama duygularını nasıl ifade edeceklerini bilemeyebilirler. İki kişi aynı şeye bakabilir ama farklı şeyler görebilir. Bazen başkaları tarafından affedilmek yetmez, siz kendiniz de kendinizi affetmelisiniz..."

Dağları oynatabileceklerine inananlar bunu yaparlar. İnanmayanlarsa bunu yapamazlar. İnanç insanın yapma gücünü harekete geçirir.

D.J. Schwartz

XX. KAPI

İNANÇ ÜZERİNE

Bu konuya hiç değinmeden geçmek çok akıllıca olurdu.

Uzay, Allah, hayatın varoluşu, geçmiş, gelecek ve niçin var olduğumuz sorusu ne kadar beyninizi kurcalıyor?

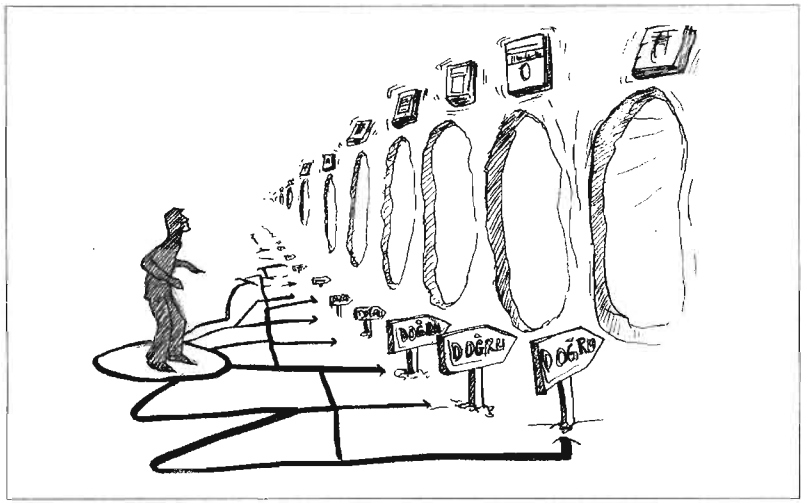
Hiç kurcalamıyorsa şu saatten sonra kurcalar belki.

Tanrının varlığına ve inandığınız dinin doğruluğuna çok içten ve kalben ikna olmak ya da olmadığına inanmak ve sonuçta bu konuda gerçek bir karar vermeniz tutarlı ve mutlu bir hayatın en önemli anahtarlarındandır.

Kimse dini doğru olduğu için o dine inanmaz, sadece öğretildiği için inanırız.

Aksi taktirde Almanların büyük çoğunluğu Katolik, Yunanlılar Ortodoks, Türkler Müslüman, Yahudiler Musevi olmazdı. İtalyanların bir bölümü Müslüman, bir bölümü Hıristiyan, bir bölümü Budist olabilirdi. Hayır öyle değil. Herkes nerede doğduysa, gözünü nerede açtıysa, o kültürün sahip olduğu dinin doğruluğunu kabul eder.

İnandığı dini hiç araştırmadan koca bir hayatı geçirir gider. Eğer aile çevresi fazla serbest bırakmışsa en fazla ateist olur.

Öyleyse okumamız gereken ilk kitap Orhan Pamuk'un "Kara Kitabı'ndan", Victor Hugo'nun "Sefiller'inden", Şerif İzgören'in (kendimi de acaba bu ekibin içine sokabilir miyim" diye bir debelendim ama olmadı, hemen fark ediliyor değil mi? Neyse) önce hangi dine inanıyorsak onun kitabı olmalı.

Çünkü okumadan ve öğrenmeden hayatınızın temel değerlerinden birine karar vermek zorunda kalmamalısınız.

Aranızda hiç okumadan senet imzalayan var mı?

Peki din konusunda nasıl böyle yapabilirsiniz? Bir ateist de Kuran-ı Kerim'i ve diğer kitapları okumalı, belki aklına bir soru işareti düşer. Bir inanan da tüm kitapları ve aksini savunanları okumalı, belki aklına bir soru işareti düşer.

Öncelikle şunu kabul edin, hayat adil değil.

Gönülden ve gerçekten inancın temeli bu.

Karl Marx "Din kitlelerin afyonudur" der, artık "Kitleler dinin afyonu" olmaya başladı. İnsanlar inandıkları hakkında yeterince bilgili değilse, biraz yetkinliği olanlar, arkalarına aldıkları kitleler vasıtasıyla dini etkileyebilir.

Örneğin Papa bugün tüm dünyadaki en büyük güçlerden biri durumunda.

Bir ilahi der ki "Burhan sorardım aslıma, aslım bana burhan imiş!"

Kendime tanrıyla ilgili delil sorardım, meğer kendim delilmişim.

Buradan yola çıkın ve din üzerine okuyun.

Çoğumuzun yapmadığını yapın ve aslınıza burhan sorun.

Avustralya'nın kaşifi Thomas Cook, Atlas okyanusunun ortasında bir yerlerde göçmen kuşların çığlıklar atarak bir bölgede dolaştıklarını sonra da suya pike yaparak intihar ettiklerini görür. Bölgede yıllar içindeki araştırmalar çok ilginç bir sonuç getirir: Tam o noktada göçmen kuşların yüzyıllardır konakladıkları bir ada depremler sonrasında okyanus altına gömülmüştür. Kuşlar atalarının mola yerine umutsuzca saldırmaktadır.

İlkeli iken konuş, göreceksin ki pişman olacağın en güzel konuşmayı yapmış olacaksın.

Ambrase Bierce

XXI. KAPI

İLETİŞİM ÜZERİNE

İletişimi başlatmak için yapılan o ilk konuşmalara, ilk çabalara dilbilimde "fatique communion" deniyor.

Hani o kız isteme sahnelerinde vardır, Timur ve Bayezid'in orduları gibi iki aile karşılıklı buz gibi otururken, birisi "E, havalar da soğudu". İki aile yarım saat havalar üzerine konuşur, siz de "Kızı istemeyecekler mi? Ne oldu acaba? diye panik olursunuz.

Ya da Lüks Adana otobüsünde yanınıza oturan kişi 'ekspres servis direkt Adana' yazısına baka baka;

"Yolculuk nereye hemşehrim?" diye sorar.

"Ben Viyana'ya gidiyorum, yanlış otobüse bindim" deyin.

Aslında nereye gittiğinizi sormuyor, sorunun meali şu: "Ben sizinle tanışmak istiyorum, bütün yol yalnız çekilmez". Ama bunu direkt söylemiyor.

Ankara'da müthiş bir yağmura yakalandım, uzun süredir görmeyi düşündüğüm bir giyim mağazası. İçeride dört tezgahtar kız camdan dışarıyı seyrediyorlar, dışarıyı sel götürüyor. İçeri girdim.

Karl Marx "Din kitlelerin afyonudur" der, artık "Kitleler dinin afyonu" olmaya başladı

Kızlardan biri gülümsedi "Yağmur mu yağıyor?" dedi.

"Hayır, su kamyonuna çarptım" dedim.

Ben çıkana kadar kıkırdadılar.

Aslında söylediği şey "Merhaba, hoş geldiniz, size bir şeyler satmam lazım".

Biz konuya direkt girmek konusunda biraz zorlanırız. Selamlaşma tamam, tüm dünyada var.

– "Merhaba nasılsın?"

– "İyiyim sen nasılsın?"

– "Ben de iyiyim."

Buraya kadar tamam. Ama "Daha daha nasılsın?" lafı bir tek Türkçe'de var. Allah aşkına aranızda "How are you more more? "diye bir şey duyan var mı? Yok. Adam direkt konusuna giriyor çünkü.

Londra metrosu, herkes bir kitaba gömülmüş, herkesin yüzü asık, vagonda çıt yok. Elephants diye bir durakta durduk. İçeri elinde bir gitarı ve amfisi olan bir adam girdi. "Sevgili Ağabeylerim ve ablalarım, nasılsınız? Gitar çalarak hayatımı kazanan ben, şimdi size" falan demeden:

"- Sorry, I'm late"[33] dedi. Herkesin yüzünde bir gülümseme geldi ve çalmaya başladı.

İletişimin başlangıcında havayı ısıtmak için 'buz kırma' işlemi olarak adlandırılan konuşmalar gereklidir ama gerektiği kadar yapılması şartıyla. Bu derdi askerlik yapmış her erkek bireyimizle yaşarsınız. Karşılaşıp, karşılaşacağınız en tehlikeli cümle "Bir bölük komutanım vardı..." diye başlar. Sonra bitmek tükenmek bilmez askerlik hatıraları gelir. Hele sizin geçmişte subay olduğunuzu öğrendiyse bittiniz.

Gözleri dalar ve:

"Bir bölük komutanım vardı, beni çok severdi". Devam eder:

"Askerdeyken çok rahattım, hiç nöbet tutmadım. Hiç dayak da yemedim".

33 Özür dilerim, geç kaldım.

Sonra yine gözleri dalar:

"Bir kere yedim ama tam yedim".

"Bugün bu noktaya geldiysem o dayak sayesindedir.. şık şık şık.."

Başarı istediğinizi elde etmenizdir, mutluluk ise elde ettiğinizi istemeniz.

Siz şimdi "şık şık şık" ne diye merak ettiniz ya. "Şık şık şık" makas sesi. Bunu saçımı kesen berber söyledi. Yalnız o bölük komutanı o gün iki tokat daha geçirse arkadaş bugün Berberler Federasyonu Başkanı.

Uzun süre Türkiye'de yaşamış Ann Flynn diye İrlandalı bir arkadaşım vardı. İki yönümüz çok dikkatini çekmiş. Birincisi, aklınızdakini bir türlü direkt söylemiyorsunuz. İkincisi sokaklarda ne çok kedi ve Mercedes var!

Ann'e sokaklarda bu kadar çok bakımsız kedi olmasının nedeninin bu kadar çok Mercedes olması olduğunu anlattım. Gelir dağılımının adaletsizliğinde dünya dördüncüsüyüz. Birinci eleştirisinden ise çok şey öğrendim. "Direkt olmak" yaklaşımından.

Annem'le yeğenim Erim yürüyerek karşıdan karşıya geçecekler. Bizim velet arkalarından bağırıyor; "Dikkat edinn, ölmeyinn!" Ne kadar direkt değil mi?

Sevgili dostum Erten Gökçe anlatmıştı. Bir gecekondu bölgesinde yapılan araştırmada kadınların % 65'i dayak yediklerini belirtiyorlar. Kocalarına yapılan ankette "dayak atıyorum" diyen erkeklerin oranı çok çok düşük çıkıyor. Soruyu değiştiriyorlar ve erkeklere "Bazen bir tane çaksam diyor musunuz?" diye soruyorlar. Bu sefer "Evet" diyenlerin oranı % 68 çıkıyor.

Aklınızdakini direkt söyleyin.

Eğer öyle yapmazsanız bunun iki dezavantajı vardır: karşınızdaki tahmin ettiğinizden daha salaktır ve anlayamayabilir. İkincisi, karşınızdaki tahmin ettiğinizden daha akıllıdır, anlamazlıktan gelebilir.

Unutmadan, on iki yıl üniforma giydim fakat çok rahattım, hiç nöbet tutmadım, bir bölük komutanım vardı..

Sadri Alışık öldü, Hubar Terziyan, Sami Hazinses, Turgut Özatay, Belgin Doruk öldü. Siyah - beyaz Türk filmleri vardı. Ayhan Işık içeride ders çalışırken, mum ışığında onu okutmak için gizlice dikiş diken bir annesi vardı. Araba çarpıp da kör oluveren Ediz Hun'un ameliyatını yapan doktorlar ne de babacandı. Ya o boğaza bakan tanıdık tepedeki çam ağacının altında elele tutuşmalar. Kızlar aşkından verem olurdu o günlerde. Hepimiz Kemalettin Tuğcu kitaplarından fırlamış iyi çocuklardık. Kayınpederimiz Hulusi Kentmen gibi olsun hayal ederdik, yüzü asık, altın kalpli! Adile Naşit hasta komşusuna çorba götürür, gözyaşlarını gizleyerek kahkahalar atardı. Turşu yüzünden küserlerdi Münir Özkul'la, ağzımızda bir elma dolusu gülümseme.. Soğuk bir Cuma sabahı bir elimizde beslenme çantamız, bir elimizde tereyağlı ekmek okula hazırlanırken AGA marka lambalı radyodan "Halk hikayeleri" diyen gür sese hayran, masalcıklar dinlerdik; efektör Korkmaz Çakar..! Belli belirsiz çıngırak sesinden anlardık yoğurtçunun geldiğini, Filiz Akın Mithatpaşa Stadı önünde, bir elinde Beşiktaş bayrağı, ekmek parası kazanan genç kızdı. Laf aramızda ben Filiz Akın'a aşıktım, Nuri Saltı da Türkan Şoray'a. İnsanlar ölmezdi o filmlerde.. Bazen, o da bir saniye sürerdi.

Yollara tükürüyoruz şimdi. Sevdiğimizden ayrılıp Boğaz köprüsü korkuluklarında kameramanlar bekliyoruz. O babacan doktorlar yok artık, hastanelerde rehin kalmış bebekler var. Çam ağacını da kesmişler, yerinde gecekondular varmış diyorlar. Kayınpederler artık güleryüzlü, devlet ihalesi peşinde, Uğur Dündar'dan kaçıyorlar. "Yeter ki gel bana senede bir gün" derdi şarkılar, şimdi "Neremi, neremi" diyor sarı saçlı şarkıcı. Gençlik pop yoluna gidiyor. Veremle Savaş Derneğimiz var, kızlar aşkından AIDS oluyor artık. Arabalar şöyle bir dokunup kör etmiyor, freni patlamış kamyonlar sokakta oynayan çocukları ezip, evlere giriyor. Döner bıçağıyla gidiyoruz maçlara, kapıda bıyıklı adamlar bayrak satıyor. Maçtan önce birlik beraberlik ruhuyla İstiklal Marşı okuyup, sonra hep beraber birbirimizin sülalesine küfrediyoruz. "Ben tarikatçıların oyununa geldim" diyor, yatakta gizlice kameraya alınmış Filiz Akın saçlı kız, dudaklarımızda banka reklamlarındaki mutlu çiftlerin sahte gülümsemesi. Sabahları SONY Hi - fi'den Cem Ceminay dinliyoruz. "Aygaaaz, dı dı dımm" diye inliyor kulaklarımız akşamın sekizinde. Ölümler artık yüzlerce yetmiş milyon saniye sürüyor, simsiyah bir kutunun sayesinde. İşin kötüsü, kanıksadık tüm bunları galiba.

Artık sokaklarda yaşlıları karşıdan karşıya geçiren çocuklar yok, otobüslerde gazilere ait oturma yerleri de yok. İşin kötüsü artık gaziler de yok.

Tam bir hafta TRT'nin son haberlerinin sonunu dinledim. "Kurtuluş Savaşı gazilerinden ..... vefat etmiştir" haberi var mı? Diye. Hiç yoktu, artık bu ülkede 29 Ekimlerde gururla önümüzden geçen o dürüst, vatanperver, borsa, döviz kurları ve yolsuzluklardan habersiz saygıdeğer insanlar da yok. Son defa Kurtuluş Savaşında kurtarmıştık bu ülkeyi, bir daha kurtarmamacasına.[34]

34 İZGÖREN, Ahmet Şerif, İş Yaşamında 100 Kanguru, Academyplus Yayınevi, Ankara, 1999

Korkma ışığın ve ısın vermekle bitmez, uzun dönemde verdiğinden daha fazla aldığını görebilirsin.

Cengiz Alkış[35]

35 ALKIŞ, Cengiz, 26. Kilometre, Academyplus Yayınları, Ankara, 2002

XXII. BÖLÜM

YURT SEVGİSİ ÜZERİNE

Ben bu satırları yazarken memur sendikaları ayaklandılar. Görüşmeler - grev tehditleri ve yakında seçim derken tüm memurlara 100 milyon zam yapıldı. Bu zammın üç ay içinde bütçeye getireceği yük 400 trilyon liraymış! Aynı esnada ekonomik kriz yüzünden yüzbinlerce insan özel sektörde işten çıkarılmış durumda. 1996-2000 yılı arasında dört yıl içinde 600.000 insan devlette işe alınmış.

İkinci Dünya Savaşı sırasında rahmetli İsmet İnönü, "Zor durumdayız, herkes nikah yüzüklerini versin" der, insanların du-

rumu bu güne göre onlarca defa daha kötü, insanlar mısır saplarının öğütülmesinden yapılmış ekmekleri karneyle alabiliyorlar. Şeker yok, un yok. Koca bir ülke. Herkes çıkarır nikah yüzüğünü, ülkesi için verir.

Bugün deseler ki ülke batıyor (ki batıyor) şu aldığınız zammın yarısını verir misiniz? Hiç kimse vermez.

Hayatın tam bir 'kendin pişir kendin ye' olduğunu düşünüyorum. Ne pişirirsek onu yeriz.

Çünkü yurdumuzu artık sevmiyoruz.

Hepimizin kalplerinden yurt sevgisini ufak ufak, parça parça aldılar.

Gazetelerde okudum, en son İstanbul'da oynanan milli maçta Fenerbahçe'li ve Galatasaray'lı taraftarlar maç boyu birbirlerine küfür etmişler. Yıllar önce böyle bir şeyin olabileceğini düşünebilir miydiniz?

Sahadakiler de Avrupa Şampiyonası'nda çeyrek finale çıktıkları için normal verilen inanılmaz yüksek primlerin dışında federasyon başkanının "Bunlar da benden" diyerek verdiği ciplerin markasını beğenmeyip isyan etmişlerdi. Cipler Mercedes markaya çevrilince kabul ettiler. Cip markasını beğenmeyen adamlara "Bundan sonra prim yok" deyin. Bakın kaçı ülkesi için oynamaya gelecek. TOBB Dünya kupasında finale

çıksalar da bir trilyon prim verecekti. Ülkede fabrikalar, batıyor, esnaf mahvolmuş, Odalar borsalar bir trilyon prim veriyor. Kimin parasını kime veriyorsunuz?

Her sene Çanakkale Şehitleri'nin anısına Avustralya ve Yeni Zelanda'dan onbinlerce insan tören için Çanakkale'ye gelir. O törenlere bir avuç Türk katılır. Onların yarısı da Turist tavlamaya gelir. Biz bu güzel yurdu sevmiyoruz.

Sevgimizi parça parça kalbimizden, sezdirmeden aldılar.

"Afrika'da bir nehrin bir tarafı Gambiya, bir tarafı Senegal. Gambiya İngiliz Sömürgesi, Senegal ise Fransız. Bunlar aynı dili konuşan bir kabileymiş. Artık birbirleriyle konuşamıyorlar."[36]

(Oktay Sinanoğlu'nun bütün kitaplarını mutlaka okuyun, çok etkileyici)

1920'lerde; "Türk Öğün, Çalış, Güven" denilen bir yurtta.

Neyle öğüneyim? Nerede çalşayım? Kime güveneyim? diyecek duruma geldik.

Yunanistan'da beş yaşına kadar olan 1000 çocuktan 6'sı ölüyor, bizde rakam 61!

"Bizi yöneten insanların suçu bu!" Hayır. Aynı herifleri alın, partisi parlamentosu, koltuğu, makam arabaları, bıyıkları, beyaz çorapları ve Rus revü kızlarıyla beraber Almanya'nın başına koyun ve "Yönetin burayı" deyin, orayı bozamazlar.

36 SİNANOĞLU, Oktay, "Bye-Bye" Türkçe, Otopsi Yayınları, İstanbul, Şubat 2002

Ölen 61 çocuğun vebali hepimizin.

Okul minibüsüyle sürat yapan şoförün, benim Akciğer kanseri olan arkadaşımın SSK'da yüzüne bakmayan muayenehanesinde ilgi meleği kesilen doktorun, yavru balıkları trolle avlayan balıkçının, hastanesini temiz tutmayan temizlikçinin, lokantasını temizlemeyen garsonun, rüşvete boğulmuş memurun,

Tatil köylerinde üç yaşındaki Alman çocuklar kendi yemeklerini kendi yer, bizim beş yaşındaki çocukların anneleri peşlerinde yemek yedirmek için koşturur.

Bu kitabı okuyan sizin ve benim.

Hiçbirimiz işimizi iyi yapmıyoruz.

O yüzden ülke hukuksuz, sağlıksız ve eğitimsiz.

Hiçbirimiz yurdumuzu hakettiği kadar sevmiyoruz.

Kıbrıs'ta ülkesine yapılan saldırıyı mezalimi bizzat yaşayanların Turgay Avcı'nın, Aysel Soykara'nın, İlkay Muratağa'nın, Ali Eyüboğlu'nun ülkelerini nasıl sevdiklerini gördüm. Ülkenizi sevmeniz için mutlaka egemenliğinizi kaybetmek noktasına gelmeniz gerekmez.

Bu ülkeyi sevin yoksa,

'Her koyun kendi bacağından asılır' deyi düşünürken yakında

hepsi kendi bacağından asılmış koyunlarla dolu bir mezbağa olacağız. Ve insanlar bizi en fazla üç saniye bir MTV klibinde görecekler.

Amerikan bayrağından yapılmış bir bikiniyle danseden kızların arka fonunda.

Bir köyde yaşayan çok akıllı iki kız kardeş varmış. Okudukları okuldaki öğretmenin bilgileri dahi bu iki akıllı kız kardeşe yetmemeye başlamış. Anne ve baba düşünmüşler ve akıllarına köyün uzağında tek başına bir kulübede yaşayan bilge gelmiş.

Kızlarını da alıp bilge adamın yanına gitmişler. Durumu anlatmışlar ve yaşlı bilgeden bir süre kızlarına hocalık yapmasını istemişler.

İki akıllı kız çocuğu çok memnunlarmış, sordukları her soruyu cevaplıyormuş yaşlı bilge.

Ve bütün cevapları da doğruymuş.

İki akıllı kız kardeş, bir süre sonra yaşlı bilgenin her sorunun cevabını doğru bilmesinden sıkılmışlar. Bir gün kardeşlerden birinin aklına dahice bir fikir gelmiş.

"Bir kelebek yakalayıp ellerimin arasına alacağım ve yaşlı bilgeye soracağım kelebek canlı mı, ölü mü? Eğer "Ölü" diye cevaplarsa kelebeği bırakacağım, eğer "Canlı" derse ellerimle hafifçe bastırıp öldüreceğim".

İki akıllı kız kardeş yaşlı bilgenin karşısına çıkmışlar, birisinin elleri kapalı duruyormuş, bilgeye sormuş:

"Ellerimde bir kelebek var. Bu kelebek canlı mı ölü mü?"

Yaşlı adam durmuş, bir süre küçük kızın gözlerine bakmış ve cevaplamış:

"Senin ellerinde kızım, tamamen senin ellerinde.[37]

37 REVEL, Jane, NORMAN, Sysan. in Your Hands NLP in ELT. Saffire Press., London, 1997

XXIII. KAPI

GELECEK ÜZERİNE

Hep öğrenmek istediğim, bir türlü cevabını alamadığım bir soru vardı. Kaderimizi biz mi belirliyoruz? Lisede din dersi hocam olan, sonrasında çok az öğrenci - öğretmen arasında olabilecek bir dostluğumuzun olduğu Mehmet Alkan Hocam çok güzel açıklamıştı kaderi. "Hayatınız bir film şeridi gibi Allah'ın önündedir, tüm hayatınız, geçmişinizi ve geleceğinizi gösteren tüm kareleri oradan görebilir, kolay kolay müdahale etmez. Hayatınızı ve kaderinizi siz belirlersiniz".

Başınıza neler geldiğinden çok, sizin içinizde neler olduğu

önemlidir. Hayatınızın % 10'unu belki dış faktörler belirler, % 90'ını sizin yaptıklarınız ve yapmanız gerektiği halde yapmadıklarınız belirler.

Bundan nasıl bir sonuç çıkarabiliriz? Allah'a inanın ama arabanıza da alarm taktırın, özellikle de İstanbul'da.

Hayatın tam bir 'kendin pişir kendin ye' olduğunu düşünüyorum. Ne pişirirsek onu yeriz.

"Daha daha nasılsın?" lafı bir tek Türkçe'de var. Allahaşkına aranızda How are you more more? diye bir şey duyan var mı?

Bilkent Üniversitesinde 1998 yılında bir seminer veriyorum. "Beden Dili ve İletişim" üzerine, yarım "O" düzeninde bir amfi, tıklım tıklım kalabalık, seminerin ortalarında izleyiciler arasında gözleri görmeyen bir dinleyici fark ettim. Gözleri görmüyordu ve sessizce 'beden dili' seminerini dinliyordu. Dinleyiciyi fark edince, seminerin tüm akışın fark ettirmeden değiştirdim. Gözleri görmeyen öğrencinin işine yarayacak bilgileri, onun anlayacağı tekniklerle anlatmaya başladım.

Seminer sonunda yanıma geldi, o gelmese ben kendisinin yanına gidecektim. Süleyman Arı, Bilkent'te öğrenciymiş. Bana sorular sordu, cevapladım. Gözleri görmediği için kendini yeterince ifade edemediğini anlattı. Daha önce kimsenin hareketlerini görmediği için, hiç hareket etmeden konuşuyordu. Süleyman'a görüşme ayarladım ve ACADEMY'ye ziyaretlerime geldi, doğallığını hiç bozmadan birkaç hareket çalıştık, gülüştük, birbirimizi tanıdık. Süleyman'daki hayat iradesini ve başarma isteğini büyük bir sevgiyle izledim, önerilerde bulundum. Üniversiteyi bitirince yurtdışında master yapmayı istiyordu, bunu birçok öğrenci istiyordu, Süleyman'ın farkı ise gözlerinin görmemesiydi, maddi durumu da yetersizdi, karanlık bir dünyadan yine etrafında tanıdığı hiç kimsenin olmadığı bir dünyaya gitmeyi istiyordu.

Süleyman Arı bugün A.B.D.'de burslu olarak master yapıyor. Hayatının ilerideki safhaları da hepimize örnek olacak. Kendine inanıyor, kim olduğunu biliyor, ne yapmak istediğine karar vermiş.

Tatil köylerinde üç yaşındaki Alman çocuklar kendi yemeklerini kendi yer, bizim beş yaşındaki çocukların anneleri peşlerinde yemek yedirmek için koşturur.

Başarı nedir?

Tüm Amerikan filmleri size başarıyı pompalar. Modern zaman hikayeleri hep başarı üzerine kurgulanmıştır. Film kahramanı en sonda hep başarır. Ya birinci seçilir, ya ödünü alır, ya sevdiği kız onun olur, ya da filmin başındaki kötü takım yeni antrenörüyle birlikte şampiyon olur. Zenci okulunda beyaz hoca ele avuca sığmaz sınıfı adam eder, alkışlarla okuldan ayrılır.

Filmlerdeki Amerikalı kahramanlar hep başarır, biz mutlu bi-

tiririz filmi. Hep başaranlar vardır sahnede, onlarla tatmin oluruz. Onların kullandığı ürünleri kullanır, iyice rahatlarız. Göstergeler başarı üzerine kuruludur.

Elinizde patlamış mısır ve kola, Bruce Wills'in başarılarını seyretmek, bir elimizde kalem, bir elimizde defter kendinizin başarısı için çalışmaktan daha kolaydır.

Filmler yerine hayatı dikkatle gözlerseniz, bir kazananın etrafında onlarca kazanamayan olduğunu görürsünüz. Kaybettiğinizde en azından alınacak dersi kaybetmemekte fayda var.

Belki de başarı size okulların, TV programlarının, filmlerin etrafınızdaki çıstak lüks arabaların pompaladıkları değildir.

Başarı istediğinizi elde etmenizdir, mutluluk ise elde ettiğinizi istemeniz.

Okulda a, b, c, d şıkları arasına sıkışmış bir hayat sunuyorlar size. Tüm geleceğiniz a, b, c, d şıklarından hangisini seçtiğinize bağlı. Dört şıkkın arasına sıkışmış bir başarı sistemi.

Okul bitip hayata atıldığınızda bir bakıyorsunuz hiç a, b, c, d şıkkı yok. Seçenekleri siz yaratıyorsunuz ve ürettikleriniz hiçbir zaman 100 üzerinden değil.

Tüm bir sistem sizi başarıya muhtaç hale getirmek üzere kurulmuş durumda.

Öde ve mutlu ol.

Her gün başarınızı ölçecekleri yeni ürünler çıkarıyorlar. Her ürün birbirinden daha gelişmiş. Her ürün birbirinden daha

karmaşık. Daha tutkulu, cinsellik ve başarı dolu.

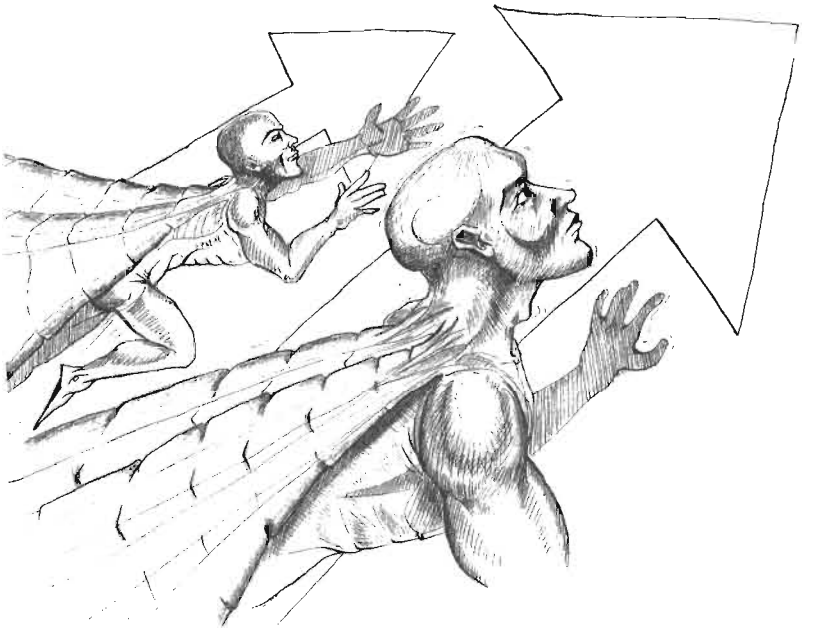
Ne olduğu önemli değil, ütüye de cinsellik karıştırırlar. Müzik seti satın almayla hayatta başarılı olmayı da birleştirebilirler.

Başarıya daha az muhtaç olun.

Şimdi lütfen ellerinizi üst üste getirin ve avuçlarınız iç içe gelecek şekilde tutun ve aşağıdaki satırları okuyun. Ben "Açın" deyinceye kadar da ellerinizi açmayın.

Karşınıza bir problem çıktığında bilin ki aşarsınız.

Yeter ki çıkın karşısına problemin ve onu yeneceğinizi bağıra çağıra söyleyin.

Hayata hiç isyan etmeyin.

Öncelikle şunu kabul edin, hayat adil değil.

Hiçbirimiz, hiçbir canlı eşit yaratılmadı.

Başımıza gelenler de eşit değil.

Önce hayatın adil olmadığını kabul etmelisiniz.

İşine akıl erdirebildiğiniz bir Tanrı, Tanrı değildir

"Guguk Kuşu" filminde Jack Nicholson akıl hastanesinde çok ağır bir mermer havuzu kaldırabileceğine dair diğer hastalarla iddiaya girer. Yüklenir ve havuzu kaldırmaya çalışır, kaldıramaz. Diğer hastalar onunla alay ederken bir şey söyler:

"Ben en azından denedim".

Siz gerçekten denediniz mi?

Yoksa pencereden hayatı mı seyrediyorsunuz?

Hayata Windows 98'den, Sony 72 ekrandan mı bakıyorsunuz?

Geçenlerde işsiz bir gazetecinin muz isteyen kızına muz alamadığı için üzüntüsünü anlatan bir yazı okudum ve içimi bir hüzün kapladı.

Muzu alamadığı için değil, muzu almak için 1019. lokantaya kadar koşturmadığı için. Kendisini bilmem ama en azından o çocuk o çabayı hak ediyor.

Emin olun ben giderdim.

Türkiye'de işsizlik var, kriz var, devlet şöyle, şartlar böyle.. Nerede bu devlet?

Bırakın Allah aşkına bu ülkede herkes işini o kadar kötü yapıyor ki, işinizi doğru dürüst yapıp da başarılı olmama ihtimaliniz yok.

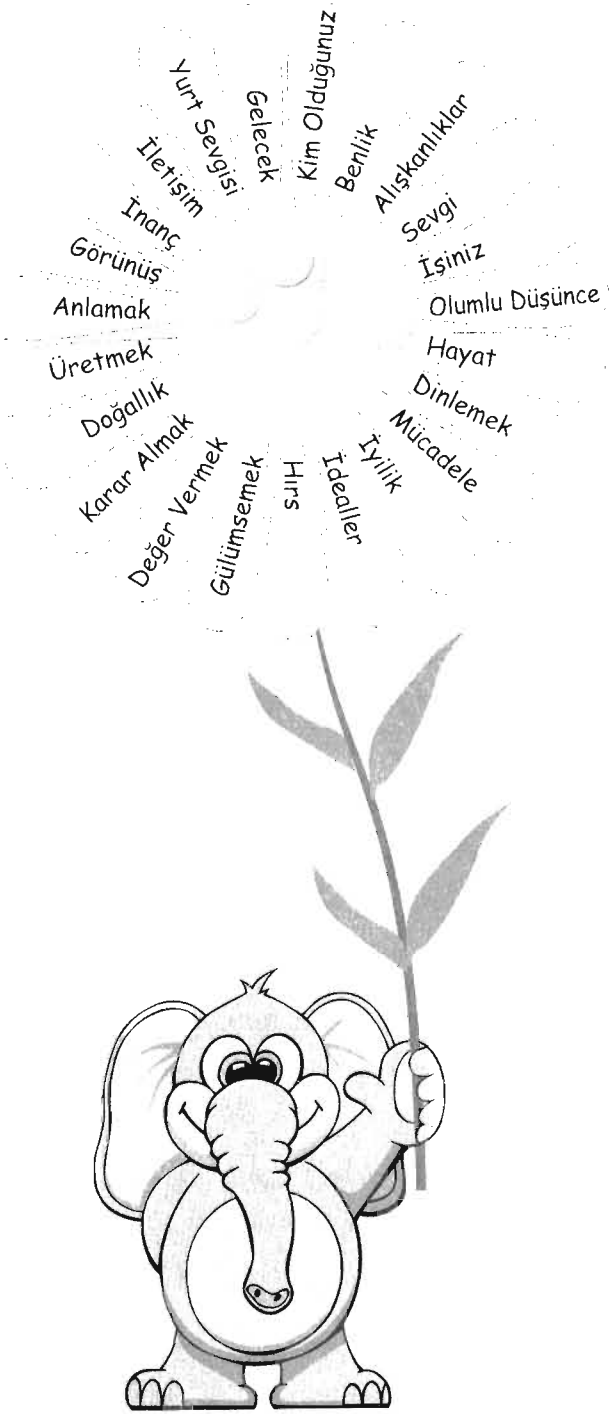
Şimdi bakın hayatınıza.

Nerede mi? Açın avcunuzu.

Senin ellerinde sevgili okurum,

Avuçlarının içinde.

Gözlerinizden öpüyorum. Sağlıcakla kalın.

KAYNAKÇA

- ABASIYANIK, Sait Faik, Bayır İnciri, seçme hikayelerinden bir terim.
- ALDER, Dr. Harry, NLP, Sinir Dili Programlaması, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1997
- ALDER, Harry, NLP, Sinir Dili Programlaması, Sistem Yayınları, İstanbul, 1997
- COOPER, Sözsüz İletişim, İlgi Yayıncılık ve Tic. Ltd. Şti. İstanbul, 1989
- DÜNDAR, Can, 'Ada' Milliyet Gazetesi köşe yazısı, Mart, 2002
- DIAMOND John, Bedenimiz Yalan Söylemez, Dharma Yayınları İstanbul, 1995
- EUXPERY, Saint de, Küçük Prens, Oda Yayınları, İstanbul, 1998
- EHRMANN, Max, Şeyh Edebali'nin Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu Osman Bey'e öğütleri, 1927
- GOODIER, Steve, The Book of Joy.
- HERBERT, Frank Dune, Yalnızlar Gezegeni mavioda yazının isyanı yayınları, İstanbul
- İZGÖREN, Ahmet Şerif, İş Yaşamında 100 Kanguru, Academyplus Yayınevi, Ankara, 1999
- İncil, Korintoslular, Bap 13. *İncil - i Şerifteki 1. Korintoslulara mektup, Paulus'un Tebliğ Mektuplarından Hazreti İsa'ya vahiy edilen İncil'e eklenmiş ilham yoluyla bildirildiği öngörülen kutsal metinlerdendir.*
- MAUROIS, André, Yaşamak Sanatı, Kanaat Yayınları, İstanbul, 1958
- REVEL, Jane, NORMAN, Sysan. in Your Hands NLP in ELT. Saffire Press., London, 1997
- RODARİ Gianni, Çeviren: Ayşen Onaran, 1994, Edebiyat Çeviri Dergisi. Bursa TÖMER Yayınları, Bursa
- SEKMAN, Mümin. Kişisel Ataleti Yenmek. Alfa Yayınları, İstanbul. Ekim 2001
- SİNANOĞLU, Oktay, "Bye-Bye" Türkçe, Otopsi Yayınları, İstanbul, Şubat 2002
- VAROL, Metin, Ankara 2002, Zerdüşt Yaşamak İstiyorum Dedi, Academyplus Yayınevi.
- www.balcanet.com.tr

DİKKAT VÜCUDUNUZ KONUŞUYOR

Ahmet Şerif İZGÖREN

İnsanlar, üzerinde bıraktığımız etkiyi,kullandığımız kelimeler ve cümleler değil,sandığınızın aksine hep gördüğünüz ama önemini hiç farketmediğimiz gizli bir dil belirliyor: Politikadan iş yaşamına, ikili ilişkilerden aktüel konulara kadar uzanan "Beden dili"nin gizli dünyasında büyülü bir yolculuğa hazır mısınız?

İŞ YAŞAMINDA 100 KANGURU

A. Şerif İZGÖREN

Türkiye'de rastlayabileceğiniz kurum tiplerinin hepsinde çalışmış ve çalıştığı kurumlarda harikalar yaratmış tecrübeli bir yönetici, yönetim ve liderlik sırlarını açıklıyor.Yüzeysel ve insanımıza uymayan teorilerle dolu Amerikan yönetim kitaplarından çok daha verimli bilgiler edineceğiniz bir kitap.

GELECEĞİN ORGANİZASYONUNU YARATMAK

A. Şerif İZGÖREN

Bu kitapta, hem özel sektör, hem de devlet kurumlarına örnek olabilecek bir yeniden yapılanma projesinin adımlarını tek tek göreceksiniz. Dünyadan ve Türkiye'den verilen uygulama örnekleri sayesinde, teoriyle birlikte pratik bir çalışmayı da somut olarak izleme şansına sahip olacak ve bu ilginç değişim öyküsünden kendi organizasyonunuz adına dersler çıkaracaksınız.

ŞU HORTUMLU DÜNYADA FİL YALNIZ BİR HAYVANDIR

A. Şerif İZGÖREN

Daha önce iş yaşamı üzerine çarpıcı görüşleriyle tanıdığımız A. Şerif İZGÖREN bu kitapta daha genel bir yaklaşımla, hayatın her dalında başarı ve mutluluğa giden yolda 23 ayrı kapıdan bakmanızı sağlıyor. Her kapı hayatımızın değişik bir alanına ışık tutuyor ve her alanla ilgili onlarca örnekler ve öyküler var kitabın içinde. Hayatınızı tekrar gözden geçirmek için 3 saat ayırın ve bu kitabı okuyun

YENİ İŞİM DIŞ TİCARET

Hakan AKIN

Dış ticarete gerek yeni başlayan gerekse halen yapmakta olan ihracat ve ithalatçılar için hazırlanmış bu kitapta,dış ticaretle ilgili her konuyu ayrıntılı ve uygulamalı olarak bulabilirsiniz.

FİNANSÇI OLMAYANLAR İÇİN FİNANS

Hakan Özerol

Finans konusunu öğrenmek isteyen herkes için eşsiz bir başlangıç.

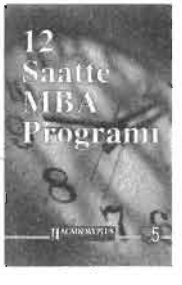
"Finansçı olmayanlar için finans da ne demek?" diyen arkadaşlara cevaben kaleme alınmış olan bu kitap, iş yaşamınız boyunca ya da olası iş yaşamınız boyunca size bildiklerini öğretmemeye çalışan, zira çok da önemli bir şey bilmediklerinin anlaşılmasından korkan mevcut ya da potansiyel iş arkadaşlarınız da dikkate alınarak hazırlanmıştır.

SPK LİSANSLAMA SINAVINA HAZIRLIK SORU BANKASI

Hakan ÖZEROL

Borsa ile ilgili çalışıyorsanız, hangi bölümde ne iş yaparsanız yapın sürekli bir koşuşturma vardır. İşte size bu koşuşturma arasında bile çalışabileceğiniz Sermaye Piyasası Kurulu tarafından konu başlıkları altında hazırlanmış hap gibi öğreten sorular.

12 SAATTE MBA

Milo Sobel

Sonunda işletme mezunlarının işletmecilik konusundaki bilgi birikimlerine ve analitik becerilerine sahip olmanın kolay ve garantili bir yolu var artık; hem de sadece 12 saatte.